

VILNIAUS UNIVERSITETAS
TARPTAUTINIS ŽINIŲ EKONOMIKOS IR
ŽINIŲ VADYBOS CENTRAS

Eglė Kubiakaitė,
Informacijos sistemų vadybos studijų programos studentė

Informacinės visuomenės plėtros ES šalyse tyrimas:
dabartis ir ateities tendencijos

MAGISTRO DARBAS

Vadovas doc. Alfredas Otas

VILNIUS, 2006

_____ magistro darbas

(magistranto (-ės) vardas, pavardė)

Tema

parengtas gynimui.

(data) (vadovo parašas)

Darbas įregistruotas _____ centre

(data) (administratorės parašas)

Magistro darbą ginti leidžiu

_____ (centro direktoriaus parašas) _____

(data)

Recenzentu skiriu

(data) (Direktoriaus parašas)

Darbą recenzavimui gavau

(data) (recenzento parašas)

Kubiakaitė, Eglė

Ku 09

Informacinės visuomenės plėtros ES šalyse tyrimas: dabartis ir ateities tendencijos: magistro darbas / Eglė Kubiakaitė; mokslinis vadovas doc. Alfredas Otas; Vilniaus Universitetas. Tarptautinis žinių ekonomikos ir žinių vadybos centras. – Vilnius, 2006. – 78 lap. :

UDK 03 (316.42)

Informacinės visuomenės plėtra, Europos Sąjungos šalys, plėtros analizė, strateginių dokumentų palyginimas, strateginių dokumentų tinkamumas, SSGG analizė.

Magistro darbo objektas - informacinė visuomenė ir jos plėtra Europos Sąjungos šalyse.

Darbo tikslas - išanalizuoti Lietuvos situaciją informacinės visuomenės srityje, lyginant su kitomis ES šalimis bei įvertinti Lietuvos galimybes sėkmingai įgyvendinti informacinės visuomenės keliamus uždavinius.

Darbo uždaviniai: išanalizuoti informacinės visuomenės raidą Lietuvoje ir Europos Sąjungos šalyse pagal informacinės visuomenės plėtros rodiklius; atlikti šalių palyginamąją analizę informacinės visuomenės lygio aspektu; išnagrinėti pagrindinius ES ir Lietuvos strateginius dokumentus informacinės visuomenės srityje; atlikti šių dokumentų palyginamąją analizę; atlikti Lietuvos situacijos SSGG analizę ir įvertinti Lietuvos galimybes sėkmingai įgyvendinti informacinės visuomenės keliamus uždavinius; pateikti savo pasiūlymus tolimesnei informacinės visuomenės plėtrai Lietuvoje.

Naudojantis dokumentų analizės, sintezės ir palyginimo metodais, prieita prie *išvados*, kad Lietuvos valstybė turi įdėti daug pastangų ir skirti lėšų informacinės visuomenės plėtrai, jei ji nori įgyvendinti tikslą pasiekti ES šalių lygį iki 2015 m., kaip numatyta Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategijoje. Pagal daugelį rodiklių Lietuva vis dar atsilieka nuo ES vidurkio. Atsižvelgiant į rodiklius, pagal kuriuos Lietuva nedaug atsilieka ar pirmauja, įvertinant visas šalies stiprybes bei galimybes, įveikus silpnybes ir sumažinus grėsmes, šį tikslą galima pasiekti. Analizė parodė, kad Lietuvos strateginiai dokumentai atitinka ES strateginius dokumentus. Norint pagerinti informacinės visuomenės plėtrą, reikia sparčiau plėtoti IRT infrastruktūrą, daugiau šviesti šalies gyventojus teikiant jiems informaciją, organizuojant mokymus, paspartinti elektroninių viešųjų paslaugų ir lietuviško turinio kūrimą. Labai svarbu sustabdyti darbinę IT specialistų migraciją į užsienio šalis. Darbo rezultatas yra pasiūlymai šalies valstybinėms institucijoms, kaip būtų galima sėkmingai įgyvendinti informacinės visuomenės plėtros uždavinius.

Magistro darbas *gali būti naudingas* valstybinėms institucijoms, atsakingoms už informacinės visuomenės plėtrą bei organizacijoms, kurių veikla susijusi su informacinės visuomenės kūrimu.

TURINYS

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	7
ĮVADAS.....	8
1. INFORMACINĖ VISUOMENĖ IR JOS PLĖTRA.....	10
1.1 Informacinės visuomenės technologijos	11
1.2 Informacinės visuomenės technologijų raida Lietuvoje.....	12
1.3 Informacinės visuomenės lygio ES šalyse ir Lietuvoje palyginimas.....	15
1.3.1 Interneto naudojimas	17
1.3.2 Viešųjų elektroninių paslaugų naudojimas	23
1.3.3 Elektroninė prekyba ir elektroninis verslas.....	28
1.3.4 Saugumo priemonių naudojimas.....	30
1.3.5 Viešojo judriojo ryšio naudojimas	32
1.3.6 IT skiriama BVP dalis.....	34
1.4 Informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje vertinimas.....	36
2. SSGG analizė	39
2.1 Stiprybės.....	39
2.2 Silpnybės	41
2.3 Galimybės.....	43
2.4 Grėsmės	45
2.5 SSGG apibendrinimas	47
3. Informacinės visuomenės plėtros strateginiai dokumentai	50
3.1 i2010: Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti.....	50
3.1.1 Vientisa Europos informacijos erdvė	52
3.1.2 Inovacijų ir investicijų IRT srityse užtikrinimas.....	52
3.1.3 Visa apimanti Europos informacinė visuomenė.....	54
3.2 Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategija	56
3.3 Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija.....	58
3.3.1 Gyventojų kompetencija ir socialinė sanglauda.....	58
3.3.2 Viešojo administravimo modernizavimas panaudojant IRT	58
3.3.3 Žinių ekonomika	59
3.3.4 Lietuvos kultūra ir lietuvių kalba	59
3.4 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004–2008 metų programos įgyvendinimo priemonės .	61
3.5 Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas	62
4. Informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje vertinimas ir pasiūlymai tolimesnei plėtrai.....	65
IŠVADOS.....	67
BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS	69
PRIEDAI	72
1 priedas. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004–2008 metų programos įgyvendinimo priemonės	72
2 priedas. Eurostat informacinės visuomenės PLĖTROS rodikliai	75
3 priedas. Tikimasi spartesnės informacijos ir ryšių technologijų plėtros	77
SANTRAUKA UŽSIENIO KALBA (SUMMARY).....	78

PAVEIKSLĖLIŲ SĄRAŠAS

1 pav. Naudojimasis kompiuteriu nors kartą per pusmetį Lietuvos apskrityse.	14
2 pav. Gyventojų, reguliariai naudojančių internetą, procentas.....	18
3 pav. Lietuvos palyginimas su ES vidurkiu.....	18
4 pav. Namų ūkių, turinčių internetą, procentas.	20
5 pav. Lietuvos ir ES vidurkių palyginimas pagal namų ūkių, turinčių internetą, procentą.....	20
6 pav. Plačiajuostį internetą naudojančių namų ūkių procentas.	22
7 pav. Lietuvos ir ES vidurkių palyginimas pagal abonentų, turinčių plačiajuostį internetą, skaičių. .	22
8 pav. Įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentas.	25
9 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentą.	25
10 pav. Gyventojų, naudojančių elektronines viešąsias paslaugas, procentas.....	27
11 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal gyventojų, naudojančių elektronines viešąsias paslaugas, procentą.	27
12 pav. Įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentas.....	29
13 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentą.	29
14 pav. Įmonių, naudojančių saugos priemones savo kompiuteriuose, procentas.....	31
15 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal įmonių, naudojančių saugos priemones savo kompiuteriuose, procentą.	31
16 pav. Judriojo ryšio abonentų skaičius, tenkantis 100 gyventojų.....	33
17 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal judriojo ryšio abonentų skaičių, tenkanti 100 gyventojų. ...	34
18 pav. IT skiriama BVP dalis.	35
19 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal IT skiriama BVP dalį.	36
20 pav. Lietuvos stiprybės.	41
21 pav. Lietuvos silpnybės.....	43
22 pav. Lietuvos galimybės.	45
23 pav. Grėsmės Lietuvai. Šaltinis: sukurta autoriaus	47
24 pav. SSGG analizė ir pasiūlymai.	49
25 pav. i2010: Informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti.	51
26 pav. Viešųjų paslaugų perkėlimas į elektroninį lygmenį ES šalyse.....	55
27 pav. viešųjų paslaugų perkėlimas į elektroninį lygmenį verslui ir gyventojams	55
28 pav. Valstybės ilgalaikės raidos strategija.	57
29 pav. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija.....	60
30 pav. Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas.	63

LENTELIŲ SĄRAŠAS

Gyventojų, reguliariai naudojančių internetą, procentas.....	17
Namų ūkių, turinčių internetą, procentas	19
Plačiajuosčio interneto technologijas naudojančių abonentų skaičius	21
Įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentas	24
Gyventojų, naudojančių elektronines viešąsias paslaugas, procentas.....	26
Įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentas.....	28
Įmonių, naudojančių saugos priemones savo kompiuteriuose, procentas.....	30
Judriojo ryšio abonentų skaičius, tenkantis 100 gyventojų.....	32
IT skiriama BVP dalis	34
Lietuvos išsivystymo netolygumai informacinės visuomenės srityje	36
EU15, JAV ir Japonijos investicijų į R&D palyginimas.....	53
Išlaidos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP)	59
Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas	62

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

- IRT – informacinės ir komunikacinės technologijos (angl. Information and Communication technologies)
- IST- informacinės visuomenės technologijos (angl. Information Society Technologies)
- EU15- senosios Europos Sąjungos narės
- EU10 – naujosios Europos Sąjungos narės
- R&D – tyrimai ir vystymas (angl. Research and Development).
- SMEs – Mažos ir vidutinės įmonės (angl. Small and medium enterprises)

IVADAS

Sparčiai plintant informacinėms technologijoms, kartu keičiasi ir visuomenė – tolygiai perkeliant vis didesnę veiklos dalį į elektroninę erdvę, ji tampa informacine visuomene. Žmonės turi mokėti naudotis naujausiomis technologijomis, pritaikyti savo žinias, nuolat mokytis ir keisti savo gyvenimo būdą.

Naujai kuriamai informacinei visuomenei išskirti keli tikslai ir nauji iššūkiai: ji jau perėjo į kitą lygį – nuo „pilotinės fazės“ į „visuotinę plėtrą“. IRT aplinka tampa globalinio lygio. Per keletą pastarųjų metų įvyko daug ir svarbių pokyčių šioje srityje: diegiamos naujos technologijos (3G, naujos kompiuterinės sistemos ir technologijos, dirbtinis intelektas ir kt.), spartėja plačiajuosčio interneto plėtra, atsirado visiškai nauji verslo procesai ir kitokios galimybės. Projektas „eEurope 2005“ jau baigėsi, todėl svarstomos naujos galimybės IV plėtrai Europos Sąjungos mastu. Patvirtina „i2010“ strategija.

IRT šiuo metu yra pagrindinė varomoji jėga kuriant naują visuomenę, technologijos įtakoja apie 40 proc. ekonomikos augimo. Skirtingi ekonominiai rodikliai ES šalyse gali būti paaiškinami pagal tai, kiek tos šalys investuoja į IRT, naujus tyrinėjimus, informacinės visuomenės kūrimą. Tai tiesiogiai įtakoja šalies gerovę ir konkurencingumą.

Tiek Europos Komisija, tiek ES šalys kuria strateginius planus informacinės visuomenės plėtrai. Vis daugiau dėmesio skiriama šiai sričiai.

Naujos IRT tampa prieinamos kiekvienam piliečiui, jos naudojamos ir vis daugiau įtakoja mūsų kasdieninį gyvenimą. Tačiau tam, kad jos būtų efektyviai naudojamos ir informacinė visuomenė būtų sėkmingai vystoma toliau, reikia teisiškai viską apibrėžti, numatyti jos kūrimo strategiją, patvirtinti tolimesnių veiksmų planus.

Šiame darbe nagrinėjama Lietuvos ir ES šalių informacinės visuomenės plėtra, lyginami šių šalių rodikliai keliais aspektais, apžvelgiami pagrindiniai Europos Komisijos ir Lietuvos strateginiai dokumentai, skirti informacinės visuomenės plėtrai. Juose apibrėžiamos pagrindinės informacinės visuomenės kūrimo gairės bei uždaviniai. Taip pat atlikta Lietuvos situacijos SSSG analizė.

Tyrimo objektas – informacinė visuomenė ir jos plėtra Europos Sąjungos šalyse.

Darbo tikslai – išanalizuoti Lietuvos situaciją informacinės visuomenės srityje, lyginant su kitomis ES šalimis bei įvertinti Lietuvos galimybes sėkmingai įgyvendinti informacinės visuomenės keliamus uždavinius.

Darbo uždaviniai:

- išanalizuoti informacinės visuomenės raidą Lietuvoje ir Europos Sąjungos šalyse pagal informacinės visuomenės plėtros rodiklius;
- atlikti šių šalių palyginamąją analizę informacinės visuomenės lygio aspektu;
- išnagrinėti pagrindinius ES ir Lietuvos strateginius dokumentus informacinės visuomenės srityje;
- atlikti šių dokumentų palyginamąją analizę;
- Atlikti situacijos SSGG analizę ir įvertinti Lietuvos galimybes sėkmingai įgyvendinti informacinės visuomenės keliamus uždavinius;
- pateikti savo pasiūlymus tolimesnei informacinės visuomenės plėtrai Lietuvoje.

Darbas susideda iš keturių skyrių. Pirmame skyriuje pateikiama bendra informacija apie informacinę visuomenę, jos technologijas, plėtrą. Smulkiau pateikiama informacinių technologijų raida Lietuvoje. Lietuva ir ES šalys lyginamos pagal pagrindinius informacinės visuomenės plėtros rodiklius. Pirmojo skyriaus pabaigoje pateiktas informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje vertinimas. Antrasis skyrius skirtas Lietuvos situacijos SSGG analizei. Smulkiai išnagrinėtos Lietuvos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės. Pateikti pasiūlymai, kaip išnaudoti stiprybes, sumažinti silpnybes, išnaudoti galimybes ir išvengti grėsmių. Trečiajame skyriuje apžvelgiami informacinės visuomenės plėtros strateginiai dokumentai – i2010 strategija, Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategija, Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonės. Pateiktas Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas, išnagrinėta, ar Lietuvos dokumentai atitinka ES dokumentus. Ketvirtame skyriuje pateiktas informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje vertinimas ir pateikti pasiūlymai tolimesnei plėtrai.

Visa literatūra yra iš internetinių šaltinių, knygų, bei paskaitų. Tai įvairūs straipsniai lietuvių bei užsienio kalba, analitikų vertinimai, Lietuvos bei užsienio valstybių informacinės visuomenės komitetų pranešimai, visuomeninių organizacijų paruošti straipsniai informacinės visuomenės technologijų tematika. Darbe panaudoti dokumentų analizės, sintezės ir palyginimo metodai.

Magistro darbas gali būti naudingas valstybinėms institucijoms, atsakingoms už informacinės visuomenės plėtrą bei organizacijoms, kurių veikla susijusi su informacinės visuomenės kūrimu.

Darbe yra 30 paveikslėlių ir 13 lentelių, kuriuose pateiktas Europos Sąjungos šalių palyginimas pagal įvairius rodiklius, atspindinčius informacinės visuomenės technologijų raidą šiose šalyse, pateikti autorės sukurti modeliai bei kita informacija, reikalinga darbe.

1. INFORMACINĖ VISUOMENĖ IR JOS PLĖTRA

Terminas „informacinė visuomenė“ dabar naudojamas labai dažnai. Beveik visos išsivysčiusios šalys skiria daug lėšų informacinės visuomenės ugdymui, steigia įvairius fondus, struktūrinius organus. Tačiau kas tai yra informacinė visuomenė? Kokie jos principai, tikslai, uždaviniai?

Šis terminas pradėtas naudoti palyginti neseniai. Informacinės visuomenės sąvoka pirmą kartą buvo pristatyta septinto dešimtmečio pradžioje. Jis atsirado kartu su informacinių technologijų augimu. Gyvenimo sąlygos nuolat keitėsi, tempas didėjo, todėl buvo būtina keisti gyvenimo būdą ir prisitaikyti prie naujų sąlygų. Informacinės visuomenės koncepcija susiformavo tuomet, kai atsirado poreikis kompiuterizuoti įvairias veiklos sritis, naudoti naujausias technologijas įvairiuose veiklos sektoriuose.

Informacinę visuomenę galima apibrėžti kaip visuomenę, kurioje efektyviai naudojamos informacinės ir komunikacinės technologijos (Information Society Commission, 2002). Tai visuomenė, kurioje žmonės gauna naudą iš technologijų visose gyvenimo srityse: darbe, namuose ir laisvalaikio metu.

Informacinės visuomenės nariai – tai išsimokslinę, daug žinių turintys ir efektyviai sugebantys jas panaudoti piliečiai, naudojantys naujausias technologijas savo veikloje. Tokios visuomenės nariai mokosi visą gyvenimą, sugeba prisitaikyti prie kintančių rinkos ir ekonominių sąlygų.

Pagrindinis informacinės visuomenės tikslas – „sudaryti sąlygas atviros, išsilavinusios, nuolat besimokančios ir savo veiklą žiniomis grindžiančios visuomenės, kurios nariai turi galimybę ir geba efektyviai naudoti šiuolaikines informacinių ir telekomunikacinių technologijų (ITT) priemones, plėtrai.“ (Informacinės Visuomenės Plėtros Komitetas, 2002).

Besikeičianti visuomenė įtakoja ir valdžios darbą bei keičia pačią jos koncepciją. Valdžia tampa el.valdžia, tai yra, visa jos veikla perkeliama į elektroninį lygmenį. Visa el. valdžios veikla, dokumentai, įstatymai, paslaugos gyventojams tampa prieinami elektroniniu pavidalu.

El.valdžios formavimas sukelia ir problemų: norint tinkamai ir visapusiškai išnaudoti informacinės visuomenės teikiamus privalumus, būtina apmokyti naudotis IRT ir pačius gyventojus. Todėl kiekviena valdžia turi iškelti kelis prioritetinius uždavinius:

- didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą;
- kompiuterizuoti mokyklas, kitas visuomenines įstaigas;
- didinti interneto plėtrą.

Informacinės visuomenės formavimas kelia naujų iššūkių bei teikia neribotas galimybes visuose visuomenės sluoksniuose, visose veiklos sferose. Šis procesas keičia tiek ekonominę, tiek

socialinę veiklą. Informacinės visuomenės teikiama nauda akivaizdi – kyla pragyvenimo lygis, sukuriama daugiau darbo vietų, lengviau sprendžiamos socialinės problemos. Informacinės visuomenės plėtra turi įtakos ir tarptautinei ekonomikai. Kiekviena šalis kaip prioritetinį tikslą turi išskirti informacinės visuomenės ugdymą, tam skirti pakankamai dėmesio ir lėšų.

1.1 Informacinės visuomenės technologijos

Informacinės visuomenės technologijos – tai priemonės, kurių pagalba pasiekiami informacinės visuomenės tikslai ir uždaviniai. Informacinės visuomenės technologijų pavyzdžiai gali būti tokie: bankomatai, mobilūs telefonai, kompiuteriai, nauji programiniai produktai ir daug kitų dalykų, kurie naudojami buityje ir darbe. Šios technologijos nuolat tobulinamos, ir tuo pačiu pritaikomos ir tampa prieinamos kiekvienam informacinės visuomenės piliečiui. Išsivysčiusių valstybių valdžia kaip prioritetinius uždavinius savo strateginiuose planuose išskiria mokyklų kompiuterizavimą, interneto plėtrą ir kitus veiksmus, būtinus informacinės visuomenės tikslų įgyvendinimui.

IRT naudojamos įvairiuose sektoriuose. Daugiausia galimybių plėtoti informacinę visuomenę teikia internetas ir telekomunikacinis ryšys. Pavyzdžiui, gyventojai, naudodamiesi internetu, gali sužinoti savo sąskaitų likučius ir jas apmokėti, sužinoti troleibusų maršrutus, dalyvauti konferencijose, stebėti akcijų rinkos pokyčius, apsipirkti ir t.t. Gerinama ir tobulinama ir mobilių paslaugų kokybė: gyventojai SMS žinutės pagalba gali sužinoti autobusų išvykimo laiką, orų prognozes, sumokėti už automobilio stovėjimą ir pan. Internetas teikia labai daug galimybių, todėl visos šiandieninės veiklos sritys perkeliamos į elektroninį lygmenį. Informacinės visuomenės technologijos labai lanksčios, todėl jas lengvai galima pritaikyti prie rinkos pokyčių.

Pagrindinis informacinės visuomenės technologijų diegimo tikslas – tenkinti augančius informacinės visuomenės poreikius visose gyvenimo ir veiklos srityse. Poreikius galima nagrinėti įvairiuose lygmenyse. Pavyzdžiui, vienam informacinės visuomenės atstovui svarbu laiku gauti aukštos kokybės paslaugas, tenkinti kasdienius poreikius. Organizacijų tikslas – konkurentabilumo didinimas, plėtra rinkoje, darbo efektyvumo augimas, vartotojų pasitenkinimas, inovacijų diegimas. Visi šie tikslai greičiau ir kokybiškiau gali būti įgyvendinami informacinės visuomenės kontekste. Taigi, informacinės visuomenės technologijas būtina diegti visuose sluoksniuose – nuo piliečių kasdieniųjų poreikių tenkinimo iki tarptautinių organizacijų veiklos gerinimo.

Naujos informacinės visuomenės technologijos skatina inovacijų diegimą organizacijose ir valstybiniame sektoriuje. Inovacijos – tai naujos idėjos, supratimas, naujos technologijos, skatinančios ekonominį augimą ir naujų darbo vietų kūrimą.

Yra paruošta daug informacinės visuomenės technologijų programų, už kurias atsakingi atskirų šalių informacinės visuomenės komitetai bei tarptautinės organizacijos, dirbančios informacinės visuomenės plėtros srityje. Galima išskirti kelis svarbiausius šių programų tikslus ir uždavinius:

1. Socialinių – ekonominių poreikių tenkinimas. Pagrindinis informacinės visuomenės tikslas turėtų būti didesnė teikiama nauda visose srityse – pradedant verslo kūrimu ir plėtojimu, baigiant piliečių laisvalaikio gerinimu.
2. Ryšių tarp valstybių gerinimas: naujų technologijų pagalba turėtų būti pagerintas bendradarbiavimas tarp šalių, padidintas apsikeitimo žiniomis ir patirtimi lygis ir kt.
3. Šalies padėties gerinimas: informacinės visuomenės technologijų pagalba galima efektyviai pagerinti šalies ekonominį lygį, tuo pačiu efektyviai pagerinant šalies padėtį pasaulinėje rinkoje.

Igyvendinant šiuos ir kitus tikslus, labai svarbus tampa integracijos procesas – tolygus ir efektyvus naujų technologijų diegimas, apjungiant įvairias veiklos sritis ir rinkas, skatinant bendradarbiavimą tarp mokslo institucijų ir verslo įstaigų.

1.2 Informacinės visuomenės technologijų raida Lietuvoje

Informacinė visuomenė Lietuvoje plėtojosi labai dinamiškai. Kaip informacinės visuomenės plėtros pradžią galima išskirti 1989 m. – tuomet Lietuvoje sukurtas ir pagamintas pirmasis asmeninis kompiuteris. [1]. Atgavus Lietuvos Nepriklausomybę, labai paspartėjo informacinės visuomenės plėtra. Lietuvos Vyriausybė įvertino informacinės visuomenės plėtros svarbą, todėl 1991 m. kovo 29 d. buvo įsteigta Lietuvos Respublikos ryšių ir informatikos ministerija. Buvo įkurta bendrovė "Omnitel"; įrengtas pirmasis Lietuvoje X.25 palydovinio ryšio kanalas tarp Oslo Universiteto ir Matematikos informatikos instituto Vilniuje. Buvo pradėtas pirmasis nacionalinės informacinės infrastruktūros sukūrimo ilgalaikis projektas "Lietuva 2000". Po kelerių metų atsirado pirmasis bevielis interneto ryšys, buvo įsteigtos kitos telekomunikacines paslaugas teikiančios bendrovės, pamažu mobiliojo ryšio tinklas apėmė visą Lietuvą.

1995 m. rugsėjo mėn. įkurta informacinių technologijų, telekomunikacijų ir raštinės įrangos įmonių asociacija "Infobalt", kuri įdėjo didžiulį indėlį į informacinės visuomenės technologijų plėtrą Lietuvoje.

Nuo 1996 m. pradėta daug dėmesio skirti Lietuvos mokyklų kompiuterizavimui. Deja, 1998 m. darbai buvo sustoję – panaikinta Ryšių ir informatikos ministerija, nutrauktas lėšų skyrimas švietimo įstaigų kompiuterizavimui. Tačiau tai buvo laikina. Jau 2000 m. priimtas Elektroninio parašo

įstatymas, suformuota e-vyriausybės koncepcija. Buvo suformuota Seimo Informacinės visuomenės plėtros komisija. Lietuvoje prasidėjo elektroninis verslas - įsteigta pirmoji Lietuvoje elektroninė bendrovė - UAB "Rinkis pats".

2001 m. nustatytos aiškios gairės žinių visuomenei ir žinių ekonomikai kurti – Seimas priėmė rezoliuciją "Dėl žinių visuomenės ir žinių ekonomikos plėtros Lietuvoje prioritetinių darbų". (Informacinės Visuomenės Plėtros Komitetas, 2004)

Informacinė visuomenė Lietuvoje vystosi gana sparčiai. Lietuvoje labai sparčiai auga interneto naudojimas - Asociacijos „Infobalt“ skaičiavimais, per 2003 m. Lietuvos IT rinka išaugo 8–10 proc. ir pasiekė apie 1,14 mlrd. Lt. Lietuvos bendrovės, teikiančios interneto prieigos paslaugas, 2003 metų II pusmetį iš šios veiklos gavo 64,62 mln. litų pajamų. Tai 14,9 proc. daugiau nei pirmąjį pusmetį (56,22 mln. litų).

2003 metais Lietuva pasižymėjo sparčiausia interneto plėtra tarp trijų Baltijos valstybių: interneto vartotojų skaičius Lietuvoje išaugo maždaug 25 proc. (nuo 20 proc. interneto vartotojų tarp šalies gyventojų iki 25 proc.), tuo tarpu Estijoje ir Latvijoje augimas sudarė apie 10 proc.

2004 m. pradžios duomenimis, Lietuvoje internetu bent kartą per mėnesį naudojosi 695,7 tūkst. žmonių, arba 26,5 proc. 15-74 metų gyventojų, bent kartą per savaitę internetu naudojosi 577,6 tūkst. (22,2 proc.) gyventojų. Bendras interneto abonentų skaičius 2003 metų pabaigoje buvo 161,35 tūkst. - apie 70 proc. didesnis nei prieš pusmetį (94,93 tūkst.) Daugiau kaip du trečdaliai (69 proc.) interneto prieigą turinčių klientų buvo privatūs vartotojai. Interneto prieigos paslaugas Lietuvoje teikia daugiau kaip 60 bendrovių.

Lietuvoje tolygiai auga mobiliojo ryšio paslaugų naudojimas. Lietuvos telekomunikacijų bendrovės iš mobiliojo ryšio paslaugų teikimo 2003 metų antrąjį pusmetį gavo 527,39 mln. litų pajamų - 11,1 proc. daugiau nei pirmąjį pusmetį (474,72 mln. litų).

2004 metų pradžioje Lietuvoje buvo 2,169 mln. mobiliojo ryšio vartotojų (31,9 proc. daugiau nei prieš metus ir 12,1 proc. daugiau nei prieš pusmetį). "Omnitel" turėjo 1,052 mln. klientų (48,5 proc. rinkos), "Tele2" - 591,7 tūkst. (27,3 proc.), "Bitė" - 507,1 tūkst. (23,4 proc.), o kiti paslaugų teikėjai - 17,8 tūkst. klientų (0,8 proc.).

Beveik pusė viešųjų paslaugų Lietuvoje perkelta į elektroninį pavidalą. Didžiulė pagalba Lietuvai, kaip ir kitoms šalims, yra Europos Sąjungos struktūriniai fondai, kurie padeda vystyti informacinę visuomenę. 2004 – 2006 metų laikotarpiui Lietuvai informacinės visuomenės vystymui skirta daugiau nei 217 milijonų litų (62,8 mln. Eurų).

Lietuvoje sparčiai auga kompiuterių ir interneto naudojimo apimtys. 2003 metais Lietuva pasižymėjo sparčiausia interneto plėtra tarp trijų Baltijos valstybių.

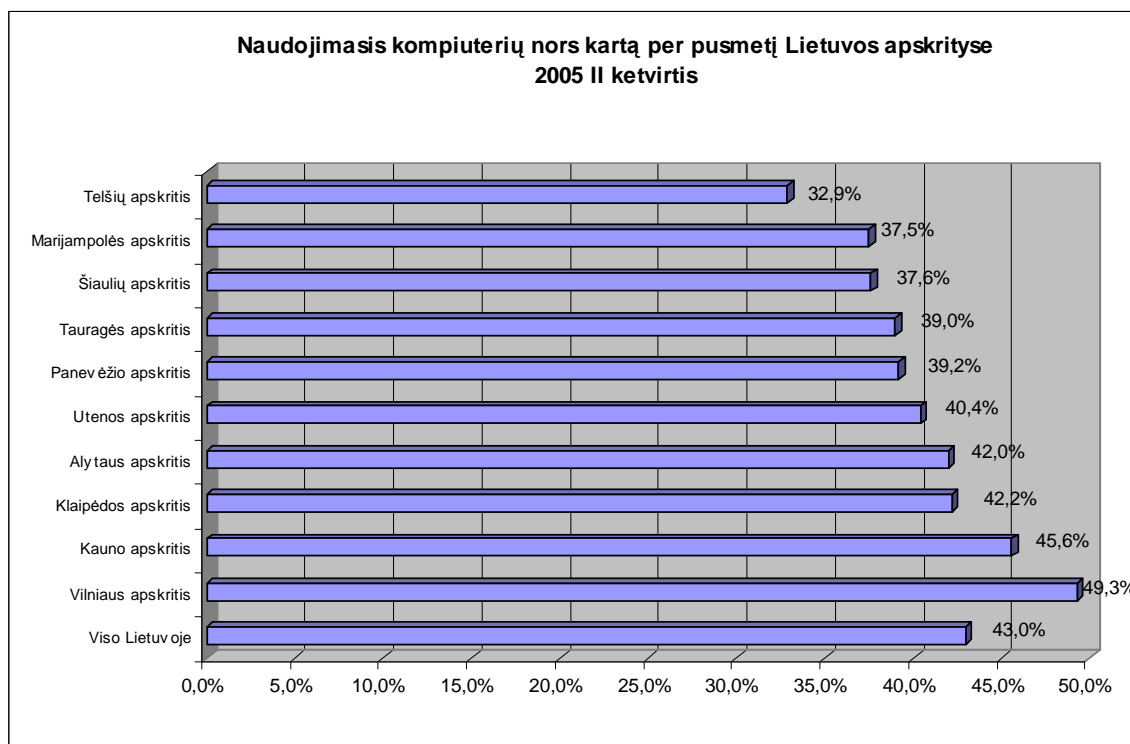
2005 m. II ketvirčio duomenimis 33,6 proc. 15-74 m. Amžiaus gyventojų nurodė, kad namuose turi kompiuterį (2004 m. IV ketvirtį – 32,6 proc.). 2005 m. II ketvirtį 14,5 proc. Gyventojų namuose turėjo interneto ryšį.

Internetu 2005 II ketvirtį naudojami 33,6 proc. Visų 15-74 m. amžiaus gyventojų (2004 m. IV ketvirtį – 32,1 proc.). Reguliariai internetą naudojo 25 proc. gyventojų.

Daugiausia internetu naudojami jauni žmonės: 15-19 m. amžiaus 80,5 proc., 20-29 m. amžiaus 57,4 proc., 40-49 m. Amžiaus 28,7 proc., vyresnių nei 60 m. Amžiaus – 2,4 proc.

Ryškus skirtumas tarp miesto ir kaimo gyventojų: miestuose kompiuteriu namuose naudojami 49 proc., kaime – 29 proc. gyventojų.

Daugiausia kompiuteriu naudojami Vilniaus apskrities gyventojai (49,3 proc.), mažiausiai Telšių apskrities (32,9 proc.). [2]

1 pav. Naudojimas kompiuteriu nors kartą per pusmetį Lietuvos apskrityse.

Šaltinis: Lietuvos informacinės visuomenės plėtros tendencijų analizė. Iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos perspektyvos Lietuvos informacinės visuomenės plėtrai. 2005, p.1-14.

2005 m. II ketvirtį bent vieną kompiuterį turėjo 64,6 proc. šalies verslo įmonių.

Šiuo laikotarpiu viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę terpę lygis Lietuvoje siekė 64 proc. (2004 m. – 50 proc.). Geriausiai išvystytos elektroninės viešosios paslaugos Lietuvoje – pajamų deklaravimas, įsidarbinimo paslaugos, bibliotekų saugomos informacijos paieška, socialinės įmokos, muitinės deklaracijos, statistikos duomenų pateikimas.

2005 m. II ketvirtį elektroninės bankininkystės paslaugomis naudojami 81,7 proc. įmonių, 34 proc. gyventojų.

Lietuvoje informacinių ir elektroninių ryšių rodikliai pastaruoju metu auga gana sparčiai, nors jie vis dar išlieka mažesni už ES vidurkį.

Tai lemiantys veiksniai:

- Žemas bendro kompiuterinio raštingumo lygis
- Nepakankamos IT mokymo galimybės
- Elektroninės infrastruktūros trūkumai.

1.3 Informacinės visuomenės lygio ES šalyse ir Lietuvoje palyginimas

Informacinės visuomenės teikiamą naudą įvertino daugelis valstybių. Išsivysčiusios, pirmaujančios pasaulyje šalys jau nemažai nuveikė šioje srityje. Investicijos į informacinės visuomenės plėtrą „siejamos su ateities ekonomine gerove ir naujų pasaulinių rinkų įsisavinimu. Informacija ir žinios tampa vertingiausia XXI amžiaus preke“ (Informacinės Visuomenės Plėtros Komitetas, 2002).

Pradėjus įgyvendinti informacinės visuomenės technologijų raidos programas, jau daug nuveikta šioje srityje: interneto plėtra padidėjo dvigubai, pagerėjo ryšys, nukrito interneto tiekimo kainos, į tinklą apjungtos valstybinės įstaigos, suformuota ir plėtojama e-komercija, didėja elektroninės valdžios kūrimo tempai. Pirmieji informacinės visuomenės plėtros darbai šiose šalyse buvo pradėti maždaug prieš 20 metų.

Nors Lietuvoje jau daug nuveikta informacinės visuomenės kūrimo srityje, tačiau ji dar toli gražu nėra tarp pirmaujančių valstybių.

Informacinės visuomenės lygio Europos Sąjungos šalyse palyginimui pateikti 2002 - 2005 metų duomenys, rasti Eurostat portale. Šį lygį galima tirti pagal kelis požymius. Eurostat portale pateiktas 51 statistinis rodiklis, pagal kuriuos galima palyginti ES ir kai kurių ne ES šalių (JAV, Japonijos, Islandijos ir kt.) situaciją įvairiais pjūviais. Visų šių rodiklių sąrašas pateiktas priede.

Vis dėlto literatūroje ir dokumentuose, skirtuose apžvelgti tam tikros šalies situaciją informacinės visuomenės kūrimo srityje, naudojami keli pagrindiniai rodikliai. Pagal juos galima pakankamai gerai įvertinti šalies raidą, palyginti su kitomis šalimis ir bendruoju šalių vidurkiu. Šiame darbe Lietuvos padėtis informacinės visuomenės srityje ir buvo ištirta pagal šiuos pagrindinius rodiklius:

1. Interneto naudojimas (reguliariai naudojančių internetą gyventojų skaičius, namų ūkių, turinčių internetą, procentas, plačiajuosčio interneto technologijas naudojančių abonentų skaičius);

2. Viešųjų elektroninių paslaugų naudojimas tarp įmonių ir gyventojų;
3. Elektroninė prekyba ir elektroninis verslas;
4. Saugumo priemonių naudojimas;
5. Viešojo judriojo ryšio naudojimas;
6. IT skiriama BVP dalis.

Beveik visi šie rodikliai buvo naudojami ir Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijoje, ir leidinyje „Europos Sąjungos struktūrinės paramos perspektyvos Lietuvos informacinės visuomenės raidai“, nagrinėjant Lietuvos padėtį informacinės visuomenės plėtros kontekste. Papildomai buvo įtrauktas rodiklis „IT skiriama BVP dalis“ tam, kad būtų galima proporcingai įvertinti Lietuvos ir kitų valstybių skiriamas lėšas informacinės visuomenės plėtrai ir iš to padaryti išvadą, ar Lietuva skiria pakankamai lėšų informacinės visuomenės plėtrai.

1.3.1 Interneto naudojimas

Pirmasis rodiklis – interneto naudojimas. Šalys lyginamos pagal reguliariai naudojančių internetą gyventojų skaičių. Visi duomenys pateikti žemiau.

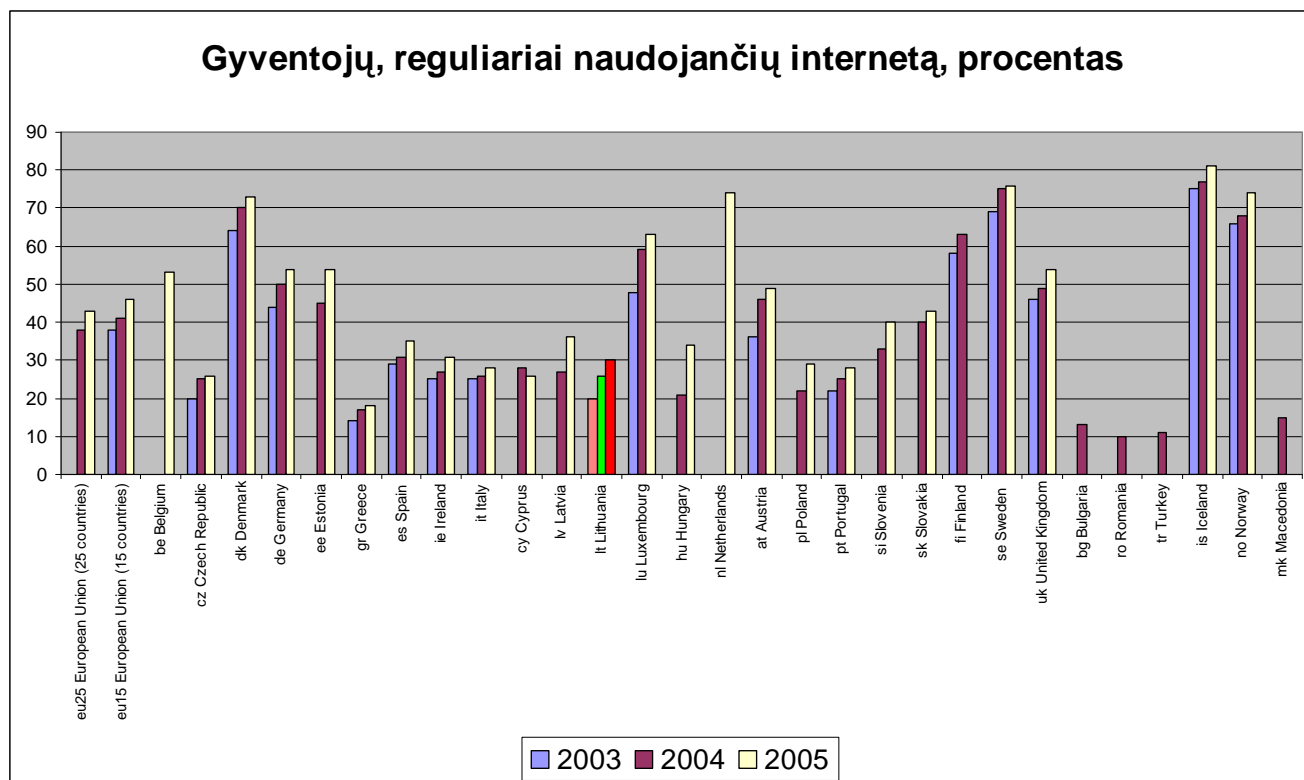
1 lentelė

Gyventojų, reguliariai naudojančių internetą, procentas

	2003	2004	2005
<i>eu25</i> European Union (25 countries)	:	38	43
<i>eu15</i> European Union (15 countries)	38	41	46
<i>be</i> Belgium	:	:	53
<i>cz</i> Czech Republic	20	25	26
<i>dk</i> Denmark	64	70	73
<i>de</i> Germany	44	50	54
<i>ee</i> Estonia	:	45	54
<i>gr</i> Greece	14	17	18
<i>es</i> Spain	29	31	35
<i>ie</i> Ireland	25	27	31
<i>it</i> Italy	25	26	28
<i>cy</i> Cyprus	:	28	26
<i>lv</i> Latvia	:	27	36
<i>lt</i> Lithuania	20	26	30
<i>lu</i> Luxembourg	48	59	63
<i>hu</i> Hungary	:	21	34
<i>nl</i> Netherlands	:	:	74
<i>at</i> Austria	36	46	49
<i>pl</i> Poland	:	22	29
<i>pt</i> Portugal	22	25	28
<i>si</i> Slovenia	:	33	40
<i>sk</i> Slovakia	:	40	43
<i>fi</i> Finland	58	63	:
<i>se</i> Sweden	69	75	76
<i>uk</i> United Kingdom	46	49	54
<i>bg</i> Bulgaria	:	13	:
<i>ro</i> Romania	:	10	:
<i>tr</i> Turkey	:	11	:
<i>is</i> Iceland	75	77	81
<i>no</i> Norway	66	68	74
<i>mk</i> Macedonia, the former Yugoslav Republic of	:	15	:

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

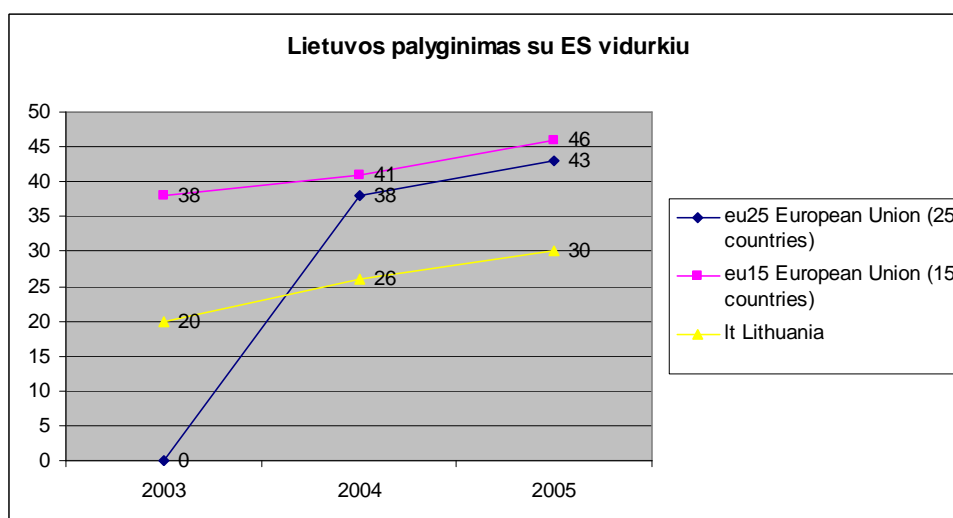
ES šalių vidurkis 2005 metais buvo 43 proc. ir nedaug atsiliko nuo senųjų ES narių vidurkio – tik 3 procentais (EU15 vidurkis 2005 m. buvo 46 proc.). Lygintant su 2004 metais, ES narių vidurkis padidėjo 5 proc. Didžiausias vidurkis buvo Olandijoje (74 proc.), Danijoje (73 proc.). Lietuvoje šis vidurkis yra 30 proc. ir nuo 2004 m. padidėjo 4 proc. Nuo ES vidurkio jis atsilieka 13 proc.

2 pav. Gyventojų, reguliariai naudojančių internetą, procentas.

Šaltinis: sukurta autoriaus.

Lietuvos netolygumas 2005 m. lyginant su ES vidurkiu pagal šį aspektą yra nedidelis – 13 proc. Nuo 2004 metų Lietuvos vidurkis padidėjo 4 proc. – nuo 26 proc. 2004 metais iki 30 proc. 2005 metais. ES vidurkis atitinkamai didėjo nuo 38 proc. 2004 metais iki 46 proc. 2005 metais ir paaugo 5 proc.

3 pav. Lietuvos palyginimas su ES vidurkiu.

Šaltinis: sukurta autoriaus.

Kitas tiriamasis rodiklis – namų ūkių, turinčių internetą, procentas. ES šalių palyginimas pagal šį rodiklį pateiktas žemiau.

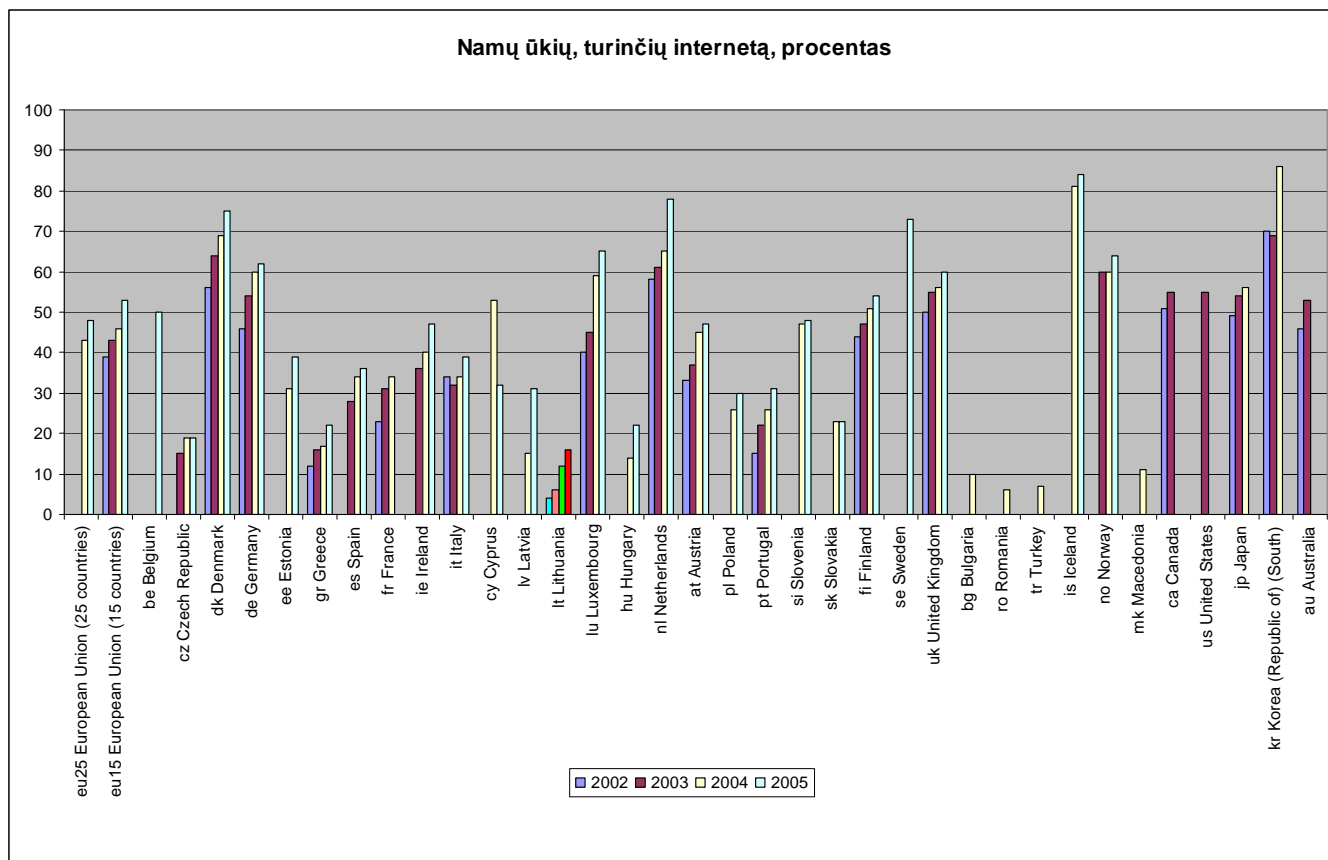
2 lentelė

Namų ūkių, turinčių internetą, procentas

	2002	2003	2004	2005
<i>eu25</i> European Union (25 countries)			43	48
<i>eu15</i> European Union (15 countries)	39	43	46	53
<i>be</i> Belgium				50
<i>cz</i> Czech Republic		15	19	19
<i>dk</i> Denmark	56	64	69	75
<i>de</i> Germany	46	54	60	62
<i>ee</i> Estonia			31	39
<i>gr</i> Greece	12	16	17	22
<i>es</i> Spain		28	34	36
<i>fr</i> France	23	31	34	
<i>ie</i> Ireland		36	40	47
<i>it</i> Italy	34	32	34	39
<i>cy</i> Cyprus			53	32
<i>lv</i> Latvia			15	31
<i>lt</i> Lithuania	4	6	12	16
<i>lu</i> Luxembourg	40	45	59	65
<i>hu</i> Hungary			14	22
<i>nl</i> Netherlands	58	61	65	78
<i>at</i> Austria	33	37	45	47
<i>pl</i> Poland			26	30
<i>pt</i> Portugal	15	22	26	31
<i>si</i> Slovenia			47	48
<i>sk</i> Slovakia			23	23
<i>fi</i> Finland	44	47	51	54
<i>se</i> Sweden				73
<i>uk</i> United Kingdom	50	55	56	60
<i>bg</i> Bulgaria			10	
<i>ro</i> Romania			6	
<i>tr</i> Turkey			7	
<i>is</i> Iceland			81	84
<i>no</i> Norway		60	60	64
<i>mk</i> Macedonia			11	
<i>ca</i> Canada	51	55		
<i>us</i> United States		55		
<i>jp</i> Japan	49	54	56	
<i>kr</i> Korea (Republic of) (South)	70	69	86	
<i>au</i> Australia	46	53		

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

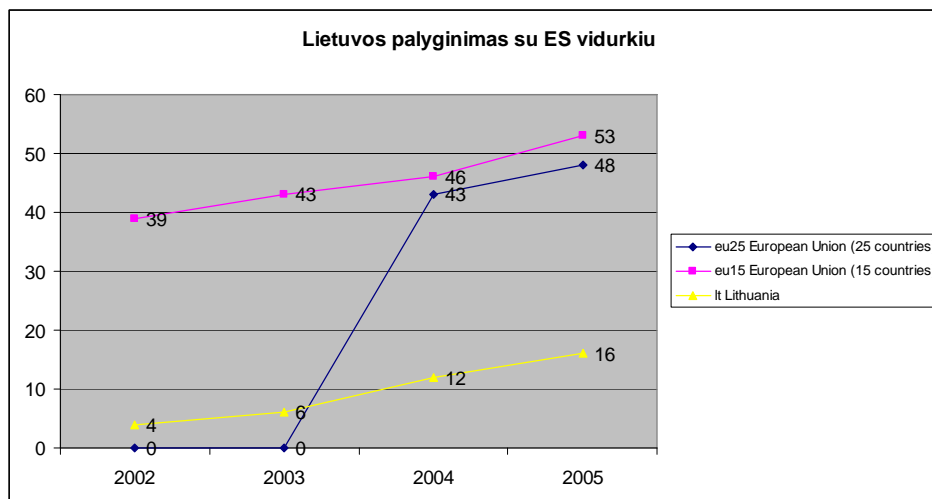
ES šalių vidurkis 2005 metais buvo 48 proc., senųjų ES šalių (EU15) – 53 proc. Aukščiausias vidurkis yra Olandijoje (78 proc.), Danijoje (75 proc.), Švedijoje (75 proc.). Iš naujųjų ES narių aukščiausią vidurkį pasiekė Slovėnija (48 proc.). Lietuvoje šis vidurkis 2005 metais buvo 16 proc., 4 proc. daugiau nei 2004 metais (12 proc.).

4 pav. Namų ūkių, turinčių internetą, procentas.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Lietuvoje išsivystymo netolygumas šioje srityje yra didelis. 2004 m. Lietuvoje vidurkis buvo 12 proc., 34 proc. mažiau nei ES vidurkis. 2005 m. Lietuvoje vidurkis padidėjo 4 proc. – iki 16 proc., bet vis dar smarkiai atsiliko nuo ES vidurkio – net 37 proc., dar daugiau nei 2004 m.

5 pav. Lietuvos ir ES vidurkių palyginimas pagal namų ūkių, turinčių internetą, procentą.

Šaltinis: sukurta autoriaus.

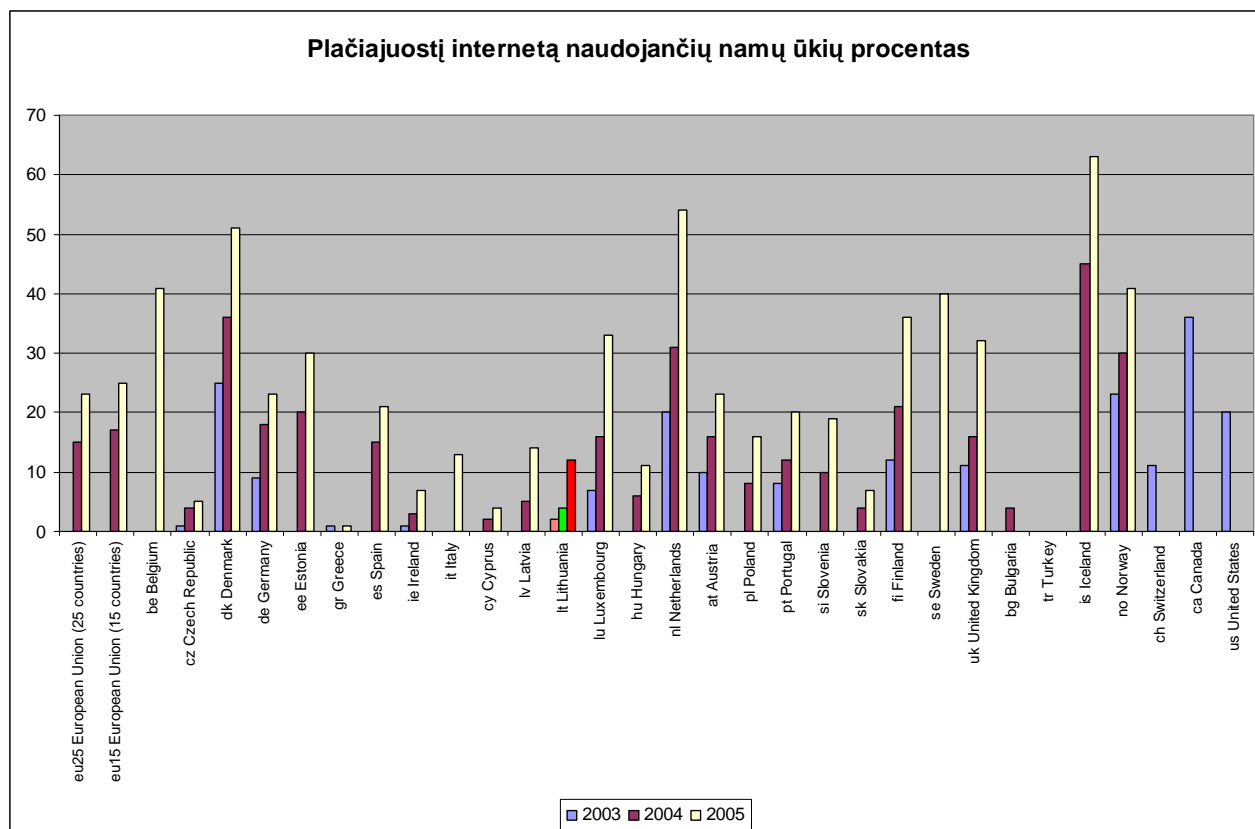
Kitas tiriamasis rodiklis – plačiajuosčio interneto technologijas naudojančių abonentų skaičius.

Plačiajuosčio interneto technologijas naudojančių abonentų skaičius

	2003	2004	2005
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		15	23
<i>eu15</i> European Union (15 countries)		17	25
<i>be</i> Belgium			41
<i>cz</i> Czech Republic	1	4	5
<i>dk</i> Denmark	25	36	51
<i>de</i> Germany	9	18	23
<i>ee</i> Estonia		20	30
<i>gr</i> Greece	1	0	1
<i>es</i> Spain		15	21
<i>ie</i> Ireland	1	3	7
<i>it</i> Italy			13
<i>cy</i> Cyprus		2	4
<i>lv</i> Latvia		5	14
<i>lt</i> Lithuania	2	4	12
<i>lu</i> Luxembourg	7	16	33
<i>hu</i> Hungary		6	11
<i>nl</i> Netherlands	20	31	54
<i>at</i> Austria	10	16	23
<i>pl</i> Poland		8	16
<i>pt</i> Portugal	8	12	20
<i>si</i> Slovenia		10	19
<i>sk</i> Slovakia		4	7
<i>fi</i> Finland	12	21	36
<i>se</i> Sweden			40
<i>uk</i> United Kingdom	11	16	32
<i>bg</i> Bulgaria		4	
<i>tr</i> Turkey		0	
<i>is</i> Iceland		45	63
<i>no</i> Norway	23	30	41
<i>ch</i> Switzerland	11		
<i>ca</i> Canada	36		
<i>us</i> United States	20		

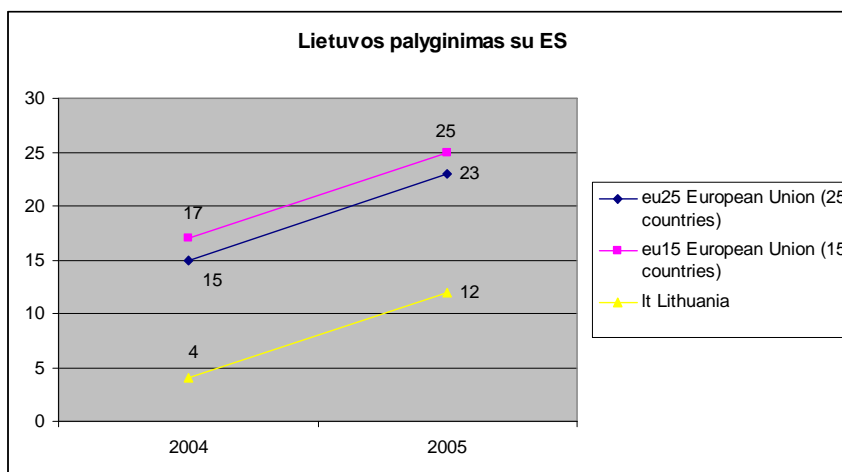
Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

ES šalyse šis vidurkis kilo nuo 15 proc. 2004 metais iki 23 proc. 2005 metais. Olandijoje vidurkis didžiausias – 54 proc., o mažiausias Graikijoje – tik 1 proc. Lietuvoje šis rodiklis 2005 m. smarkiai pakilo – nuo 4 proc. 2004 m. iki 12 proc. 2005 m.

6 pav. Plačiajuostį internetą naudojančių namų ūkių procentas.
Šaltinis: sukurta autoriaus

Lietuva šiuo požymiu gana daug atsilieka nuo ES vidurkio – 2005 m. netolygumas siekė 13 proc., tiek pat kiek 2004 m. 2005 metais Lietuvoje vidurkis buvo 12 proc., ES šalyse 25 proc.

7 pav. Lietuvos ir ES vidurkių palyginimas pagal abonentų, turinčių plačiajuostį internetą, skaičių.
Šaltinis: sukurta autoriaus

Pastaruoju metu kompiuterių ir interneto naudojimo apimtys Lietuvoje auga palyginti sparčiai, tačiau interneto prieigos ir skaitmeninės atskirties problemos kol kas išlieka labai aktualios. [2]

Lietuvoje auga tiek turinčių kompiuterius, tiek besinaudojančių internetu vartotojų skaičius. Pavyzdžiui, 2005 II ketvirtį internetu naudojosi 33,6 proc. visų 15-74 metų amžiaus gyventojų, o 2004 IV ketvirtį – 32 proc. Išlieka ryškūs kompiuterio ir interneto naudojimo skirtumai kaimuose ir miestuose – miestuose šie rodikliai beveik dvigubai didesni.

Lietuvoje sparčiai steigiami viešosios interneto prieigos taškai. Šiuo metu Lietuvoje veikia apie 700 centrų, kuriuose Lietuvos gyventojai gali nemokamai naudotis internetu.

Lietuvoje taip pat vis daugiau verslo įmonių įsigyja kompiuterius. 2005 m. II ketvirčio duomenimis, bent vieną kompiuterį turėjo beveik 64,6 proc. šalies verslo įmonių, kai tuo tarpu 2004 m. II ketvirtį šis rodiklis buvo 58,9 proc. Auga ir įmonių, naudojančių internetą, skaičius. Įmonių investicijos į informacines technologijas ir telekomunikacijas Lietuvoje ir toliau lieka nedidelės, tačiau mažėja įmonių, išvis neskiriančių lėšų investicijoms į informacines technologijas ir telekomunikacijas. Įmonės vis labiau įvertina IRT teikiamą naudą ir numato investicijas į šią sritį ateityje.

1.3.2 Viešųjų elektroninių paslaugų naudojimas

Kitas tiriamasis rodiklis – viešųjų elektroninių paslaugų naudojimas.

2004 m. duomenimis pagrindinių viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę erdvę lygis Lietuvoje siekė 50 proc., 2005 m. duomenimis 64 proc. Verslui skirtos paslaugos į internetą perkeliamos greičiau (76 proc.), nei skirtos gyventojams (56 proc.).

Geriausiai išvystytos elektroninės paslaugos Lietuvoje:

- Pajamų deklaravimas;
- Įsidarbinimo paslaugos;
- Viešosiose bibliotekose saugoma informacija;
- Socialinės įmokos;
- Muitinės deklaracijos;
- Statistikos duomenų pateikimas.

Pirmasis tiriamasis kriterijus – įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentas.

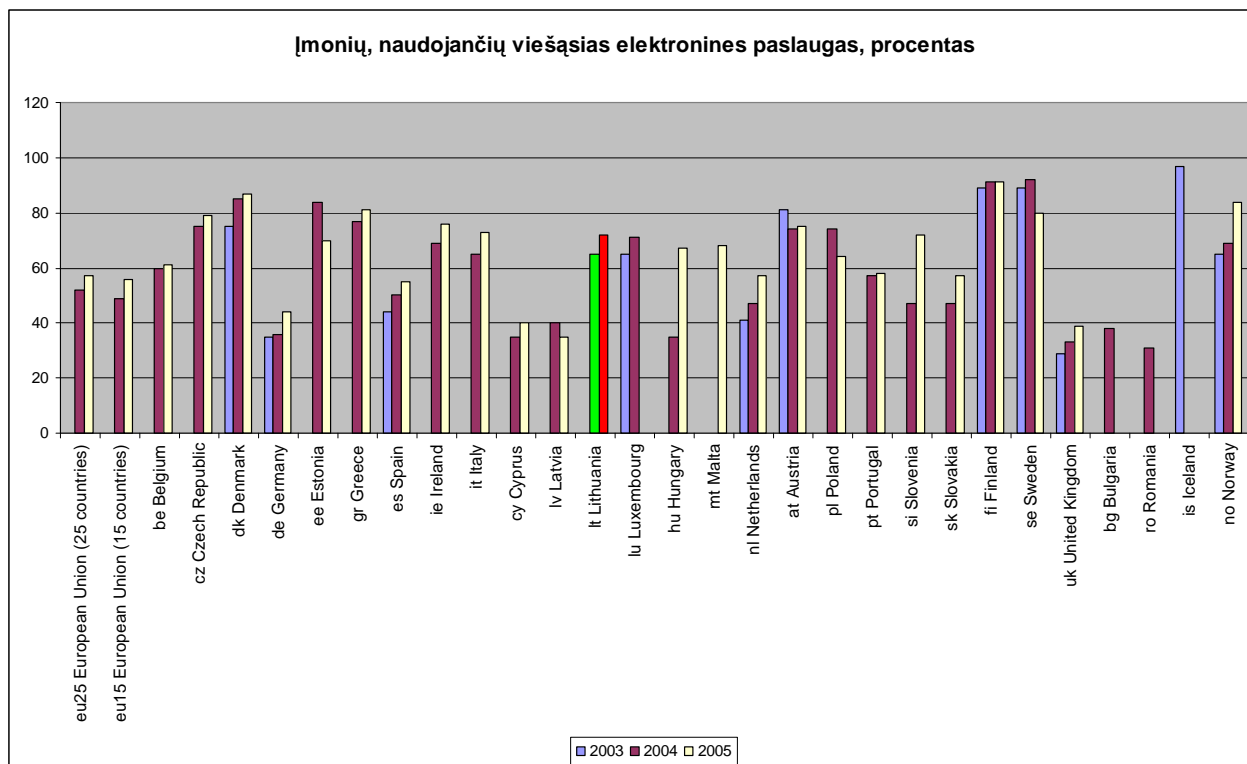
4 lentelė

Įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentas

	2003	2004	2005
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		52	57
<i>eu15</i> European Union (15 countries)		49	56
<i>be</i> Belgium		60	61
<i>cz</i> Czech Republic		75	79
<i>dk</i> Denmark	75	85	87
<i>de</i> Germany	35	36	44
<i>ee</i> Estonia		84	70
<i>gr</i> Greece		77	81
<i>es</i> Spain	44	50	55
<i>ie</i> Ireland		69	76
<i>it</i> Italy		65	73
<i>cy</i> Cyprus		35	40
<i>lv</i> Latvia		40	35
<i>lt</i> Lithuania		65	72
<i>lu</i> Luxembourg	65	71	
<i>hu</i> Hungary		35	67
<i>mt</i> Malta			68
<i>nl</i> Netherlands	41	47	57
<i>at</i> Austria	81	74	75
<i>pl</i> Poland		74	64
<i>pt</i> Portugal		57	58
<i>si</i> Slovenia		47	72
<i>sk</i> Slovakia		47	57
<i>fi</i> Finland	89	91	91
<i>se</i> Sweden	89	92	80
<i>uk</i> United Kingdom	29	33	39
<i>bg</i> Bulgaria		38	
<i>ro</i> Romania		31	
<i>is</i> Iceland	97		
<i>no</i> Norway	65	69	84

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

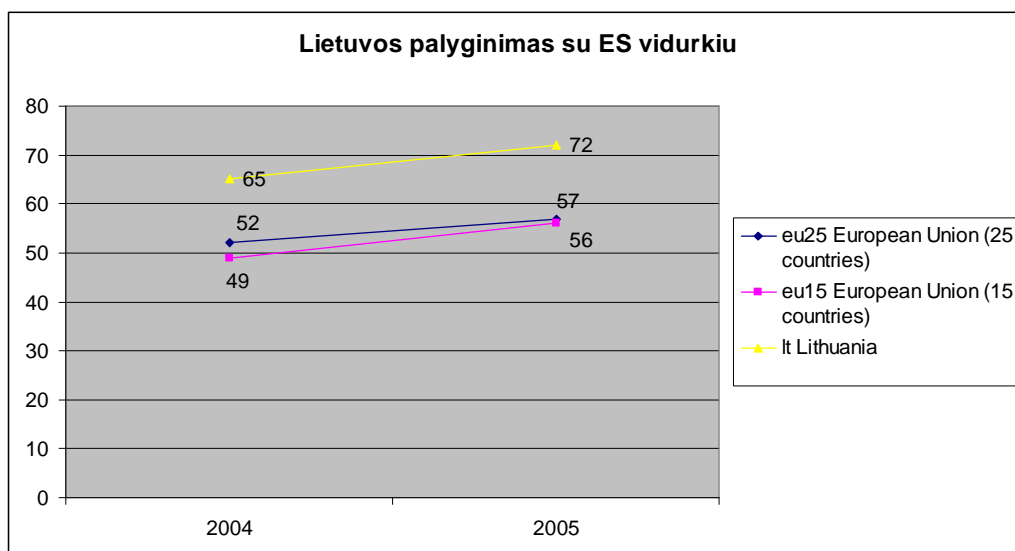
ES vidurkis šioje srityje yra 57 proc. Aukščiausias vidurkis yra Suomijoje (net 91 proc.), Danijoje (87 proc.), Graikijoje (81 proc.), Švedijoje (80 proc.). Aukščiausią vidurkį tarp naujų ES narių yra pasiekusi Lietuva (72 proc.), 15 proc. lenkdama ES vidurkį, bei Estija (70 proc.).

8 pav. Įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentas.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Lietuva pagal Eurostat turimus duomenis šioje srityje 2004 m. lenkė ES vidurkį 13 proc. (65 proc.), 2005 m. 15 proc. (72 proc.).

9 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentą.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Antrasis kriterijus, tiriant ES šalių pasiekimus elektroninių viešųjų paslaugų srityje – tai gyventojų, naudojančių elektronines viešąsias paslaugas, procentas.

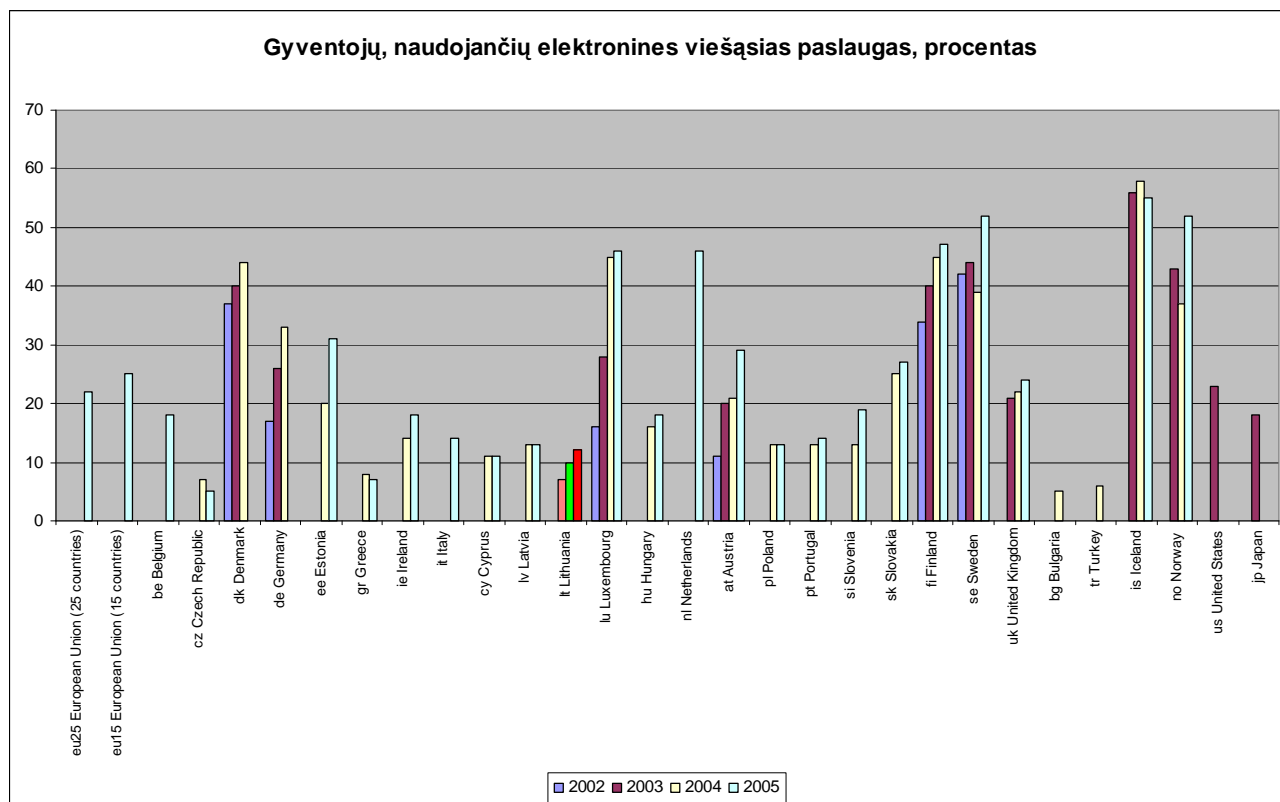
5 lentelė

Gyventojų, naudojančių elektronines viešąsias paslaugas, procentas

	2002	2003	2004	2005
<i>eu25</i> European Union (25 countries)				22
<i>eu15</i> European Union (15 countries)				25
<i>be</i> Belgium				18
<i>cz</i> Czech Republic			7	5
<i>dk</i> Denmark	37	40	44	
<i>de</i> Germany	17	26	33	
<i>ee</i> Estonia			20	31
<i>gr</i> Greece			8	7
<i>ie</i> Ireland			14	18
<i>it</i> Italy				14
<i>cy</i> Cyprus			11	11
<i>lv</i> Latvia			13	13
<i>lt</i> Lithuania		7	10	12
<i>lu</i> Luxembourg	16	28	45	46
<i>hu</i> Hungary			16	18
<i>nl</i> Netherlands				46
<i>at</i> Austria	11	20	21	29
<i>pl</i> Poland			13	13
<i>pt</i> Portugal			13	14
<i>si</i> Slovenia			13	19
<i>sk</i> Slovakia			25	27
<i>fi</i> Finland	34	40	45	47
<i>se</i> Sweden	42	44	39	52
<i>uk</i> United Kingdom		21	22	24
<i>bg</i> Bulgaria			5	
<i>tr</i> Turkey			6	
<i>is</i> Iceland		56	58	55
<i>no</i> Norway		43	37	52
<i>us</i> United States		23		
<i>jp</i> Japan		18		

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

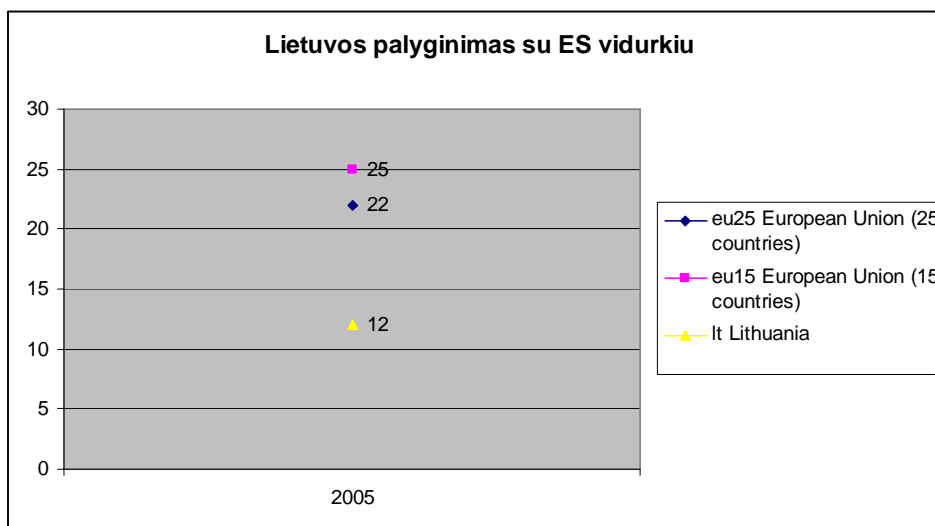
Pagal pateiktus duomenis aiškiai matyti, kad įmonės elektroninėmis paslaugomis naudojasi žymiai daugiau, nei gyventojai. ES vidurkis 2005 metais buvo 22 proc., senosiose ES šalyse – 25 proc. Aktyviausiai viešosiomis elektroninėmis paslaugomis naudojami švedai (52 proc.), norvegai (52 proc.), Liuksemburgo gyventojai (46 proc.), olandai (46 proc.). Lietuvoje šis vidurkis tolygiai didėja – nuo 7 proc. 2003 m. iki 12 proc. 2005 metais.

10 pav. Gyventojų, naudojančių elektronines viešąsias paslaugas, procentas.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Žemiau pateiktas Lietuvos ir ES palyginimas tik pagal 2005 metų duomenis, nes ankstesnių duomenų apie ES vidurį nėra. 2005 m. Lietuvos vidurkis nuo ES vidurkio atsiliko 13 proc. Lietuvoje šis vidurkis buvo 12 proc., ES vidurkis buvo 25 proc.

11 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal gyventojų, naudojančių elektronines viešąsias paslaugas, procentą.

Šaltinis: sukurta autoriaus

1.3.3 Elektroninė prekyba ir elektroninis verslas

Kitas tiriamasis rodiklis – elektroninė prekyba ir elektroninis verslas. Rodiklio matmuo – įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentas.

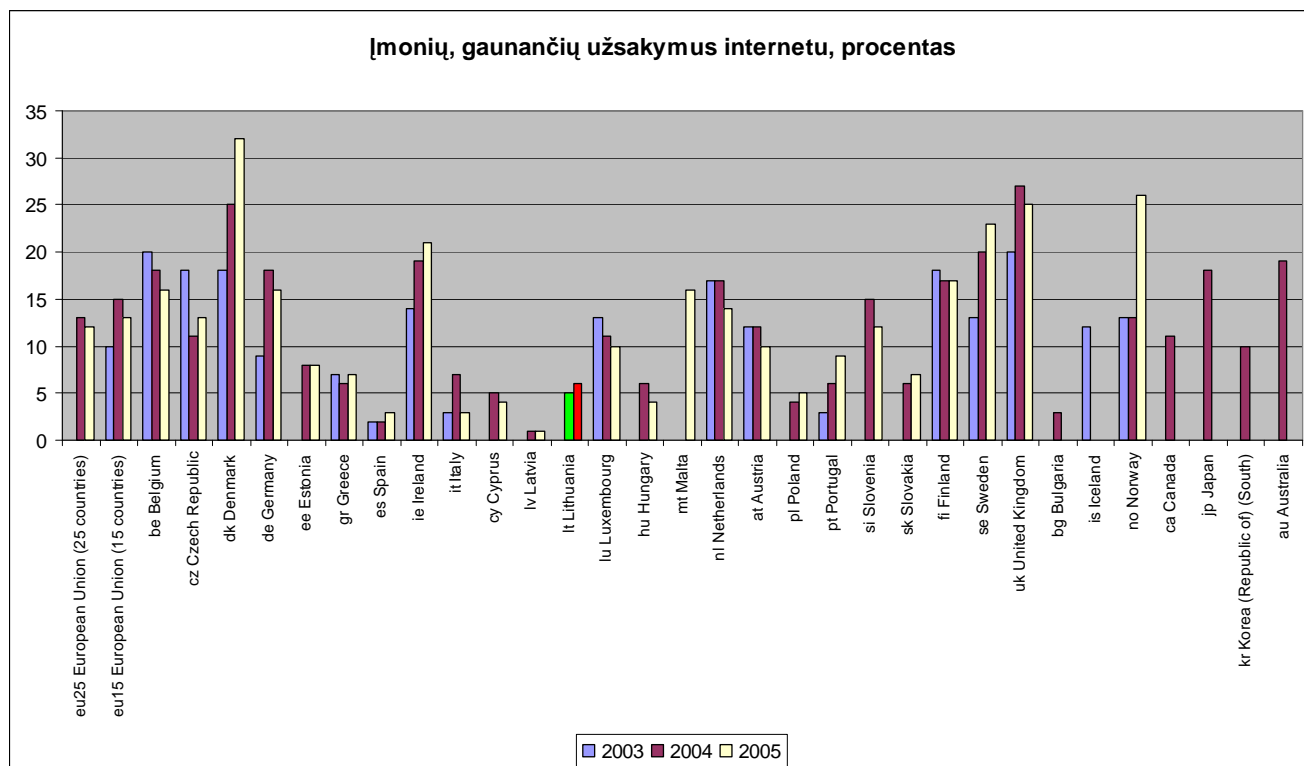
6 lentelė

Įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentas

	2003	2004	2005
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		13	12
<i>eu15</i> European Union (15 countries)	10	15	13
<i>be</i> Belgium	20	18	16
<i>cz</i> Czech Republic	18	11	13
<i>dk</i> Denmark	18	25	32
<i>de</i> Germany	9	18	16
<i>ee</i> Estonia		8	8
<i>gr</i> Greece	7	6	7
<i>es</i> Spain	2	2	3
<i>ie</i> Ireland	14	19	21
<i>it</i> Italy	3	7	3
<i>cy</i> Cyprus		5	4
<i>lv</i> Latvia		1	1
<i>lt</i> Lithuania		5	6
<i>lu</i> Luxembourg	13	11	10
<i>hu</i> Hungary		6	4
<i>mt</i> Malta			16
<i>nl</i> Netherlands	17	17	14
<i>at</i> Austria	12	12	10
<i>pl</i> Poland		4	5
<i>pt</i> Portugal	3	6	9
<i>si</i> Slovenia		15	12
<i>sk</i> Slovakia		6	7
<i>fi</i> Finland	18	17	17
<i>se</i> Sweden	13	20	23
<i>uk</i> United Kingdom	20	27	25
<i>bg</i> Bulgaria		3	
<i>is</i> Iceland	12		
<i>no</i> Norway	13	13	26
<i>ca</i> Canada		11	
<i>jp</i> Japan		18	
<i>kr</i> Korea (Republic of) (South)		10	
<i>au</i> Australia		19	

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

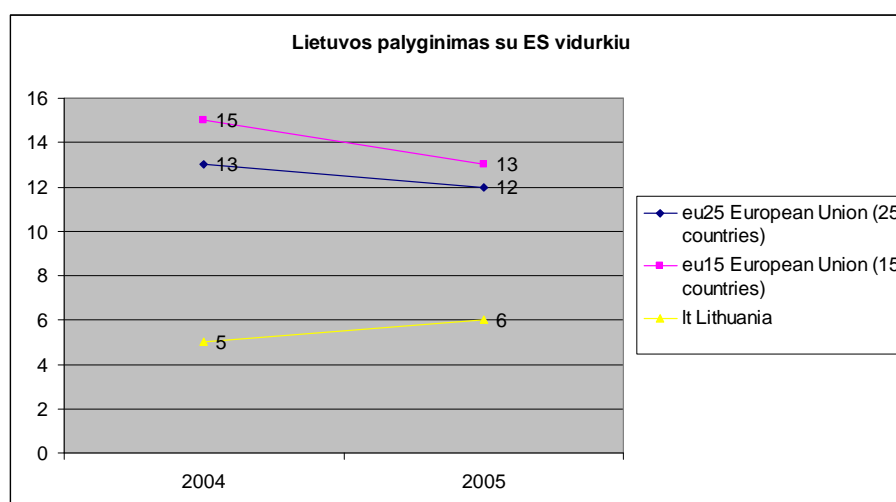
ES vidurkis šioje srityje 2005 m. buvo 12 proc. Aukščiausias vidurkis yra Danijoje (32 proc.), Norvegijoje (26 proc.). Lietuvoje šis vidurkis 2005 m. siekė 6 proc. Mažiausias vidurkis – 4 proc. – yra Vengrijoje.

12 pav. Įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentas.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Per 2005 m. šis vidurkis ES šalyse smuktelėjo žemyn 2 proc. (nuo 15 proc. 2004 metais iki 13 proc. 2005 metais), nors Lietuvoje jis padidėjo 1 proc. (nuo 5 proc. 2004 m. iki 6 proc. 2005 m.). Tokią smukimą galėjo įtakoti didelis naujai įkurtų įmonių skaičius, kurių veikla nesusijusi su elektronine prekyba. Nuo ES vidurkio Lietuva 2005 m. atsiliko 7 proc.

13 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentą.

Šaltinis: sukurta autoriaus

1.3.4 Saugumo priemonių naudojimas

Kitas analizuojamas rodiklis – saugūs kompiuteriai įmonėse. Buvo tiriama, kiek įmonių procentais naudoja apsaugos priemones kompiuteriuose.

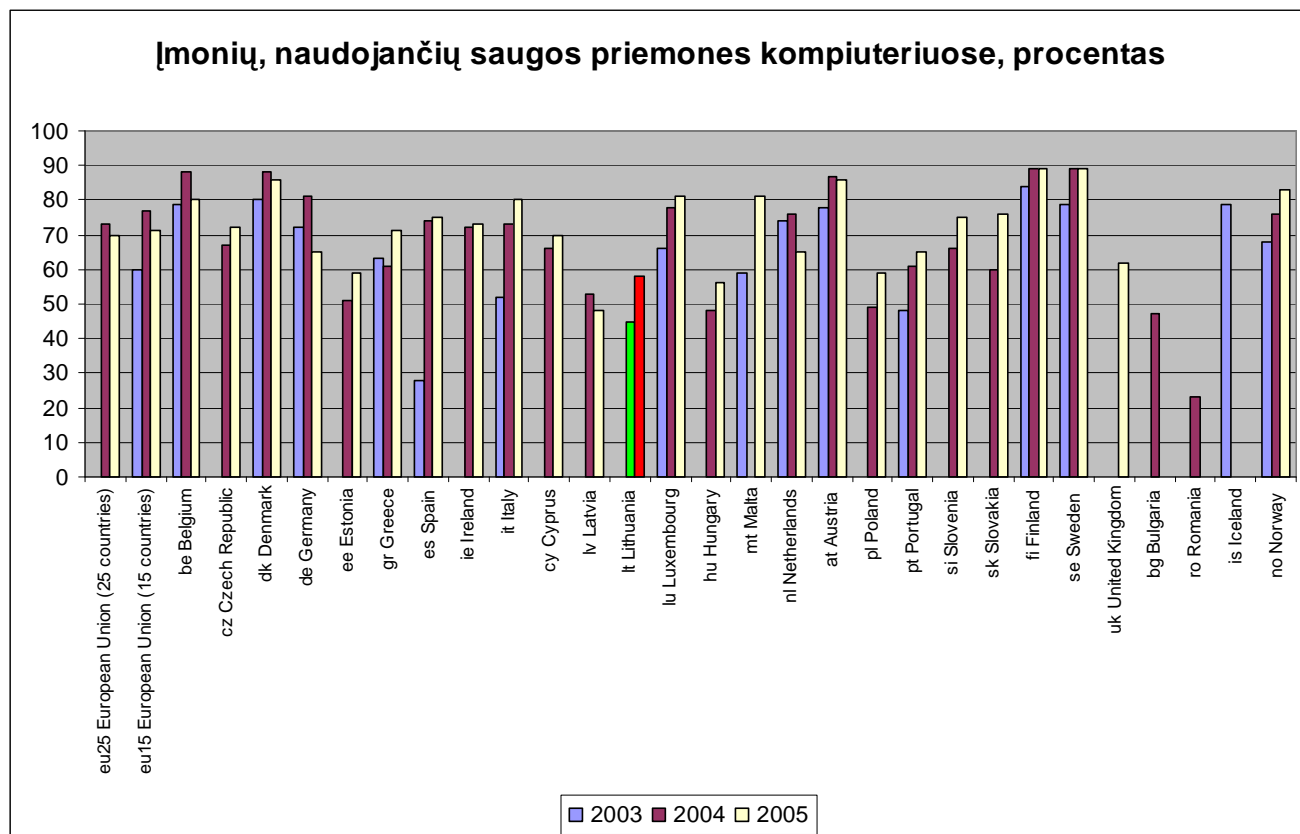
7 lentelė

Įmonių, naudojančių saugos priemones savo kompiuteriuose, procentas

	2003	2004	2005
<i>eu25</i> European Union (25 countries)		73	70
<i>eu15</i> European Union (15 countries)	60	77	71
<i>be</i> Belgium	79	88	80
<i>cz</i> Czech Republic		67	72
<i>dk</i> Denmark	80	88	86
<i>de</i> Germany	72	81	65
<i>ee</i> Estonia		51	59
<i>gr</i> Greece	63	61	71
<i>es</i> Spain	28	74	75
<i>ie</i> Ireland		72	73
<i>it</i> Italy	52	73	80
<i>cy</i> Cyprus		66	70
<i>lv</i> Latvia		53	48
<i>lt</i> Lithuania		45	58
<i>lu</i> Luxembourg	66	78	81
<i>hu</i> Hungary		48	56
<i>mt</i> Malta	59		81
<i>nl</i> Netherlands	74	76	65
<i>at</i> Austria	78	87	86
<i>pl</i> Poland		49	59
<i>pt</i> Portugal	48	61	65
<i>si</i> Slovenia		66	75
<i>sk</i> Slovakia		60	76
<i>fi</i> Finland	84	89	89
<i>se</i> Sweden	79	89	89
<i>uk</i> United Kingdom			62
<i>bg</i> Bulgaria		47	
<i>ro</i> Romania		23	
<i>is</i> Iceland	79		
<i>no</i> Norway	68	76	83

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

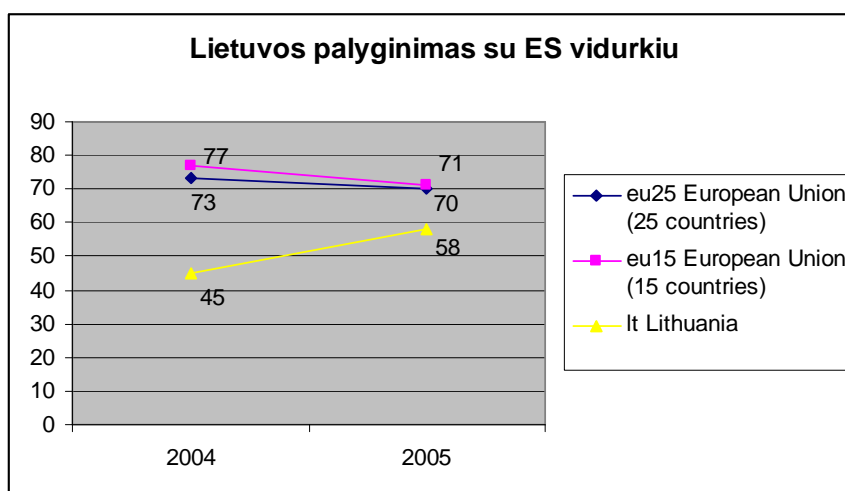
ES šalyse šis vidurkis gana aukštas. Įmonės rūpinasi duomenų saugumu – ES šalyse vidutiniškai 70 proc. įmonių turi įdiegusias saugos priemones kompiuteriuose. Suomijoje ir Švedijoje šie rodikliai aukščiausi – po 89 proc. Lietuvoje šis vidurkis yra 58 proc., 13 proc. Didesnis nei 2004 m. (45 proc.).

14 pav. Įmonių, naudojančių saugos priemones savo kompiuteriuose, procentas.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Nors Lietuvoje šis rodiklis gana staigiai kilo, bet ES vidurkis krito – nuo 77 proc. 2004 m. Iki 71 proc. 2005 m. Tai galėjo įtakoti didelis naujų įmonių skaičiaus augimas arba kitos priežastys. 2005 m. Lietuvos vidurkis buvo 13 proc. mažesnis nei ES.

15 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal įmonių, naudojančių saugos priemones savo kompiuteriuose, procentą.

Šaltinis: sukurta autoriaus

1.3.5 Viešojo judriojo ryšio naudojimas

Sekantis tiriamasis rodiklis – viešojo ryšio naudojimas ES šalyse. Rodiklio matmuo – gyventojų, naudojančių judrųjų ryšį, procentas. Eurostat portale pateikti tik 2004 metų duomenys – 2005 m. duomenų kol kas nėra.

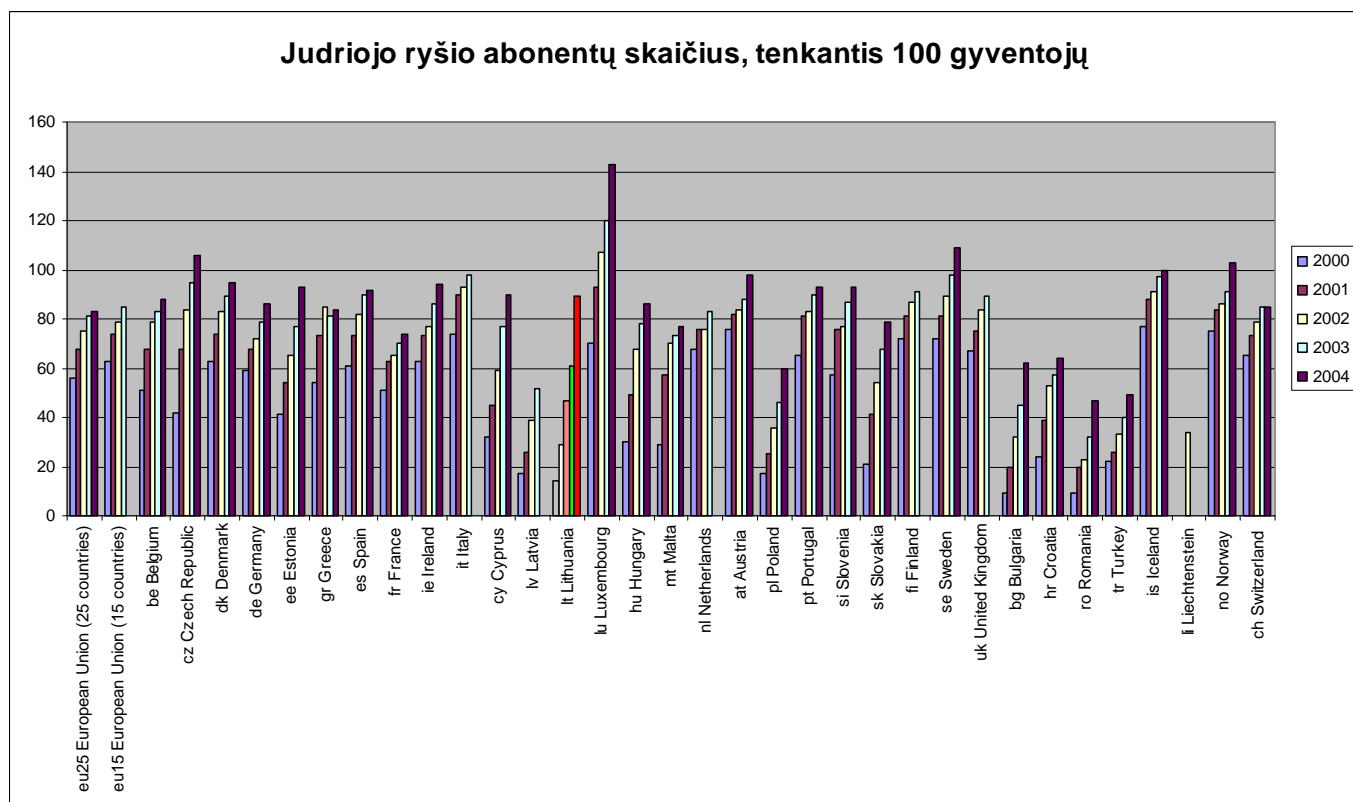
8 lentelė

Judriojo ryšio abonentų skaičius, tenkantis 100 gyventojų

Šalys	2000	2001	2002	2003	2004
<i>eu25</i> European Union (25 countries)	56	68	75	81	83
<i>eu15</i> European Union (15 countries)	63	74	79	85	
<i>be</i> Belgium	51	68	79	83	88
<i>cz</i> Czech Republic	42	68	84	95	106
<i>dk</i> Denmark	63	74	83	89	95
<i>de</i> Germany	59	68	72	79	86
<i>ee</i> Estonia	41	54	65	77	93
<i>gr</i> Greece	54	73	85	81	84
<i>es</i> Spain	61	73	82	90	92
<i>fr</i> France	51	63	65	70	74
<i>ie</i> Ireland	63	73	77	86	94
<i>it</i> Italy	74	90	93	98	
<i>cy</i> Cyprus	32	45	59	77	90
<i>lv</i> Latvia	17	26	39	52	
<i>lt</i> Lithuania	14	29	47	61	89
<i>lu</i> Luxembourg	70	93	107	120	143
<i>hu</i> Hungary	30	49	68	78	86
<i>mt</i> Malta	29	57	70	73	77
<i>nl</i> Netherlands	68	76	76	83	
<i>at</i> Austria	76	82	84	88	98
<i>pl</i> Poland	17	25	36	46	60
<i>pt</i> Portugal	65	81	83	90	93
<i>si</i> Slovenia	57	76	77	87	93
<i>sk</i> Slovakia	21	41	54	68	79
<i>fi</i> Finland	72	81	87	91	
<i>se</i> Sweden	72	81	89	98	109
<i>uk</i> United Kingdom	67	75	84	89	
<i>bg</i> Bulgaria	9	20	32	45	62
<i>hr</i> Croatia	24	39	53	57	64
<i>ro</i> Romania	9	20	23	32	47
<i>tr</i> Turkey	22	26	33	40	49
<i>li</i> Liechtenstein			34		
<i>no</i> Norway	75	84	86	91	103
<i>ch</i> Switzerland	65	73	79	85	85

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

2003 metais ES vidurkis buvo 81 proc., senųjų ES šalių – 85 proc. Visas šalis smarkiai lenkia Liuksemburgas – čia vidurkis 2004 metais buvo 143 proc. Lietuvoje šis vidurkis taip pat labai aukštas – 2004 metais jis siekė 89 proc.

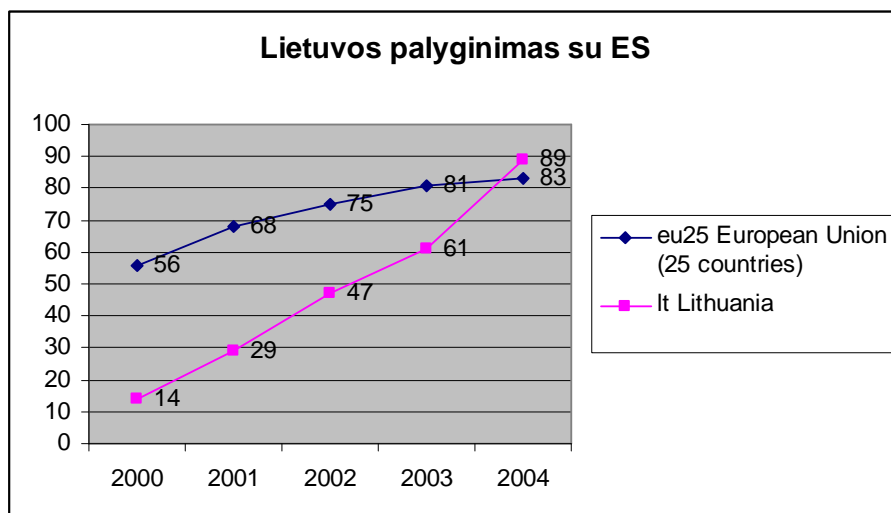

16 pav. Judriojo ryšio abonentų skaičius, tenkantis 100 gyventojų.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Lietuva padarė didžiulę pažangą nuo 2000 metų – tuo metu nuo ES vidurkio ji atsiliko 42 proc., o 2004 m. jau lenkė ES vidurkį 6 proc. (ES vidurkis 2004 m. buvo 83 proc. Lietuvoje – 89 proc.).

Naujausių tyrimų duomenimis, pagal judriojo telefono ryšio skvarbą Lietuva užima lyderio pozicijas ne tik Europos Sąjungoje, bet ir pasaulyje. Tarptautinės telekomunikacijų rinkos tyrimų agentūros „Informa Telecoms & Media“ duomenimis 2005 m. gruodį Lietuvos judriojo ryšio skverbtis (138,53 proc.) buvo didžiausia pasaulyje (antroje vietoje Liuksemburgas – 131,95 proc.). Tokius pasiekimus sąlygojo keletą metų trunkantis labai spartus judriojo ryšio vartotojų skaičiaus augimas. Europos Sąjungos Komisijos 10-osios ir 11-osios ataskaitų duomenimis, Lietuvoje judriojo ryšio skverbtis 2003-2005 m. buvo didžiausia visoje Europos Sąjungoje (2003-2004 m. – 25 proc., 2004-2005 m. – 37 proc.). [22]

17 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal judriojo ryšio abonentų skaičių, tenkantį 100 gyventojų.
Šaltinis: sukurta autoriaus

1.3.6 IT skiriama BVP dalis

Kitas tiriamasis rodiklis – IT skiriama bendrojo vidaus produkto (BVP) dalis. Analizei atlikti buvo naudoti 2002-2004 metų duomenys, nes 2005 m. duomenų kol kas nėra.

9 lentelė

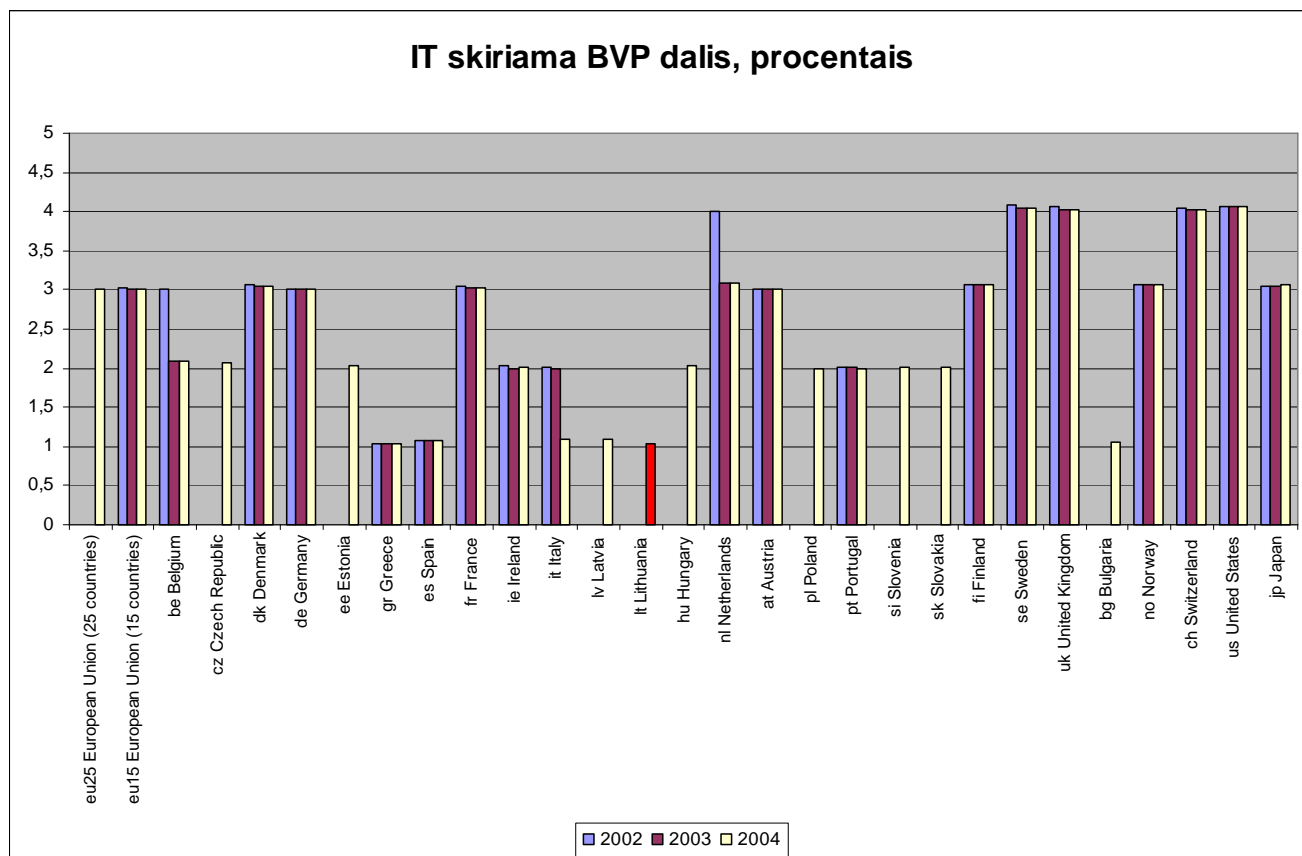
IT skiriama BVP dalis

Šalys	2002	2003	2004
eu25 European Union (25 countries)			3
eu15 European Union (15 countries)	3,02	3,01	3
be Belgium	3,01	2,09	2,09
cz Czech Republic			2,08
dk Denmark	3,06	3,05	3,05
de Germany	3,01	3	3,01
ee Estonia			2,03
gr Greece	1,04	1,03	1,03
es Spain	1,08	1,08	1,07
fr France	3,05	3,03	3,03
ie Ireland	2,03	2	2,01
it Italy	2,01	2	1,09
lv Latvia			1,09
lt Lithuania			1,04
hu Hungary			2,04
nl Netherlands	4,01	3,08	3,08
at Austria	3,01	3	3
pl Poland			2
pt Portugal	2,02	2,01	2
si Slovenia			2,01
sk Slovakia			2,02
fi Finland	3,07	3,06	3,07
se Sweden	4,09	4,05	4,04
uk United Kingdom	4,07	4,02	4,02
bg Bulgaria			1,06

no Norway	3,06	3,06	3,06
ch Switzerland	4,05	4,02	4,02

Šaltinis: Information Society statistics. Data navigation tree. Iš Eurostat.

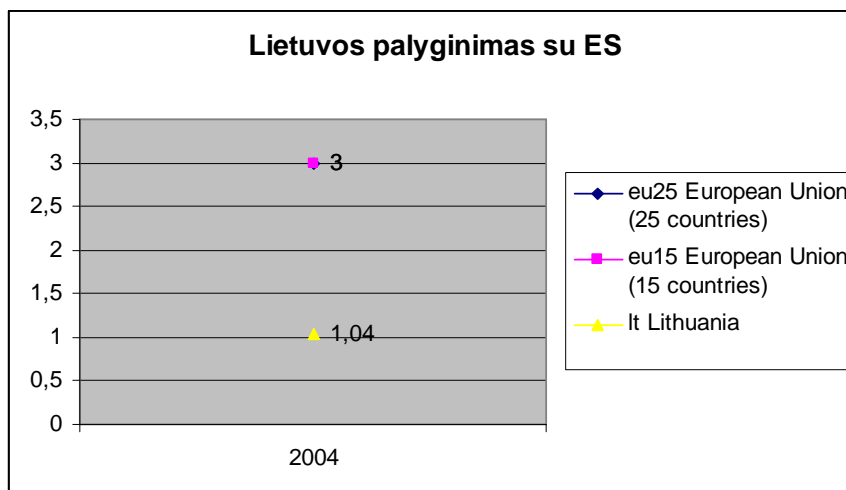
2004 metais ES šalys vidutiniškai 3 proc. savo bendrojo vidaus produkto skyrė IT. Daugiausia lėšų skyrė Švedija (4 proc.), mažiausiai – Lietuva 1,04 proc., Bulgarija – 1,06 proc., Ispanija – 1,07 proc.

18 pav. IT skiriama BVP dalis.

Šaltinis: sukurta autoriaus

Lietuva IT plėtrai skiria mažiausiai BVP iš visų Europos Sąjungos šalių, beveik trigubai mažiau nei ES vidurkis. Netolygumas šioje srityje yra labai didelis.

19 pav. Lietuvos palyginimas su ES pagal IT skiriama BVP dalį.

Šaltinis: sukurta autoriaus

1.4 Informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje vertinimas

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktus rodiklius ir grafikus, galima pateikti Lietuvos ir ES šalių palyginimą pagal pagrindinius rodiklius informacinės visuomenės srityje.

10 lentelė

Lietuvos išsivystymo netolygumai informacinės visuomenės srityje

Eil. Nr.	Analizuojamas rodiklis	Rodiklio matmuo	Rodiklio vertė (Lietuva)	Rodiklio vertė (ES vidurkis)	Netolygumo laipsnis
1	Nuolatiniai interneto vartotojai	Visų šalies gyventojų, nuolat naudojančių internetą, procentas	30	43	Mažas (0,69)
2	Namų ūkių internetizavimas	Namų ūkių, turinčių internetą, procentas	16	48	Didelis (0,33)
3	Plačiajuosčio ryšio technologijas naudojančių abonentų skaičius	Abonentų, besinaudojančių plačiajuosčiu ryšiu, procentas	12	23	Didelis (0,52)
4	Viešųjų elektroninių paslaugų lygis	Įmonių, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentas	72	57	Nėra (1,26)
		Gyventojų, naudojančių viešąsias elektronines paslaugas, procentas	12	22	Didelis (0,54)
5	Elektroninė prekyba ir elektroninis verslas	Įmonių, gaunančių užsakymus internetu, procentas	6	12	Didelis (0,5)
6	Saugūs kompiuteriai įmonėse	Įmonių, savo kompiuteriuose turinčių apsaugos priemonės, kurias atnaujina per paskutinius tris mėnesius, procentas	58	70	Mažas (0,82)
7	Viešojo judriojo telefono ryšio vartotojai	Viešojo judriojo telefono ryšio abonentų skaičius 100-ui gyventojų, vienetais	79	83	Mažas (0,95)
8	IT skiriama BVP dalis	IT skiriama BVP dalis, procentais	3	1,04	Didelis (0,34)

Šaltinis: sukurta autoriaus

Tyrimų duomenys rodo, kad informacinė visuomenė Lietuvoje vis sparčiau kuriama, verslo įmonės ir gyventojai vis dažniau naudojami kompiuteriu, internetu, elektroninėmis viešosiomis paslaugomis. Kai kuriais aspektais Lietuva nedaug atsilieka nuo ES vidurkio (nuolatinių interneto

virtotojų skaičius, kompiuterių saugumas, viešojo judriojo ryšio naudojimas). Pagal judriojo ryšio skvarbą Lietuva užima lyderio pozicijas ne tik Europos Sąjungoje, bet ir pasaulyje. Tarptautinės telekomunikacijų rinkos tyrimų agentūros „Informa Telecoms & Media“ duomenimis 2005 m. gruodį Lietuvos judriojo ryšio skverbtis (138,53 proc.) buvo didžiausia pasaulyje (antroje vietoje Liuksemburgas – 131,53 proc.) [22].

Pagal namų ūkių, turinčių internetą, procentą, plačiajuosčio ryšio naudojimą, elektroninį verslą Lietuva vis dar daug atsilieka nuo ES. Vis dar yra didelis atsiskyrimas tam tikrose gyventojų grupėse (mažose gyvenvietėse, tam tikrose amžiaus grupėse ir pan.) Informacines technologijas Lietuvoje naudoja nedidelė gyventojų grupė, kiti išsvies nieko apie tai nežino arba nemoka jomis naudotis, jiems trūksta kompetencijos.

Todėl ypač svarbi tampa elektroninių paslaugų plėtra, kuri padės šalies gyventojams greičiau ir patogiau gauti paslaugas iš valstybinio ir privataus sektoriaus. Taip pat svarbus ir gyventojų mokymas, švietimas – svarbu, kad IRT teikiama nauda būtų akivaizdi ir nešėtų naudą kiekvienam piliečiui. Svarbu motyvuoti vyresnio amžiaus gyventojus plačiau naudotis IRT, mažinti atsiskyrimą tarp miestų ir kaimų, skatinti kompiuterinės įrangos įsigijimą. Pasak Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus Aurimo Matulio, „didinant informacinių technologijų naudojimą svarbų vaidmenį atlieka mokesstinės lengvatos, kurios leidžia gyventojams susigrąžinti dalį patirtų išlaidų už vieną kompiuterinės įrangos vienetą su programine įranga ir (arba) interneto prieiga per metus“. ¹ 2005m. prašymus pasinaudoti mokesčių lengvata pateikė apie 40 tūkst. Lietuvos gyventojų. Matant akivaizdžią tokios lengvatos teikiamą naudą, siūloma šią lengvatą taikyti ir per ateinančius 3 metus.

Didelė pagalba plėtojant informacinę visuomenę yra ES struktūrinių fondų parama. Pasak Aurimo Matulio, panaudojant šias lėšas bus diegiamos viešosios elektroninės paslaugos šalies gyventojams ir verslui, taip pat elektroninės sveikatos, mokymosi, viešųjų pirkimų paslaugos, vystomi elektroninio dalyvavimo (eDemokratijos) procesai.

1 skyriaus apibendrinimas

Informacinė visuomenė – tai visuomenė, kurioje efektyviai naudojamos informacinės ir komunikacinės technologijos. Jos nariai - tai išsimokslinę, daug žinių turintys ir efektyviai sugebantys jas panaudoti piliečiai, naudojantys naujausias technologijas savo veikloje, sugebantys prisitaikyti prie kintančių rinkos ir ekonominių sąlygų. Kiekviena valstybė turi skirti pakankamai dėmesio ir lėšų

¹ Tikimasi spartesnės informacijos ir ryšių technologijų plėtros. Iš Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. 2006 05 15 [22]

tokios visuomenės kūrimui, nes tai tiesiogiai įtakoja šalies ekonominį augimą ir konkurencingumo didinimą.

Informacinė visuomenė Lietuvoje plėtojosi labai dinamiškai. Tyrimų duomenys rodo, kad informacinė visuomenė Lietuvoje vis sparčiau kuriama. Kai kuriais aspektais Lietuva nedaug atsilieka nuo ES vidurkio (nuolatinių interneto vartotojų skaičius, kompiuterių saugumas, viešojo judriojo ryšio naudojimas). Tačiau pagal namų ūkių, turinčių internetą, procentą, plačiajuosčio ryšio naudojimą, elektroninį verslą Lietuva vis dar daug atsilieka nuo ES. Vis dar yra didelis atsiskyrimas tam tikrose gyventojų grupėse (mažose gyvenvietėse, tam tikrose amžiaus grupėse ir pan.). Todėl ypač svarbi tampa elektroninių paslaugų plėtra, gyventojų mokymas, švietimas, motyvacija, finansavimas. Didelė pagalba plėtojant informacinę visuomenę yra ES struktūrinių fondų parama.

2.SSGG analizė

Žemiau pateiktas Lietuvos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių įvertinimas, lyginant su ES. Tokia analizė padės tinkamai įvertinti Lietuvos padėtį ir pateikti pasiūlymus tolimesnei informacinės visuomenės plėtrai Lietuvoje.

2.1 Stiprybės

- 1) gerai išplėtotą IRT infrastruktūrą šalies miestuose;
- 2) plačiai naudojamas viešojo judriojo telefono ryšys – Lietuva pirmauja tarp ES šalių pagal mobiliųjų telefonų skaičių, tenkant vienam gyventojui;
- 3) palyginti pigi ir kvalifikuota IT darbo jėga – Lietuvoje darbo užmokestis kelis kartus mažesnis nei ES vidurkis, todėl IT srityje kuriamų darbo produktų kaštai atitinkamai pigesni;
- 4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės dėmesys informacinės visuomenės plėtrai (pripažinta, kad tai – vienas iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės ilgalaikės raidos strategijos prioritetų);
- 5) Mokestinės lengvatos taikymas gyventojams, pirkusiems kompiuterinės įrangos vienetą su programine įranga ir (arba) interneto prieiga;
- 6) teigiamas Lietuvos gyventojų požiūris į viešąsias elektronines paslaugas - kasmet gyventojų, besinaudojančių elektroninėmis paslaugomis, skaičius vis didėja.
- 7) turtingas kultūros paveldas, visuomenės kūrybiškumą liudijantis aukšto lygio profesionalusis ir mėgėjų menas, unikali ir vertinga lietuvių kalba.
- 8) palanki geografinė padėtis.
- 9) Privataus sektoriaus investicijos į informacinės visuomenės plėtrą.

2.1 poskyrio apibendrinimas ir pasiūlymai

Lietuva turi gana daug stiprybių, kurias galima gerai išnaudoti kuriant ir plėtojant informacinę visuomenę. Lietuvos miestuose gerai išplėtotą IRT infrastruktūrą – tuo pasinaudojus, galima teikti naujas paslaugas, gerinti piliečių gyvenimo kokybę. Dėka didelės judriojo ryšio spartos (Lietuva pagal šį rodiklį pirmauja pasaulyje) galima kurti naujas mobiliąsias paslaugas, pritaikyti jas visose gyvenimo sferose.

Lietuvoje palyginti pigi ir kvalifikuota IT darbo jėga – tai yra puikus faktorius kuriant naujus IT produktus, lietuviško turinio programas. Turėdama šį pranašumą, Lietuva gali sėkmingai konkuruoti su kitomis šalimis IT sferoje bei kelti šalies ekonominį lygį.

Kuriant informacinę visuomenę, labai svarbus yra valdžios požiūris. Lietuvoje valdžia informacinei visuomenei skiria daug dėmesio – tokios visuomenės kūrimas numatytas kaip vienas iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės ilgalaikės raidos strategijos prioritetų, priimami dokumentai, atitinkantys Europos strateginius dokumentus, dalis iš Europos struktūrinių fondų gaunamų lėšų skiriama informacinės visuomenės plėtrai. Visa tai sėkmingai įtakoja Lietuvos informacinės visuomenės kūrimą. Ateityje ir toliau reikėtų taikyti tokią praktiką.

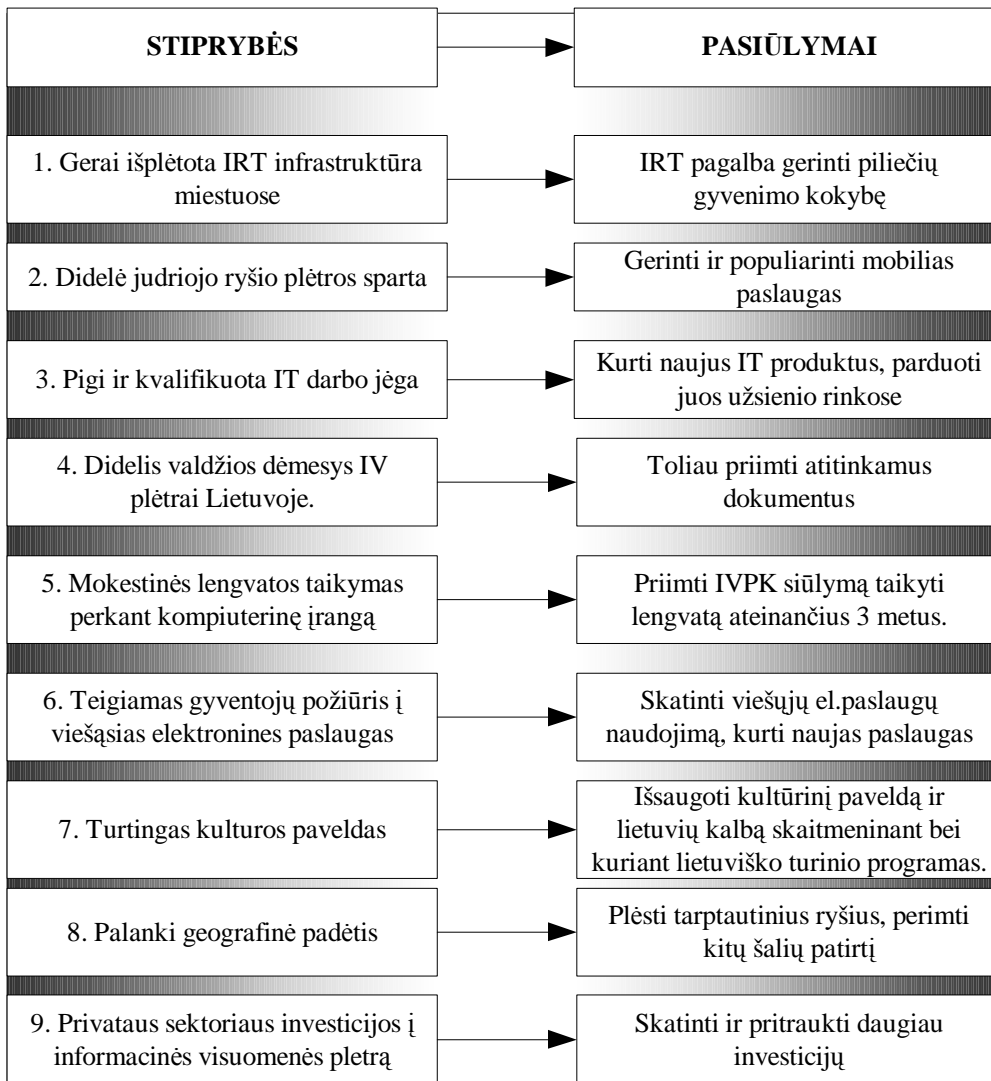
Kompiuterinės įrangos įsigijimą namų ūkiuose ypač paskatino mokestinės lengvatos taikymas perkant kompiuterį su programine įranga ir (arba) interneto prieiga. Per 2005 m. tokia lengvata pasinaudojo apie 40 tūkst. Lietuvos gyventojų. [22]. Todėl tikrai vertėtų priimti IVPK siūlymą tokią lengvatą taikyti per artimiausius 3 metus.

Informacinės visuomenės kūrimą labai takoja pačių gyventojų požiūris į vykstančius procesus, jų noras arba nenoras priimti naujoves ir toliau gyventi ir dirbti pasikeitusioje aplinkoje. Apklausų pagalba nustatyta, kad Lietuvos gyventojų požiūris į viešąsias elektronines paslaugas yra teigiamas. [8]. Reikia tinkamai pasinaudoti tokia galimybe, toliau kurti ir skatinti viešųjų elektroninių paslaugų plėtojimą, perkelti vis didesnę valdžios veiklos dalį į elektroninę erdvę.

Ekonomikai didelę įtaką daro šalies geografinė padėtis. Lietuva yra patogioje geografinėje padėtyje – per šalies teritoriją eina Europos Rytų – Vakarų keliai, Lietuva turi savo uostą. Tai sudaro puikias sąlygas tarptautinei ekonomikai, tarptautinių ryšių gerinimui. Lietuva gali ir turi perimti kitų šalių patirtį, ieškoti naujų rinkų, bendradarbiauti su kitomis šalimis.

Privataus sektoriaus investicijos į IRT taip pat skatina informacinės visuomenės plėtrą. Todėl Lietuvos valdžia turi stengtis pritraukti kuo daugiau investicijų, gerinti perspektyvių verslo įmonių veiklos sąlygas.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje išskirtos visos stiprybės bei pateikti pasiūlymai, kaip išnaudoti kiekvieną jų.

20 pav. Lietuvos stiprybės.

Šaltinis: sukurta autoriaus

2.2 Silpnybės

- 1) žemas bendras IT vartojimo lygis tarp gyventojų ir verslo įmonių;
- 2) nepakankamai naudojamos IT tam tikrose visuomenės grupėse (tarp vyresnių, gyvenančių kaimuose žmonių);
- 3) nepakankamai išplėtota IRT infrastruktūra kaimo gyvenamosiose vietovėse;
- 4) gana didelės (palyginti su pajamomis) kompiuterių ir interneto ryšio kainos;
- 5) nepakankamai aukštas viešųjų paslaugų (ypač sveikatos apsaugos srities) perkėlimo į internetą lygis;
- 6) dauguma gyventojų neturi žinių ar nemoka naudotis elektroninėmis viešosiomis paslaugomis;

7) Mokytojų, dėstytojų nelankstumas, nenoras naudoti naujas IRT savo darbe.

2.2 poskyrio apibendrinimas ir pasiūlymai

Nors Lietuva kai kuriais atžvilgiais yra stipri, bet yra ir daug silpnųjų, kurios trukdo ar gali trukdyti sėkmingai informacinės visuomenės plėtriai šalyje.

Visų pirma reikia kelti bendrą IT vartojimo lygį, kad Lietuva neatsiliktu nuo ES vidurkio. Tai galima padaryti mažinant IT kainas, dalį kainos finansuoti, taikyti lengvatas. Labai svarbu teikti piliečiams informaciją apie IRT ir jų teikiamą naudą. IRT turi būti prieinamos visiems, tuomet kils bendrasis IRT vartojimo lygis šalyje.

Šiuo metu yra labai didelis skirtumas tarp tam tikrų gyventojų grupių – IRT mažai naudoja pagyvenę, turintys mažesnes pajamas, gyvenantys kaimų vietovėse gyventojai. Šią spragą būtina ištaisyti – reikia steigti viešosios prieigos taškus, apmokyti gyventojus naudotis IT, reklamuoti bei teikti informaciją. Labai svarbu plėsti IRT infrastruktūrą kaimuose ir taip mažinti socialinę atskirtį tarp gyventojų.

Kompiuterinės įrangos ir interneto ryšio kainos, palyginti su gyventojų pajamomis, vis dar gana didelės, todėl norint skatinti kompiuterinės įrangos ir interneto ryšio įsigijimą, reikia jas mažinti bei pratęsti mokestinių lengvatų taikymą.

Reikia skatinti viešųjų paslaugų perkėlimą į internetą, nes Lietuva pagal šį rodiklį atsilieka nuo ES. Tai galima padaryti sugriežtinant reikalavimus institucijoms, atsakingoms už viešųjų elektroninių paslaugų kūrimą, nustatyti trumpesnį paslaugų perkėlimo į internetą laikotarpį bei priimti daugiau specialistų, sugebančių atlikti šį darbą. Pagal 2003 m. lapkričio 25 d. priimtą Elektroninės valdžios koncepcijos įgyvendinimo priemonių planą dauguma viešųjų paslaugų bus perkeltos į elektroninį lygmenį iki 2008 metų. [10]. Dviejų metų laikotarpis yra pakankamai trumpas norint įgyvendinti tokį planą.

Gyventojų nežinojimas ar nemokėjimas naudotis viešosiomis elektroninėmis paslaugomis taip pat yra didelis stabdis kuriant informacinę visuomenę. Todėl jiems būtina teikti kuo daugiau informacijos apie tai, steigti nemokamas pagalbos linijas, apmokyti gyventojus naudotis šiomis paslaugomis.

Svarbus yra naujų IT specialistų paruošimas bei išsilavinimas. Dauguma mokytojų ir dėstytojų savo darbe vis dar naudoja senus mokymo metodus, nenoriai perima naujas IT. Norint kelti mokslo kokybę, šiuos metodus būtina keisti – mokytojams bei dėstytojams teikti informacijos apie naujas IT ir galimybes pritaikyti jas mokymuose, organizuoti kursus. Reikia prižiūrėti ir nuolat atnaujinti mokyklose bei universitetuose esančią kompiuterinę įrangą, tam skirti daugiau lėšų.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje išskirtos visos silpnybės bei pateikti pasiūlymai, kaip jas sumažinti ar ištaisyti.

SILPNYBĖS	PASIŪLYMAI
1. Žemas bendras IT vartojimo lygis tarp gyventojų ir verslo imonių	Mažinti IT kainas, taikyti lengvatas, reklamuoti IT teikiamą naudą
2. Nepakankamai naudojamos IT tam tikrose visuomenės grupėse	Steigti viešosios prieigos taškus, taikyti gyventojų mokymus, reklamuoti IT
3. Nepakankamai išplėtotą IRT infrastruktūrą kaimuose	Plėsti IRT infrastruktūrą kaimuose
4. Gana didelės kompiuterių ir interneto ryšio kainos	Mažinti kainas, finansuoti dalį išlaidų gyventojams bei verslo įmonėms
5. Nepakankamai aukštas viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą lygis	Sugriežtinti reikalavimus ir nustatyti laikotarpius, priimti daugiau reikiamų specialistų
6. Gyventojų nežinojimas/nemokėjimas naudotis el. viešosiomis paslaugomis	Teikti gyventojams informaciją, steigti nemokamas pagalbos linijas, apmokyti gyventojus
7. Mokytojų, dėstytojų nelankstumas, nenoras naudoti naujas IRT savo darbe	Organizuoti mokymo kursus, labiau finansuoti naujų IRT įsigijimą mokslo įstaigose.

21 pav. Lietuvos silpnybės.

Šaltinis: sukurta autoriaus

2.3 Galimybės

- 1) gyventojų kvalifikacijos IRT srityje kėlimas;
- 2) naujų darbo vietų IRT srityje kūrimas;
- 3) viešos prieigos prie interneto galimybių plėtra;
- 4) gerėjantis IRT panaudojimas versle, elektroninio verslo plėtra;
- 5) naujų elektroninių paslaugų kūrimas;

- 6) bendradarbiavimo tarp mokslo ir studijų institucijų ir verslo įmonių plėtra, inovacijų skatinimas;
- 7) aukštųjų technologijų specialistų rengimas pagal rinkos poreikius;
- 8) spartesnė šalies ekonomikos raida, žinių ekonomikos plėtra, ūkio tarptautinio konkurencingumo didėjimas.

2.3 poskyrio apibendrinimas ir pasiūlymai

Lietuva turi daug galimybių, kurių pagalba galima ištaisyti silpnybes. Išnaudojus kiekvieną galimybę, galima gauti naudą.

Keliant gyventojų kvalifikaciją IRT srityje, galima pakelti IRT vartojimo lygį ir pagerinti piliečių gyvenimo kokybę.

Naujų darbo vietų IRT srityje kūrimas gali pagerinti šalies padėtį IT srityje bei padidinti jos konkurencingumą, pakelti ekonomiką.

Viešosios prieigos prie interneto plėtra teikia visapusišką naudą – gerina IRT infrastruktūrą, kelia IRT vartojimo lygį šalyje bei gerina piliečių gyvenimo kokybę.

Elektroninio verslo plėtra, IRT naudojimas versle skatina šalies ekonomikos augimą bei konkurencingumo didėjimą.

Kuriant naujas elektronines paslaugas galima pagerinti šalies rodiklius perkelti elektronines paslaugas į internetą bei pagerinti piliečių gyvenimo kokybę.

Būtina skatinti bendradarbiavimą tarp mokslo įstaigų bei verslo įmonių, nes tai tiesiogiai įtakoja geresnių produktų kūrimą, ekonomikos augimą ir konkurencingumo didėjimą.

Universitetuose būtina ruošti naujų ir aktualių šiandieninei rinkai specialybių studentus, nes tai didina šalies konkurencingumą.

Bendrai tariant, spartesnė šalies ekonomikos raida, žinių ekonomikos plėtra, tarptautinio konkurencingumo didėjimas teikia akivaizdžią naudą valstybė tampa patraukli tiek piliečiams, tiek vietinėms bei užsienio investicijoms.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje pateiktos galimybės bei jų teikiama nauda.

GALIMYBĖS	NAUDA
1. Gyventojų kvalifikacijos IRT srityje kėlimas	Aukštesnis IRT vartojimo lygis, geresnė gyvenimo kokybė
2. Naujų darbo vietų IRT srityje kūrimas	Geresnė padėtis IT srityje, šalies konkurencingumo didėjimas
3. Viešos prieigos prie interneto galimybių plėtra	Geresnė IRT infrastruktūra, aukštesnis IRT vartojimo lygis bei gyventojų pasitenkinimas
4. Gerėjantis IRT panaudojimas versle, elektroninio verslo plėtra	Šalies konkurencingumo didėjimas, geresnės pozicijos tarptautinėje rinkoje, ekonomikos augimas
5. Naujų elektroninių paslaugų kūrimas	Aukštesnis elektroninių paslaugų perkėlimo į internetą lygis, spartesnis el. valdžios kūrimas, geresnė gyvenimo kokybė
6. Bendradarbiavimo tarp mokslo ir studijų institucijų bei verslo įmonių plėtra, inovacijų skatinimas	Geresnių produktų kūrimas, ekonomikos augimas, šalies konkurencingumo didėjimas
7. Aukštųjų technologijų specialistų rengimas pagal rinkos poreikius	Šalies ekonomikos augimas ir konkurencingumo didėjimas
8. Spartesnė šalies ekonomikos raida, žinių ekonomikos plėtra, ūkio tarptautinio konkurencingumo didėjimas	Patraukli valstybė piliečiams ir investicijoms

22 pav. Lietuvos galimybės.
Šaltinis: sukurta autoriaus

2.4 Grėsmės

- 1) gyventojų socialinės atskirties didėjimas dėl nevienodos kompetencijos ir galimybių naudotis IT;
- 2) kvalifikuotų IRT specialistų darbinė migracija į kitas šalis;
- 3) mažas Lietuvos ekonomikos konkurencingumas tarptautinėse rinkose;
- 4) neišspręstos IT saugumo problemos;
- 5) pavojus lietuvių kalbai ir kultūros paveldui pasaulinės informacinės visuomenės kontekste.

2.4 poskyrio apibendrinimas ir pasiūlymai

Būtina įvertinti galimas grėsmes informacinės visuomenės kūrimui Lietuvoje. Viena didžiausių – gyventojų socialinės atskirties didėjimas dėl nevienodos kompetencijos ir galimybių naudotis IT. Šią atskirtį reikia mažinti vykdant gyventojų mokymus, plečiant IRT infrastruktūrą šalies kaimų vietovėse, mažinant IRT kainas bei teikiant informaciją gyventojams apie IRT ir jų teikiamą naudą.

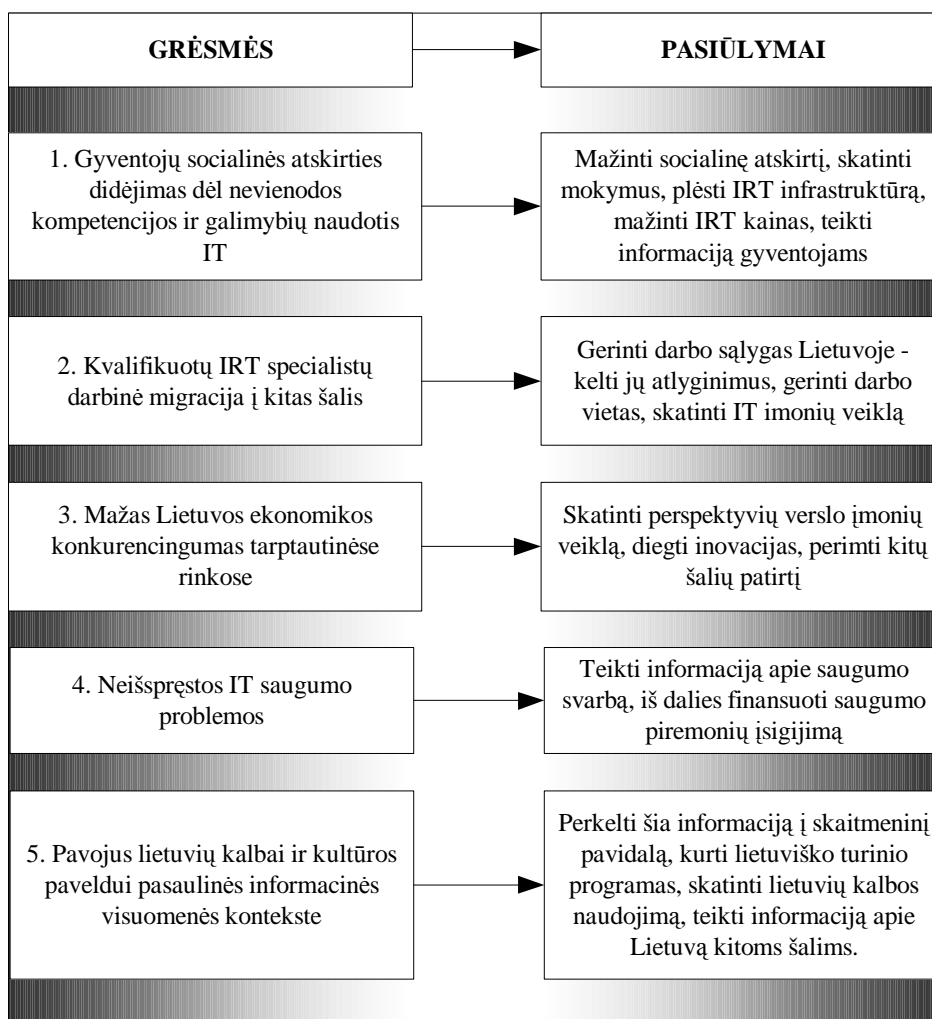
Taip pat didelė grėsmė šalies informacinės visuomenės raidai yra didelė IRT specialistų migracija į kitas šalis. Norint išspręsti šią problemą, reiktų gerinti darbo sąlygas tokiems specialistams Lietuvoje – kelti atlyginimus, gerinti darbo vietas. Perspektyvių IT įmonių veiklą reiktų daugiau finansuoti bei suteikti visas sąlygas sėkmingam darbui, naujų produktų kūrimui.

Būtina didinti Lietuvos konkurencingumą skatinant perspektyvių verslo įmonių veiklą Lietuvoje, diegiant inovacijas, perimant kitų šalių patirtį.

Nors IT saugumo lygis Lietuvoje lyginant su ES vidurkiu yra mažas (Lietuvoje 2005 m. buvo 58 proc., ES buvo 70 proc.) [3], tačiau būtina kelti IT saugumo lygį, teikiant informaciją verslo įmonėms bei gyventojams apie IT saugumo svarbą, iš dalies finansuojant IT saugumo priemonių įsigijimą.

Vykstant integracijos procesams, visai Europai tampant viena visuma, iškyla didelis pavojus lietuvių kalbai bei kultūros paveldui. Todėl reikia perkelti visą informaciją į skaitmeninį pavidalą, kurti lietuviško turinio programas, skatinti lietuvių kalbos naudojimą, teikti informaciją kitoms šalims apie Lietuvą, lietuvių kalbą ir kultūrinį paveldą.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje pateiktos grėsmės bei pasiūlymai, kaip jas sumažinti ar panaikinti.

23 pav. Grėsmės Lietuvai. Šaltinis: sukurta autoriaus

2.5 SSGG apibendrinimas

Lietuva turi gana daug galimybių įgyvendinti iškeltus informacinės visuomenės plėtros tikslus, nes turi daug stiprybių. Svarbu jau vien tai, kad Lietuvos vyriausybė informacinės visuomenės plėtrai skiria daug dėmesio (žinių visuomenės kūrimas numatytas kaip vienas iš trijų prioritetų valstybės ilgalaikės raidos strategijoje). Vyriausybės potvarkis grąžinti gyventojams dalį sumos už perkamą kompiuterį su programine įranga paskatino gyventojus tiek pirkti kompiuterį, tiek naudoti legalia programine įranga. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, matydamas tokios mokestinės lengvatos teikiamą akivaizdžią naudą, pasiūlė šią lengvatą taikyti ir per ateinančius 3 metus.

Didesniuose Lietuvos miestuose gana gerai išplėtotą IRT infrastruktūrą, gyventojai noriai naudojami elektroninėmis paslaugomis. Šalies universitetuose ruošiami daug IT specialistų. Labai paplitęs judrusis ryšys taip pat teikia daug galimybių diegti naujas technologijas, mobiliąsias paslaugas. Palanki šalies geografinė padėtis leidžia sėkmingai plėsti tarptautinius ryšius, perimti kitų

šalių patirtį, diegti naujas technologijas. Lietuva, būdama maža šalis, gali lanksčiau reaguoti į kintančią situaciją informacinės visuomenės srityje.

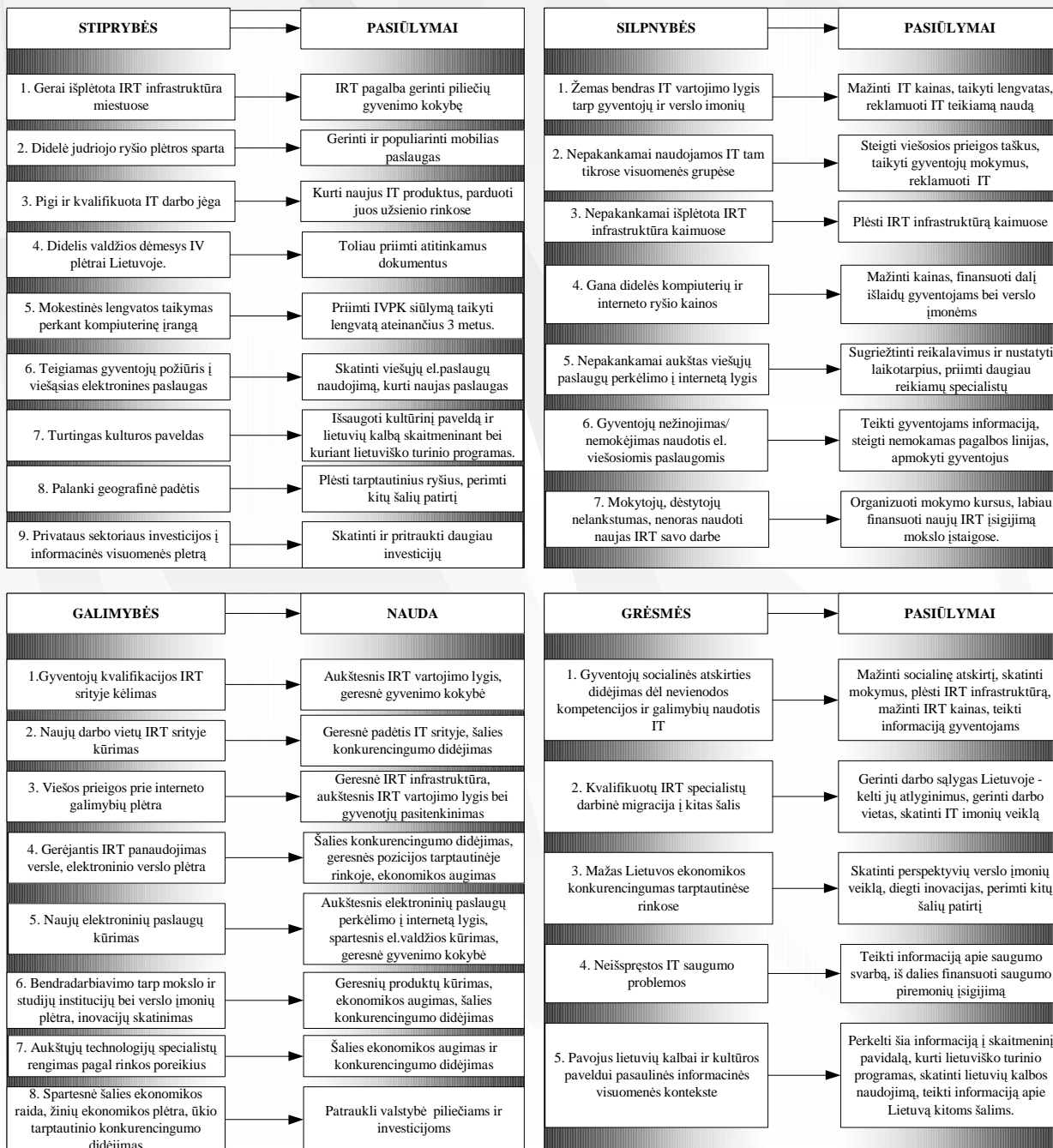
Viena didžiausių silpnybių Lietuvoje – didelė socialinė atskirtis tarp skirtingų gyventojų grupių. Naujomis IRT naudojami daugiausia didžiųjų Lietuvos miestų, vidutines ir aukštesnes pajamas turintys, jaunesnio amžiaus gyventojai. Nepakankamai išplėtotą IRT infrastruktūrą kaimo gyvenamosiose vietose sąlygoja tai, kad ne visi Lietuvos gyventojai turi vienodas galimybes gauti IRT teikiamą naudą. Nors asmeninių kompiuterių ir interneto ryšio kainos Lietuvoje vis pinga, tačiau daliai gyventojų jos vis dar sunkiai prieinamos. Lietuvoje yra priimtas elektroninio parašo įstatymas, tačiau daugeliui tai vis dar sunkiai suvokiamas ir prieinamas dalykas. Lietuvoje taip pat yra nepakankamai aukštas viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą lygis, gyventojai neturi žinių ar nemoka jomis naudotis. Sunki padėtis yra ir daugumoje šalies mokyklų ir universitetų – dėstytojai nenoriai perima naujas technologijas savo mokyme, dauguma jų vis dar naudojami „kreidos ir lentos“ principu. Nors mokyklos ir universitetai sparčiai kompiuterizuojami, tačiau šis potencialas vis dar nepakankamai išnaudojamas.

Naudojantis galimybėmis, turi būti ištaisomos silpnybės. Norint pakelti bendrą IT naudojimo šalyje lygį, būtina šviesti gyventojus, teikti jiems informaciją apie naujas IR teikiamas galimybes, įrodyti IRT teikiamą naudą, plėtoti viešąsias elektronines paslaugas. Internetas turi būti prieinamas visiems, todėl svarbu didinti viešųjų interneto prieigos taškų skaičių. Būtina skatinti bendradarbiavimą tarp mokslo institucijų ir verslo įmonių, taip diegiant inovacijas į verslą, pritaikant naujus išradimus ir pasiekimus. Turi būti kuriama teisinė bazė elektroninio verslo plėtrai, plėtojama elektroninė valdžia bei elektroninė demokratija.

Būtina įvertinti galimas grėsmes Lietuvos informacinės visuomenės raidai. Viena didžiausių – tai gyventojų socialinės atskirties didėjimas. Todėl reikia skirti daug dėmesio IT infrastruktūros plėtrai, gyventojų švietimui, informacijos apie IRT galimybes teikimui, ypač tai aktualu mažesniuose Lietuvos miestuose ir kaimuose. Jei gyventojai supras IRT teikiamą naudą, gebės jomis naudotis, turės technines galimybes, IRT naudojimas šalyje tikrai didės. Norint išvengti didelės IRT specialistų migracijos į kitas šalis, būtina kurti palankias sąlygas čia – kelti jų atlyginimus, gerinti darbo vietas, skatinti IT įmonių veiklą. Tai skatintų Lietuvos konkurencingumą tarptautiniu mastu. Siekiant išvengti pavojaus lietuvių kalbos ir kultūrinio paveldo išlikimui, reikia perkelti šią informaciją į skaitmeninį pavidalą, kurti lietuviško turinio programas, skatinti lietuvių kalbos panaudojimą, teikti informaciją apie Lietuvą kitoms šalims.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje pateiktas visos SSSG analizės apibendrinimas bei pasiūlymai.

SSGG analizė ir pasiūlymai

24 pav. SSGG analizė ir pasiūlymai.

Šaltinis: sukurta autoriaus

3. Informacinės visuomenės plėtros strateginiai dokumentai

Šiame skyriuje nagrinėjami tokie informacinės visuomenės plėtros dokumentai:

- i2010: Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti;
- Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategija;
- Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonės.

Tokius planus nagrinėti pasirinkta todėl, kad būtų galima visapusiškai įvertinti ir padaryti išvadą, ar Lietuvos dokumentai atitinka pagrindinį Europos Komisijos parengtą strateginį planą informacinės visuomenės plėtrai.

3.1 i2010: Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti

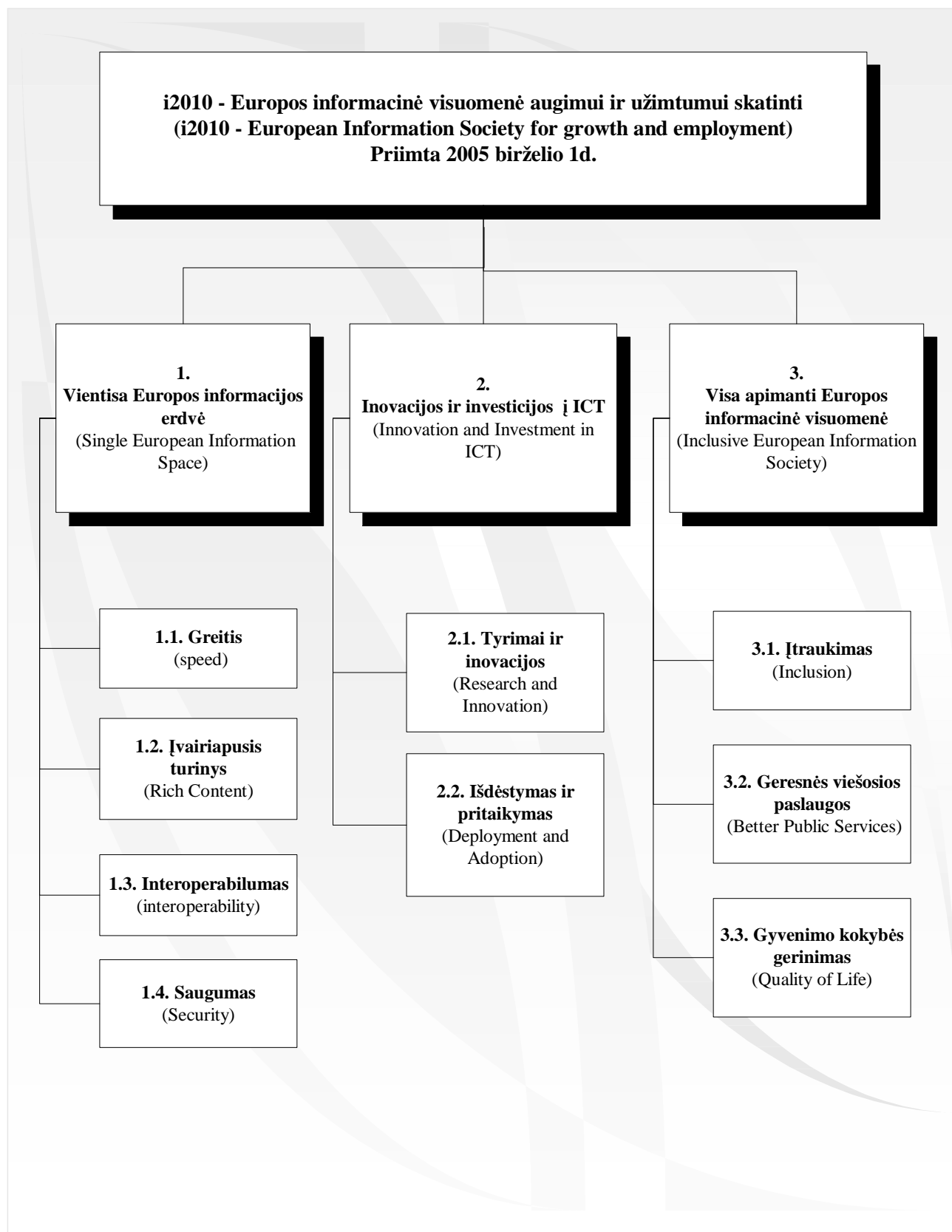
Informacinės visuomenės kūrimo planui „eEurope 2005“ pasibaigus, Briuselyje 2005 m. birželio 1d. parengtas naujas informacinės visuomenės kūrimo veiksmų planas “i2010: Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti.”

Tai visapusiška strategija, skirta skatinti skaitmeninės visuomenės kūrimą ir užtikrinti plačiajuosčio interneto tinklo plėtrą visoje Europoje, taip sukuriant vientisą ir visą apimančią visuomenę.

Plane nustatyti trys pagrindiniai prioritetai:

- Vientisa Europos informacijos erdvė;
- Inovacijų ir investicijų IRT srityse užtikrinimas;
- Visa apimanti Europos informacinė visuomenė.

Strateginio plano modelis pateiktas žemiau.

25 pav. i2010: Informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti.

Šaltinis: sukurta autoriaus

3.1.1 Vientisa Europos informacijos erdvė

IRT šiuo metu pasiekusios tokį lygį, kuris gali visiškai pakeisti mūsų gyvenimą visose srityse – darbo, laisvalaikio leidimo, bendravimo. Komunikacijos tinklai, media, paslaugos, įrengimai tampa neatsiejama visuma (vyksta skaitmeninės konvergencijos procesai). Naujo pobūdžio paslaugos ir verslo modeliai įtakoja ekonominę šalies augimą ir naujų darbo vietų atsiradimą. Pvz., tikimasi, kad elektroniniai pardavimai Vakarų Europos šalyse iki 2010 metų padidės trigubai, lyginant su 2003 m. duomenimis.

Atsirandant naujo pobūdžio paslaugoms ir kitokiems verslo modeliams, reikia naujos politikos, kuri užtikrintų sėkmingą informacinės visuomenės kūrimą. Norint sėkmingai kurti vientisą Europos informacinės visuomenės erdvę, reikia užtikrinti 4 veiksnius:

- **Greitis:** būtina diegti plačiajuostį interneto ryšį, kuris užtikrintų greitą ir kokybišką naujų paslaugų teikimą ir duomenų perdavimą;
- **Įvairiapusis turinys** – tam, kad naujos paslaugos būtų sėkmingai įgyvendintos, reikia pateikti visapusišką ir pilną informaciją internetu;
- **Interoperabilumas** – visos platformos turi sąveikauti vienos su kitomis, tarp jų turi būti užtikrintas ryšys;
- **Saugumas** – reikia užtikrinti saugią elektroninę erdvę, taip pritraukiant daugiau vartotojų ir investicijų.

Patikimos ir saugios IRT yra svarbiausias veiksnys diegiant naujas paslaugas. 2006 m. laikotarpiu Europos Komisija pateiks „Saugios informacinės visuomenės strategiją“, kurioje bus išdėstytos visos galimos ir numatomos saugumo priemonės.

Taigi, pagrindinis vientisos Europos informacinės erdvės kūrimo tikslas – sukurti vientisą rinkos sistemą, apjungiančią informacinės visuomenės ir naujų paslaugų idėjas. Tai apima ir audio-vizualinių paslaugų modernizavimą, ir teisinės bazės kūrimą bei pritaikymą, ir interoperabilumo kūrimą.

3.1.2 Inovacijų ir investicijų IRT srityse užtikrinimas

IRT – pagrindinis pagalbininkas gerinant ekonomiką, kuriant naujus biznio modelius ir naujas darbo vietas. Todėl investicijos į šią sritį yra ypač svarbios tiek ilgo laikotarpio, tiek trumpo laikotarpio planavimui.

Moksliniai tyrinėjimai IRT srityje Europos Sąjungos šalyse vis dar atsilieka, lyginant su USA ir Japonija. Žemiau pateiktas EU15, JAV ir Japonijos investicijų į tyrimus ir vystymą (R&D) palyginimas.

11 lentelė

EU15, JAV ir Japonijos investicijų į R&D palyginimas

Rodiklis	EU15	JAV	Japonija
Privataus sektoriaus investicijos	23 bln. EUR	83 bln. EUR	40 bln. EUR
Viešojo sektoriaus investicijos	8 bln. EUR	20 bln. EUR	11 bln. EUR
Gyventojų skaičius	383 mln.	296 mln.	127 mln.
Investicijos, tenkančios vienam gyventojui	80 EUR	350 EUR	400 EUR
IRT R&D/visi R&D	18 %	34 %	35 %

Šaltinis: Comission of the European Communities. i2010 – A European information society for growth and employment.

1 June 2005, COM (2005) 229 final. p.13.

Taigi, EU15 šalys pagal tyrimams skirtą biudžetą labai atsilieka nuo Japonijos ir JAV, jau nekalbant apie naująsias ES nares – jos tam tikslui lėšų skiria dar mažiau. Būtina įveikti šią problemą ir skirti daugiau investicijų tyrimams.

Strateginis IRT tyrimų planavimas reikalingas, norint užtikrinti Europos lyderystę įvairiose srityse – komunikacijų, nonoelektronikos, viešųjų paslaugų ir kt. Tyrimai padėtų išspręsti ir silpnąsias vietas – saugumo užtikrinimą, interoperabilumo kūrimą. Sėkmingi IRT tyrimai padėtų užtikrinti globalų konkurencingumą.

Tačiau vien tik investuoti į tyrimus nepakanka. Ypač svarbu, kad tyrinėjimai būtų sėkmingai pritaikyti naujiems verslo modeliams. Tai - vienas pagrindinių i2010 tikslų. Prognozuojama, kad naujų IRT panaudojimas verslo srityje ateityje tik augs.

Šiuo metu Europoje vykdomi du planai, kurių tikslas yra stiprinti Europos Sąjungos pozicijas IRT srityje: FP7 (Seventh Research Framework Programme) ir CIP (Competitiveness and Inovation Programme). FP7 plane Komisija prašo skirti žymiai daugiau biudžeto IRT sričiai. Tai padės sumažinti Europos Sąjungos šalių atitolimą nuo pirmaujančiųjų valstybių globaliniu mastu.

Pagrindiniai FP7 plano uždaviniai:

- Naujos technologijos žinių, turinio kūrimui
- Nauji ir geresni komunikaciniai tinklai
- Saugi ir patikima programinė įranga
- Naujos sistemos
- Naoelektronika

Pagrindinės pajėgos sutelktos silpnų vietų eliminavimui – interoperabilumo kūrimui, saugumo užtikrinimui, naujų paslaugų prieinamumo kiekvienam piliečiui kūrimui. Svarbu skirti didesnę dėmesį smulkioms ir vidutinėms įmonėms, užtikrinti jų konkurencingumą. Pagalbos šios įmonės gali sulaukti iš struktūrinių fondų.

Taigi, Europos Komisijos pagrindiniai uždaviniai šioje srityje yra tokie:

- Padidinti IRT tyrimų apimtį 80 proc. Iki 2010 m., skatinti inovacijas visose Europos Sąjungos šalyse
- Prioritetizuoti FP7 plano uždavinius
- Didesnę dėmesį atkreipti į silpnąsias vietas – interoperabilumą, saugumą ir kt ir pritaikyti joms naujus sprendimus
- Skatinti privataus sektoriaus investicijas į IRT
- Apibrėžti e-verslo politiką
- Padėti smulkioms ir vidutinėms verslo įmonėms didinti konkurencingumą

3.1.3 Visa apimanti Europos informacinė visuomenė

Gerėjant IRT, didėja ir jų įtaka informacinei visuomenei. i2010 strategijoje numatomos tokios kryptys: užtikrinti, kad IRT teiktų naudą visiems piliečiams; gerinti viešąsias paslaugas, daryti jas prieinamas ir efektyvias visiems; gerinti gyvenimo kokybę.

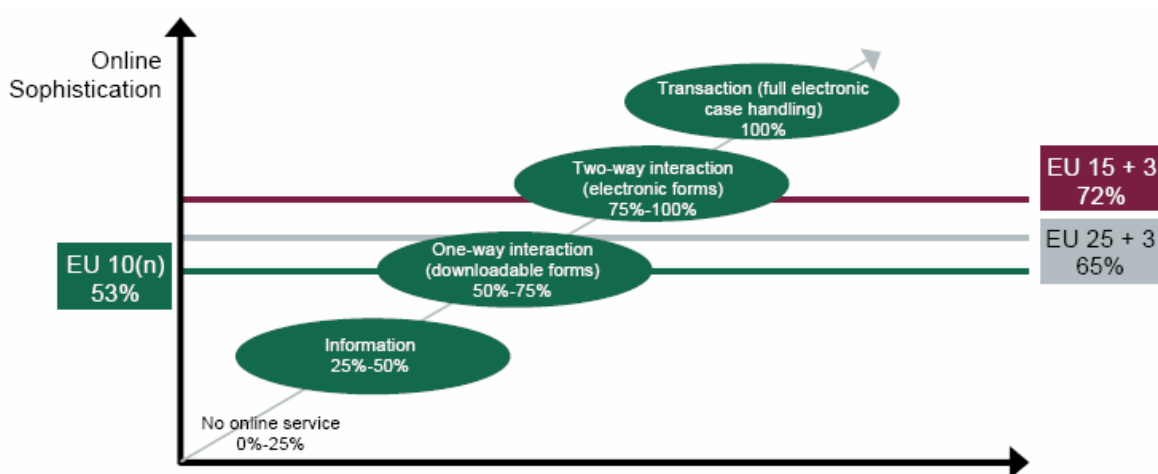
Kas dieną vis auga besinaudojančiųjų IRT skaičius. Tačiau vis dėlto šiuo metu beveik pusė ES gyventojų pilnai neišnaudoja IRT teikiamų galimybių. Taigi plane numatyta pagrindinė prerogatyva – didinti IRT naudojimą ir prieinamumą, įtraukti atsiliekančius regionus.

Viešųjų paslaugų nauda yra akivaizdi. Jos tampa svarbia Europos ekonomikos dalimi. Todėl labai svarbu gerinti šias paslaugas, daryti jas labiau prieinamas kiekvienam ir mažinti jų kaštus. Jau dabar jaučiama tokių paslaugų nauda: pvz., mokesčių gražinimas, deklaracijų pildymas internetu jau leido sutaupyti daug lėšų ir laiko tiek gyventojų, tiek valstybės institucijų atžvilgiu.

Pasitelkiant naujausias IRT, galima žymiai pagerinti piliečių gyvenimo kokybę. Tai - e-sveikata, kultūros paveldo išsaugojimas ir platinimas, transporto saugumas panaudojant IRT, kitos paslaugos ir galimybės.

Šiuo metu ES šalys yra pasiekusios antrąjį viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninį lygį etapą – tai yra vienpusis ryšys tarp vartotojų ir valstybinių institucijų, kai vartotojas gali atsisiųsti reikiamą medžiagą ar dokumentus iš valstybinės institucijos portalo. EU15 šalys vidutiniškai yra pasiekusios trečiąjį etapą – tai yra abipusis ryšys, kai vartotojas gali užpildyti elektronines formas.

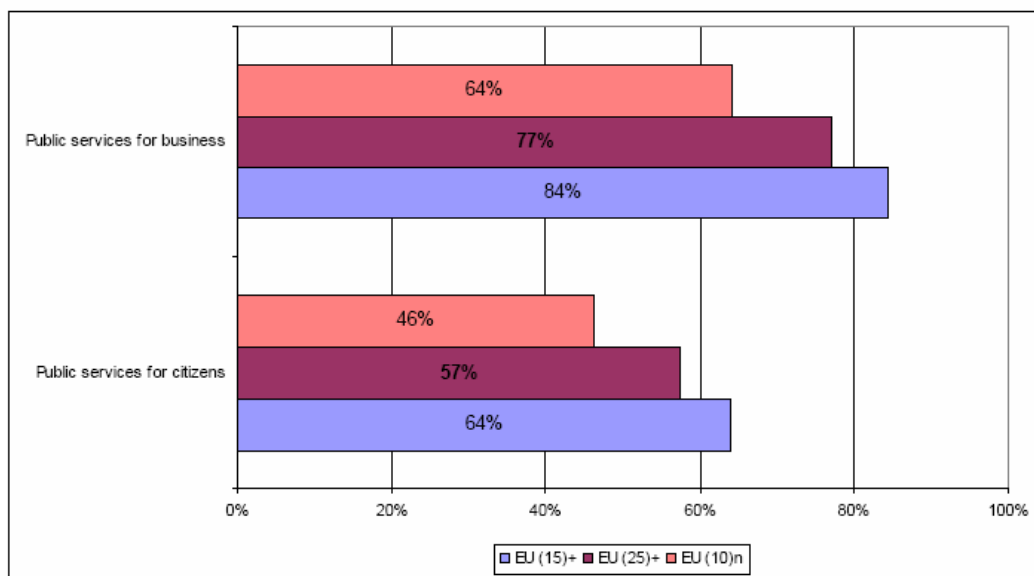
Žemiau pateikiamas paveikslėlis apie viešųjų paslaugų perkėlimą į elektroninį lygmenį ES šalyse.

26 pav. Viešųjų paslaugų perkėlimas į elektroninį lygmenį ES šalyse

Šaltinis: Commission of the European Communities. i2010 – A European information society for growth and employment.

Reikėtų paminėti, kad verslui skirtos paslaugos į elektroninį lygmenį perkeliamos žymiai sparčiau nei skirtos gyventojams. Tai parodo žemiau pateiktas paveikslėlis.

27 pav. viešųjų paslaugų perkėlimas į elektroninį lygmenį verslui ir gyventojams

Šaltinis: Commission of the European Communities. i2010 – A European information society for growth and employment.

3.2 Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategija

Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategijoje, priimtoje 2002 m. lapkričio 12 d., žinių visuomenės kūrimas išskirtas kaip vienas iš trijų prioritetų. Teigiama, kad “žiniomis pagrįsta ekonomika tampa prioritetiniu Lietuvos siekiu. ES yra užsibrėžusi sukurti informacinę visuomenę per artimiausią dešimtmetį; 2015 metais šioje srityje Lietuva gali būti pasiekusi panašų lygį. Tačiau žinių visuomenė yra itin sudėtingas iššūkis Lietuvai ir su juo gali nepavykti susitvarkyti, jei nebus pasiektas plačių visuomenės sluoksnių sutarimas ir stipri intelektualinė politinė valia.” [4].

Žinių visuomenės kūrimo prioriteto įgyvendinimo kryptys:

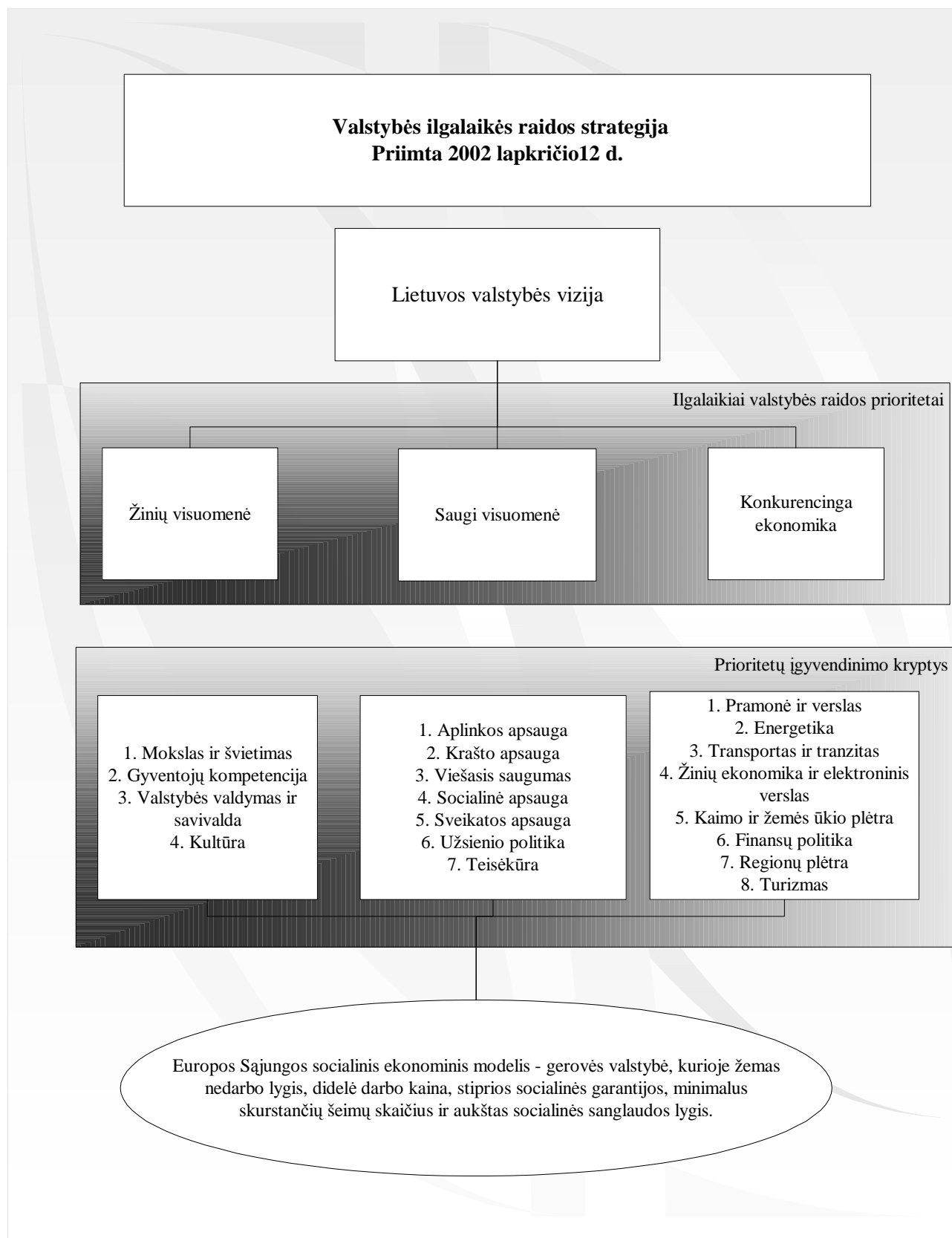
1. Mokslas ir švietimas – šiai sričiai skiriamas didelis dėmesys. Siekiama suteikti sąlygas visiems Lietuvos gyventojams mokytis visą gyvenimą, panaudoti mokslo laimėjimus šalies raidai, taip didinti jos konkurencingumą. Informacinių technologijų ir telekomunikacijų sektorius užims vieną iš pagrindinių vietų šalies ūkio struktūroje ir veiksmingai skatins kitų Lietuvos ekonomikos sektorių plėtrą

2. Gyventojų kompetencija – siekiama kelti gyventojų kompetenciją, suteikti jiems sąlygas naudotis naujomis IRT visose gyvenimo srityse.

3. Valstybės valdymas ir savivalda – siekiama užtikrinti skaidrą ir veiksmingą valstybės valdymą, tobulinti administracinius gebėjimus, didinti žmonių pasitikėjimą valdžia.

4. Kultūra – siekiama išsaugoti Lietuvos kultūrinį paveldą, ugdyti piliečių dvasines ir moralines vertybes, puoselėti tradicijas.

Žemiau pateiktame paveikslėlyje pavaizduota Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategijos koncepcija.

28 pav. Valstybės ilgalaikės raidos strategija.

Šaltinis: sukurta autoriaus

3.3 Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija

Siekdama užtikrinti informacinės visuomenės plėtros tęstinumą ir įgyvendinti Valstybės ilgalaikės raidos strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029), nuostatas, susijusias su informacinės visuomenės plėtra, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2005 m. lapkričio 8 d. priėmė Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategiją. Šiame dokumente numatyti visi pagrindiniai Lietuvos informacinės visuomenės plėtros tikslai. Smulkiai išnagrinėta Lietuvos dabartinė padėtis informacinės visuomenės srityje, pateikta SSGG analizė. Išskirti 4 prioritetai, kurie suskaidyti į smulkesnius tikslus ir uždavinius.

3.3.1 Gyventojų kompetencija ir socialinė sanglauda

Pirmasis prioritetas – gyventojų kompetencija ir socialinė sanglauda. Lietuvos gyventojams turi būti sudarytos galimybės įgyti žinių ir įgūdžių, kad jie būtų pajėgūs naudotis naujomis IRT, prisitaikyti prie kintančių gyvenimo sąlygų.

Įgyvendinant šį prioritetą, bus siekiama šių tikslų:

- 1) užtikrinti gyventojams galimybę gauti žinių ir pritaikyti naujus įgūdžius savo kasdieninėje aplinkoje;
- 2) gerinti mokymo paslaugas, diegiant naujas IRT;
- 3) užtikrinti visiems Lietuvos gyventojams vienodas galimybes naudojant naujas IT savo veikloje, mažinti socialinę atskirtį tarp socialinių, amžiaus ir kt. grupių;
- 4) panaudojant naujausias IRT traukti į informacinę visuomenę žmones su negalia ir ypatingais poreikiais.

3.3.2 Viešojo administravimo modernizavimas panaudojant IRT

Antrasis prioritetas – viešojo administravimo modernizavimas panaudojant IRT. Būtina panaudoti naujausias IRT kuriant elektroninę valdžią, gerinant viešąsias paslaugas, užtikrinant el. demokratijos kūrimo procesus. Šiai sričiai daug dėmesio skiria visos ES šalys.

Įgyvendinant šį prioritetą strategijoje numatyti tokie tikslai:

- 1) sukurti teisinę aplinką, palankią IT plėtrai;
- 2) didinti sanglaudą tarp viešojo administravimo ir visuomenės, skatinti elektroninės demokratijos kūrimo procesus;
- 3) plėtoti elektronines viešąsias paslaugas;
- 4) plėtoti elektronines sveikatos paslaugas.

3.3.3 Žinių ekonomika

Trečiasis prioritetas – žinių ekonomika. Būtina skatinti žiniomis, inovacijomis, mokslo laimėjimais ir IT grindžiamos ekonomikos plėtrą, skatinti mokslo institucijų ir verslo įmonių bendradarbiavimą, inovacijų diegimą. Įgyvendinant šį prioritetą, bus siekiama tokių tikslų:

- 1) sukurti mokslo ir technologijų plėtrai palankią teisinę ir institucinę bazę;
- 2) sukurti šiuolaikinėmis IT grindžiamam verslui palankią aplinką;
- 3) remti saugios, šiuolaikiškos informacinės infrastruktūros plėtrą.

Lietuvos Vyriausybė vis daugiau lėšų skiria tyrimams ir eksperimentinei plėtrai. Žemiau pateikta lentelė su duomenimis apie išlaidas, skirtas moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai nuo 1995 m. iki 2004 m. [21].

12 lentelė

Išlaidos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Iš viso, mln. Lt	114,9	164,9	217,2	244,5	220,3	269,9	326,8	344,7	381,8	472,7
Iš jų, %										
fundamentiniams tyrimams	52,6	39,5	41,1	46,6	55,7	41,7	35,3	40,9	35,5	35,8
taikomiesiems tyrimams	39,6	41,6	44,1	43,3	34,5	36,3	29,8	36,3	38,0	36,7
eksperimentinei plėtrai	7,8	18,9	14,8	10,1	9,8	22,0	34,9	22,8	26,5	27,5
Išlaidų mokslo tiriamajai veiklai santykis su bendroju vidaus produktu (BVP), %	0,46	0,52	0,56	0,56	0,52	0,59	0,67	0,66	0,67	0,76*

Šaltinis: Išlaidos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP).

Iš Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

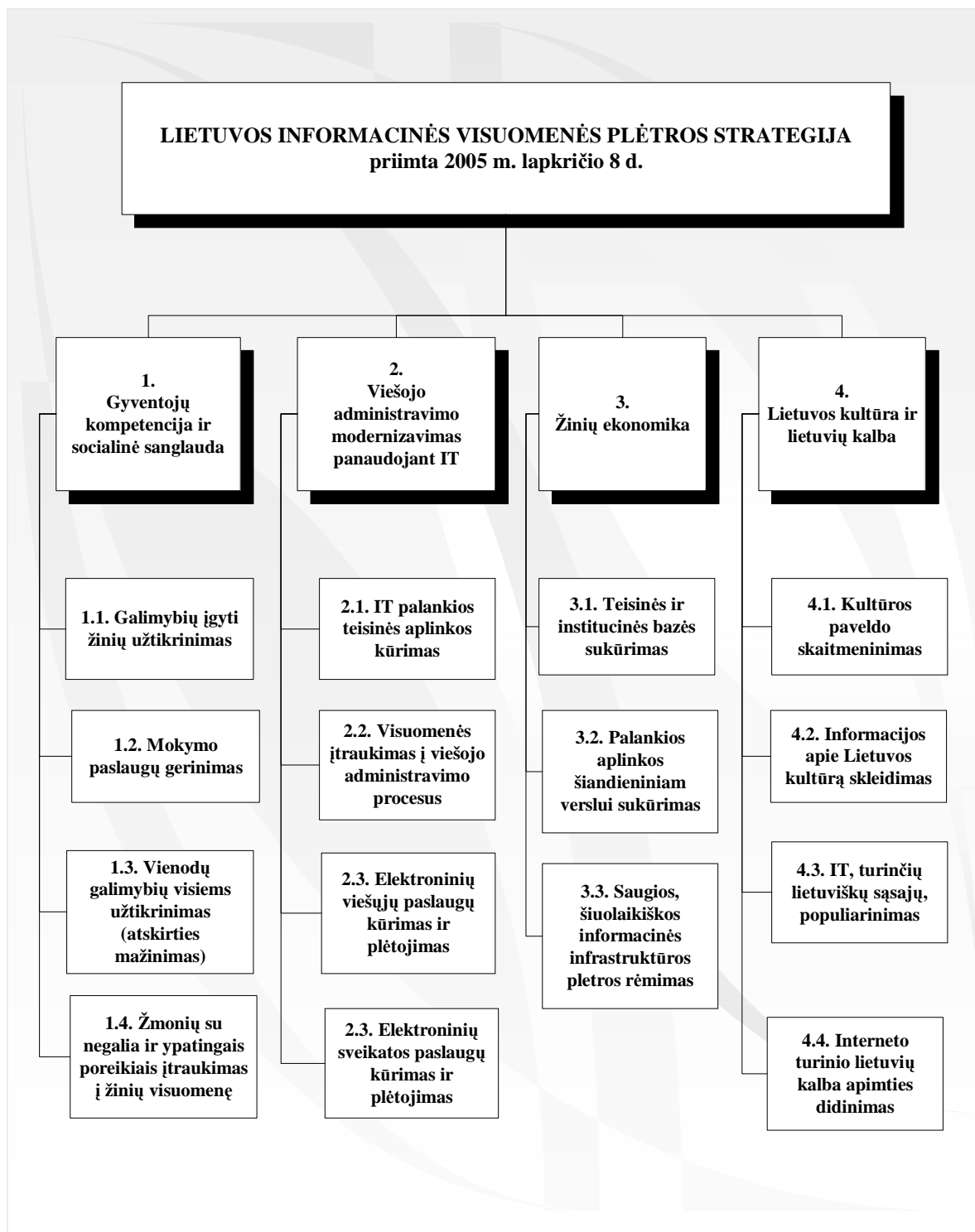
Pagal pateiktus duomenis matyti, tyrimams skiriamas biudžetas vis didėja ir galima prognozuoti, kad ir ateityje jis augs.

3.3.4 Lietuvos kultūra ir lietuvių kalba

Ketvirtasis prioritetas – Lietuvos kultūra ir lietuvių kalba. IRT teikia daug galimybių, todėl būtina jomis pasinaudoti puoselėjant Lietuvos kultūrą ir išsaugant lietuvių kalbą ir Lietuvos kultūrinį paveldą. Įgyvendinant šį prioritetą, bus siekiama tokių tikslų:

- 1) siekiant išsaugoti kultūrinį paveldą, bus įgyvendinamos jo skaitmeninimo pogramos.
- 2) Teikti informaciją apie Lietuvos kultūrą, istoriją sukuriant interneto prieigos taškus, ypač bibliotekose;

- 3) sudaryti sąlygas Lietuvos vartotojams naudotis IT, turinčiomis lietuviškų sąsajų;
- 4) didinti interneto turinio lietuvių kalba apimtį, kad internetas būtų naudojamas efektyviau ir vis daugiau gyventojų įsitrauktų į informacinę visuomenę.

29 pav. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija.

Šaltinis: sukurta autoriaus

3.4 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004–2008 metų programos įgyvendinimo priemonės

2005 m. kovo 24 d. nutarimu Nr., 315 buvo patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonės. Čia smulkiai nurodyta, kaip įgyvendinti informacinės ir žinių visuomenės kūrimo tikslus. Pagrindinės šio tikslo įgyvendinimo priemonės yra tokios:

- 1) 10.30. Skatinti informacinių technologijų ir telekomunikacijų sektoriaus plėtrą, įgyvendinti Lisabonos strategiją ir e. veiksmų planą;
- 2) 10.31. Pasiiekti, kad daugelis Lietuvos gyventojų gebėtų naudotis kompiuteriu, beveik visos mokyklos turėtų greitaveikį interneto ryšį;
- 3) 10.32. Visoje šalies teritorijoje išplėtoti viešųjų interneto prieigos centrų tinklą, įsteigti ne mažiau kaip 1000 viešųjų interneto prieigos centrų;
- 4) 10.33. Pasiiekti, kad gyventojams ir verslo subjektams internetu būtų teikiamos elektroninės valdžios paslaugos. Sujungti valstybės registrus ir informacines sistemas į saugų valstybės institucijų tinklą;
- 5) 10.34. Didinti mokytojų, aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo darbuotojų atlyginimus;
- 6) 10.35. Remti žemdirbių švietimą, tęstinį mokymą, informavimą, konsultavimą, taip pat taikomuosius mokslinius tyrimus agrariniame sektoriuje. Žemės ūkio mokslo plėtrą, inovacijų taikymą ir technologijų modernizavimą laikyti vienu svarbiausių žemės ūkio plėtros prioritetų.

3.5 Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas

Žemiau esančioje lentelėje pateiktas i2010 strategijos ir Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos, kaip svarbiausio Lietuvos dokumento informacinės visuomenės plėtros srityje, palyginimas. Įvertinta, kurie tikslai ir prioritetai, iškelti Lietuvos strateginiame dokumente, atitinka i2010 strategijos nuostatas.

13 lentelė

Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas

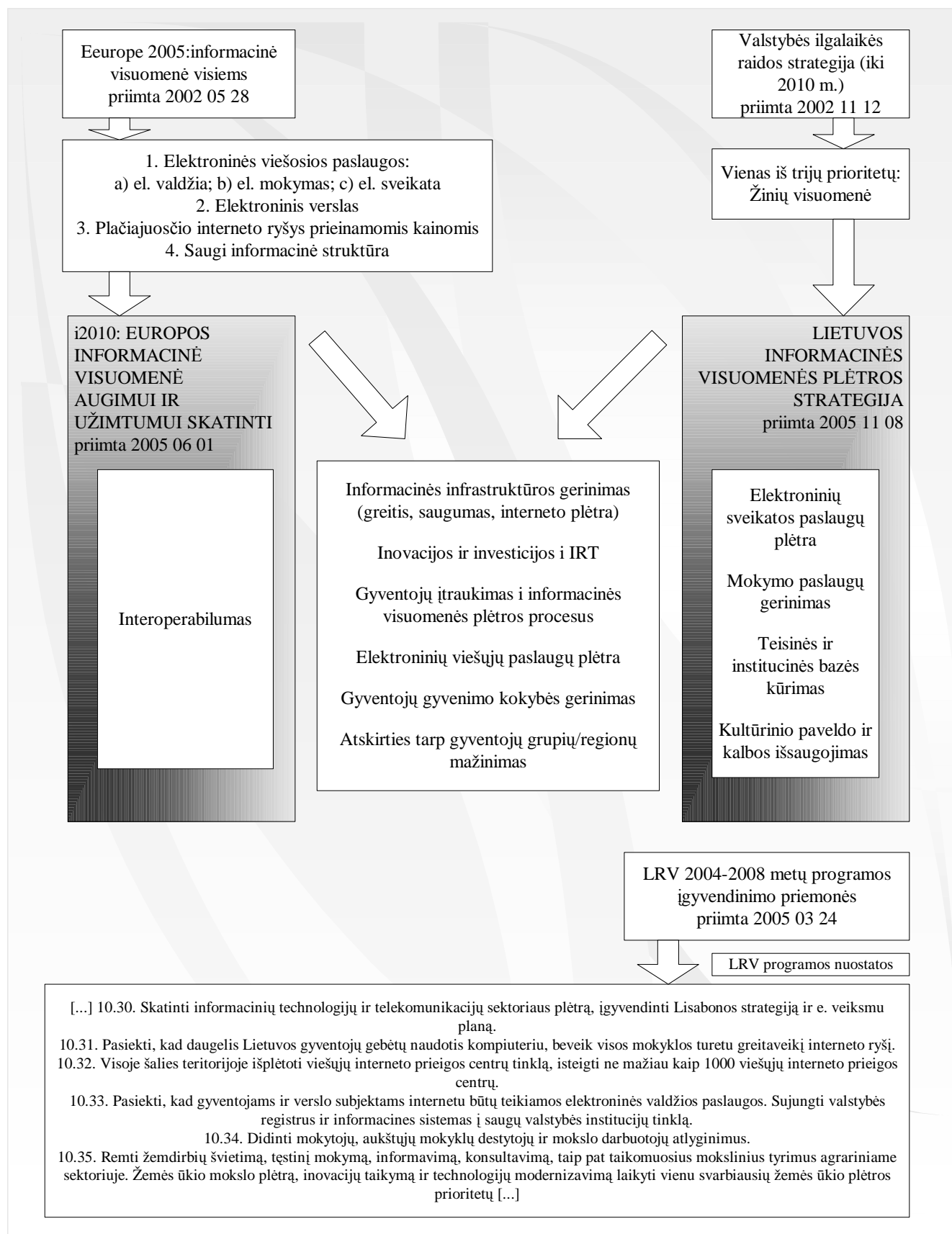
Nr.	Tikslas	I2010	Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija
1	Informacinės infrastruktūros gerinimas (greitis, saugumas, interneto plėtra)	+	+
2	Interoperabilumas	+	-
3	Inovacijos ir investicijos į IRT	+	+/- (nėra atskirai išskirta)
4	Gyventojų įtraukimas į informacinės visuomenės plėtros procesus	+	+
5	Elektroninių viešųjų paslaugų plėtra	+	+
6	Elektroninių sveikatos paslaugų plėtra	-	+
7	Gyventojų gyvenimo kokybės gerinimas	+	+
8	Atskirties tarp gyventojų grupių ar regionų mažinimas	+	+
9	Mokymo paslaugų gerinimas	-	+
10	Teisinės ir institucinės bazės kūrimas	-	+
11	Kultūrinio paveldo ir kalbos išsaugojimas	-	+

Šaltinis: sukurta autoriaus

Ištyrus ir sulyginus šiuos du dokumentus galima daryti išvadą, kad Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija atitinka ES strateginį dokumentą „i2010“. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija detalesnė, labiau atitinkanti valstybės poreikius ir tikslus, o i2010 strategija – daugiau globalinio lygio, bendro pobūdžio.

I2010 strategijoje pateiktos gairės informacinės visuomenės kūrimui, o kiekviena šalis savo ruožtu turi priimti konkrečius planus, strategijas, kad įgyvendintų savo keliamus tikslus bei sumažintų atsilikimą nuo ES vidurkio. Lietuvos informacinės visuomenės strategija buvo sukurta remiantis i2010 strategijoje iškeltais tikslais.

Žemiau esančiame paveikslėlyje pateiktas Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas, išskirti bendrieji tikslai ir kiekviename dokumente esantys skirtingi uždaviniai.

30 pav. Lietuvos ir ES strateginių dokumentų palyginimas.

Šaltinis: sukurta autoriaus

3 skyriaus apibendrinimas

i2010 strategijoje aiškiai matyti informacinės visuomenės kūrimo tendencijos. Didelis dėmesys skiriamas plačiajuosčio interneto plėtrai, tyrimams IRT srityje ir piliečių gyvenimo kokybės gerinimui. Naujos e-paslaugos gali atnešti naudą kiekvienam, kas sugebės jomis naudotis. Todėl tampa svarbu paruošti tinkamą terpę, kad kiekvienas pilietis pajustų informacinės visuomenės plėtros kūrimo naudą.

Europos Komisija i2010 plane išsipareigojo: kelti elektroninės komunikacijos, informacinės visuomenės, media paslaugų lygį; remti mokslinius tyrinėjimus ir inovacijas IRT srityje; gerinti ES piliečių gyvenimo kokybę.

Naujas i2010 planas padės: pritaikyti naujas technologijas ir verslo modelius kintančioje rinkoje; padidinti IRT tyrimų biudžetą; vystyti naujas paslaugas; diegti inovacijas IRT srityje.

Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategijoje, priimtoje 2002 m. lapkričio 12 d., žinių visuomenės kūrimas išskirtas kaip vienas iš trijų prioritetų. Numatyta, kad iki 2015 metų Lietuva gali būti pasiekusi ES lygį informacinės visuomenės srityje. Todėl šiai sričiai skiriama daug dėmesio. Strategijoje išskirtos tokios žinių visuomenės kūrimo prioriteto įgyvendinimo kryptys: mokslas ir švietimas, gyventojų kompetencija, valstybės valdymas ir savivalda, kultūra.

2005 m. lapkričio 8 d. priimtoje Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijoje numatyti visi pagrindiniai Lietuvos informacinės visuomenės plėtros tikslai. Išskirti 4 prioritetai: gyventojų kompetencija ir socialinė sanglauda, viešojo administravimo modernizavimas panaudojant IRT, žinių ekonomika, Lietuvos kultūra ir lietuvių kalba. Šie prioritetai suskaidyti į smulkesnius tikslus ir uždavinius.

2005 m. kovo 24 d. nutarimu Nr., 315 buvo patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonės. Čia smulkiai nurodyta, kaip įgyvendinti informacinės ir žinių visuomenės kūrimo tikslus. Numatyta skatinti IRT plėtrą, didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą, gerinti IRT infrastruktūrą, plėtoti elektronines viešąsias paslaugas, didinti mokslo darbuotojų atlyginimus, remti žemdirbių švietimą, tęstinį mokymą, informavimą, konsultavimą, investicijas.

4. Informacinės visuomenės plėtros Lietuvoje vertinimas ir pasiūlymai tolimesnei plėtrai

Sparčiai tobulėjant technologijoms, didėja ir galimybės. Naujai parengtos programos, strateginiai planai pateikia daug naujų idėjų. Naujos technologijos atveria daug galimybių, sukuria naujas nišas rinkoje, formuoja naujus verslo modelius. Taip greitai keičiantis gyvenimo sąlygoms, sunku daryti tolimas prognozes apie ateitį. Naujos technologijos, nauji verslo modeliai, naujos vertybės – visa tai labai greitai keičia visuomenę, ji tampa visiškai kitokia nei buvo, tarkim, prieš 10 metų.

Analizuojant naujus Europos Komisijos ir Lietuvos rengiamus strateginius planus tampa aišku, kad vis daugiau dėmesio ir biudžeto numatyta skirti informacinės visuomenės plėtrai. Nauji tyrimai, atradimai sėkmingai pritaikomi kasdieniniame gyvenime, jau dabar galima įvertinti jų teikiamą naudą.

Lyginant senąsias ES nares su naujomis, galima padaryti išvadą, kad EU10 šalys vis dar smarkiai atsilieka nuo EU15. Pasiiekti senųjų ES narių lygį informacinės visuomenės srityje – sunkus uždavinys beveik visoms naujosioms narėms. Manoma, kad per 10-15 metų laikotarpį senąsias nares sugebės pasivyti tik Estija ir Slovėnija. Mr. Dixon, žinomas verslo teoretikas, prognozuoja, kad Lenkija pasieks EU15 lygį tik per 40 metų laikotarpį. [12].

Nors Lietuva yra numačiusi iki 2015 m. pasiekti ES lygį informacinės visuomenės srityje, tačiau tai yra labai sunkus uždavinys. Pirmiausia todėl, kad Lietuvą informacinės visuomenės idėjos pasiekė žymiai vėliau nei senąsias ES šalis, ir todėl šie procesai pradėti įgyvendinti žymiai vėliau. Todėl Lietuva sąlyginai turi mažiau laiko pasiekti ES lygį nei senosios ES narės. Lietuva dar labai atsilieka nuo ES vidurkio beveik visose srityse. Tai lemiantys veiksniai: žemas bendro kompiuterinio raštingumo lygis; nepakankamos IT mokymo galimybės; elektroninės infrastruktūros trūkumai. Reiks daug pastangų ir lėšų norint pakeisti šią padėtį.

Tačiau padėtis Lietuvoje keičiasi greitais tempais. Auga nuolatinių interneto vartotojų skaičius, viešojo judriojo ryšio naudojimas, plėtojama IRT infrastruktūra. Skatinamas kompiuterinės įrangos ir interneto prieigos įsigijimas namų ūkiuose. Valdžios dėmesys ir privataus sektoriaus investicijos yra svarbūs kožiriai sėkmingam informacinės visuomenės plėtojimui šalyje. Lietuva turi ir daugiau stiprybių ir galimybių, bet jas reikėtų labiau išnaudoti, kuriant Lietuvos informacinę visuomenę

Atlikus Lietuvos SSGG analizę galima įvertinti Lietuvos padėtį ir pateikti pasiūlymus tolimesnei Lietuvos informacinės visuomenės plėtrai:

1. Tobulinti veikiančias ir kurti naujas elektronines viešąsias ir mobiliąsias paslaugas, skatinti jų kūrimą trumpinant jų kūrimo laikotarpį, griežtinant reikalavimus ir priimant daugiau specialistų. Tokios priemonės gali padėti sėkmingai įgyvendinti Elektroninės valdžios koncepcijos įgyvendinimo priemonių planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1468.[10].
2. Skatinti viešųjų elektroninių paslaugų gyventojams ir verslo įmonėms naudojimą teikiant daugiau informacijos apie jas ir organizuojant viešuosius mokymus, steigiant nemokamas pagalbos linijas; trumpinti elektroninių viešųjų paslaugų gavimo laiką taip padarant jas patrauklesnėmis gyventojams ir verslo subjektams.
3. Skatinti perspektyvių IT įmonių veiklą, kurti daugiau IT produktų, parduoti juos užsienio rinkose ir taip kelti šalies ekonominį lygį bei konkurencingumą bei mažinti IT specialistų darbinę migraciją į užsienio šalis.
4. Priimti IVPK pasiūlymą taikyti mokestinę lengvatą gyventojams, perkantiems kompiuterinę įrangą su legalia programine įranga ir (arba) interneto prieiga per artimiausius 3 metus.
5. Teikti gyventojams informaciją apie IRT teikiamą naudą ir tokiu būdu skatinti jų įsigijimą.
6. Keisti mokymo principus šalies mokyklose ir universitetuose, teikti metodinę informaciją mokytojams ir dėstytojams apie naujausias IRT bei galimą jų panaudojimą darbe.
7. Teikti daugiau informacijos užsienio šalims apie Lietuvą, jos kultūrą, lietuvių kalbą, verslo galimybes taip išsaugant Lietuvos kultūrinį paveldą bei pritraukiant daugiau užsienio investicijų ir didinant jos konkurencingumą bei gerinant ekonomiką.

Pasinaudojus pasiūlymais, gali būti gaunama tokia nauda:

1. Bus aukštesnis IRT vartojimo lygis;
2. Geresnė piliečių gyvenimo kokybė;
3. Geresnė IRT infrastruktūra;
4. Aukštesnis elektroninių paslaugų perkėlimo į internetą lygis, spartesnis el. valdžios ir el. demokratijos kūrimas;
5. Spartesnė elektroninio verslo plėtra;
6. Mažesnė gyventojų emigracija į užsienio šalis;
7. Augs šalies ekonomika ir didės jos konkurencingumas užsienio rinkose;
8. Šalis taps patraukli tiek piliečiams, tiek užsienio investicijoms.

IŠVADOS

1. Informacinės visuomenės kūrimo teikiama nauda akivaizdi – kyla pragyvenimo lygis, sukuriama daugiau darbo vietų, lengviau sprendžiamos socialinės problemos bei kyla šalies ekonomika.
2. Kiekviena valstybė turi skirti pakankamai dėmesio ir lėšų informacinės visuomenės kūrimui ir plėtrai, nes tai tiesiogiai įtakoja šalies ekonominį augimą ir konkurencingumo didinimą. Tiek Europos Komisijos, tiek pačių ES valstybių rengiamuose planuose ir strategijose numatoma vis daugiau biudžeto skirti informacinės visuomenės plėtrai.
3. Išanalizavus informacinės visuomenės technologijų raidą Lietuvoje nustatyta, kad Lietuva per pastaruosius keletą metų padarė didžiulę pažangą kuriant informacinę visuomenę. Sparčiai auga nuolatinių interneto vartotojų skaičius, viešojo judriojo ryšio naudojimas. 2003 metais Lietuva pasižymėjo sparčiausia interneto plėtra tarp trijų Baltijos valstybių. 2005 metais Lietuvoje judriojo ryšio skvarba buvo didžiausia pasaulyje.
4. Išanalizavus informacinės visuomenės technologijų raidą Europos Sąjungos šalyse pagal pagrindinius informacinės visuomenės rodiklius nustatyta, kad labiausiai pažengusios šalys pirmauja ir informacinės visuomenės plėtroje. Tarp naujųjų ES narių pirmauja Estija, Slovėnija. Šiose šalyse beveik visi rodikliai, įrodantys informacinės visuomenės plėtrą, yra geriausi.
5. Tyrimų duomenys rodo, kad informacinė visuomenė Lietuvoje vis sparčiau kuriama. Pagal nuolatinių interneto vartotojų skaičių, kompiuterių saugumą Lietuva nedaug atsilieka nuo ES vidurkio. Pagal namų ūkių, turinčių internetą, procentą, plačiajuosčio ryšio naudojimą, elektroninį verslą Lietuva vis dar daug atsilieka nuo ES. Vis dar yra žymus skirtumas tam tikrose gyventojų grupėse (mažose gyvenvietėse, tam tikrose amžiaus grupėse ir pan.). Todėl ypač svarbi tampa IRT infrastruktūros ir elektroninių paslaugų plėtra, gyventojų mokymas, švietimas, motyvacija, finansavimas. Didelė pagalba plėtojant informacinę visuomenę yra ES struktūrinių fondų parama.
6. SSGG analizė parodė, kad Lietuva turi daug galimybių įgyvendinti iškeltus informacinės visuomenės plėtros tikslus. Didelis valdžios dėmesys, kompiuterinės įrangos įsigijimo dalies sumos grąžinimas gyventojams sėkmingai įtakojo informacinės visuomenės kūrimą. Kvalifikuota IT darbo jėga taip pat yra puikus potencialas informacinės visuomenės kūrimui. Būtina įveikti silpnybes šioje srityje – mažinti miestų ir kaimų atsiskyrimą, plėtoti IRT infrastruktūrą, daugiau dėmesio skirti gyventojų švietimui. Būtina plėtoti elektronines viešąsias paslaugas ir lietuviško elektroninio turinio kūrimą ir naudojimą, skatinti bendradarbiavimą tarp mokslo institucijų ir verslo įmonių, diegiant inovacijas į verslą, pritaikant naujus išradimus ir pasiekimus. Svarbu išsaugoti Lietuvos kalbą ir kultūrą bei sustabdyti IT specialistų darbinę migraciją į kitas šalis.

7. Išanalizavus i2010 strategiją galima padaryti išvadą, kad ateityje daugiau dėmesio ir biudžeto bus skirta tyrimams, inovacijoms IRT srityje, piliečių gyvenimo kokybės gerinimui. Ateityje numatoma dar labiau gerinti elektronines viešąsias paslaugas, padaryti jas prieinamas kiekvienam piliečiui. Daugiausia dėmesio bus skiriama plačiajuosčio interneto plėtrai, e-valdžios, e-mokymosi, e-sveikatos paslaugų plėtrai, elektroninės komercijos gerinimui, saugumo užtikrinimui.
8. Lietuvoje vis daugiau dėmesio skiriama informacinės visuomenės plėtrai. Lietuvos valstybės ilgalaikės raidos strategijoje žinių visuomenės kūrimas išskirtas kaip vienas iš trijų prioritetų.
9. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijoje numatyti pagrindiniai Lietuvos informacinės visuomenės plėtros tikslai. Išskirti keturi pagrindiniai prioritetai: gyventojų kompetencija ir socialinė sanglauda, viešojo administravimo modernizavimas panaudojant IRT, žinių ekonomika, Lietuvos kultūra ir lietuvių kalba.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonėse numatyta skatinti IRT plėtrą, didinti gyventojų kompiuterinį raštingumą, gerinti IRT infrastruktūrą, plėtoti elektronines viešąsias paslaugas, didinti mokslo darbuotojų atlyginimus, remti žemdirbių švietimą, tęstinį mokymą, informavimą, konsultavimą, investicijas.
11. Palyginus Lietuvos ir ES strateginius dokumentus informacinės visuomenės srityje galima padaryti išvadą, kad Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija atitinka ES strateginį dokumentą „i2010“. Lietuvos informacinės visuomenės strategija buvo sukurta remiantis i2010 strategijoje iškeltais tikslais. Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija detalesnė, labiau atitinkanti Lietuvos poreikius ir tikslus, o i2010 strategija – daugiau globalinio lygio, bendro pobūdžio.
12. Atlikus strateginių dokumentų bei rodiklių palyginamąją analizę buvo suformuluoti pasiūlymai tolimesnei Lietuvos informacinės visuomenės plėtrai. Pasinaudojus šiais pasiūlymais galima pakelti IRT vartojimo lygį bei pagerinti gyvenimo kokybę, išplėsti IRT infrastruktūrą, paspartinti el. valdžios ir el. demokratijos kūrimą bei elektroninio verslo plėtrą, sumažinti gyventojų emigraciją, pakelti šalies ekonominį lygį ir konkurencingumą.

BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

- 1) Informacinės visuomenės plėtra Lietuvoje. Iš *Informacinės Visuomenės Plėtros Komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės* [interaktyvus] [Vilnius] : 2005 [žiūrėta 2006 sausio 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ivpk.lt/main.php?cat=60&gr=1>>
- 2) Lietuvos informacinės visuomenės plėtros tendencijų analizė. Iš *Europos Sąjungos struktūrinės paramos perspektyvos Lietuvos informacinės visuomenės plėtrai*. Leidinys, skirtas 2006 m. spalio 27-29 d. vykusios Infobalt parodos renginiui. Išleista Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos lėšomis, 2005, p.1-14.
- 3) Information Society statistics. Data navigation tree. Iš *Eurostat*. [interaktyvus] [žiūrėta 2006 gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą: <http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/infosoc/policy/polind_i&language=en&product=EU_MASTER_information_society&root=EU_MASTER_information_society&scrollto=635>
- 4) Commission of the European Communities. Eeurope 2005: an information society for all. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European economic and social committee and the Committee of the regions. [interaktyvus] [Brussels]: 21/22 June 2002, COM (2002) 263 final; p.23 [žiūrėta 2006 m. sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2002/news_library/documents/eeurope2005/eeurope2005_en.pdf>
- 5) Commission of the European Communities. i2010 – A European information society for growth and employment. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European economic and social committee and the Committee of the regions. [interaktyvus] [Brussels]: 1 June 2005, COM (2005) 229 final. p.13. [žiūrėta 2006 m. balandžio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://europa.eu.int/information_society/eeurope/i2010/docs/communications/com_229_i2010_310505_fv_en.pdf>
- 6) Lietuvos informacinės visuomenės plėtros planavimo dokumentai. Iš *Informacinės Visuomenės Plėtros Komitetas* [interaktyvus] [žiūrėta 2006 m. gegužės 3 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ivpk.lt/main.php?cat=70&gr=3&sub=1&d=>>>
- 7) Valstybės ilgalaikės raidos strategija. Patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187. Valstybės žinios, 2002 11 27, Nr. 113-5029 [interaktyvus] [žiūrėta

- 2006 m. gegužės 3 d.] Prieiga per internetą:
 <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=193888>
- 8) Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija. Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 8 d. nutarimu Nr. 625. Valstybės žinios, 2005, Nr. 73-2649
 - 9) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonės. Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. kovo 24 d. nutarimu Nr. 315. Valstybės žinios, 2005, Nr. 40-1290.
 - 10) Elektroninės valdžios koncepcijos įgyvendinimo priemonių planas. Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1468. Valstybės žinios, 2006 03 31, Nr. 36-1284 [interaktyvus] [žiūrėta 2006 gegužės 3d.] Prieiga per internetą:<
http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=273105#top>
 - 11) Pascal, Stephen. A comparative analysis of the development of the Knowledge Society in Lithuania, Europe and the world – the way ahead to Lithuania. Iš *Vilniaus Universitetas, Tarptautinis Žinių ekonomikos ir žinių vadybos centras*. Paskaitų medžiaga. 2004 m. spalio 8-9 d.
 - 12) Dixon, Patrick. The Future of the European Union. UNIDO speech [interaktyvus] [žiūrėta 2006 sausio 15 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.globalchange.com/futureeurope.htm>>
 - 13) ERDMANN, L., HILTY, L., GOODMAN, J., ARNFALK, P. The future impact on IRTs on Enviromental Sustainability. Iš *Institute for Prospective Technological Studies* [interaktyvus] 2004, ISBN: 92-894-8363-6 [žiūrėta 2006 sausio 10 d.] Prieiga per internetą: <<http://www.jrc.es/home/publications/publication.cfm?pub=1208>>
 - 14) Linking Information Society Projects to European Policies. Iš *Europe's Information Society Thematic Protal*. [interaktyvus] [žiūrėta 2005 m. birželio 13 d.] Prieiga per internetą: <
http://europa.eu.int/information_society/activities/policy_link/index_en.htm>
 - 15) Information Society Indicators in the Member States of European Union. An ESIS project. 2000. Iš *Information Society Project Office (ISPO)* [interaktyvus] [žiūrėta 2005 m. sausio 10 d.] Prieiga per internetą: <
<http://www.eu-esis.org/Basic/HomeBasic.htm>>
 - 16) Central and Eastern Europe Information Society Benchmarks. Summary Report. September 2004. Iš *European Commision* [interaktyvus] [žiūrėta 2005 balandžio 15] Prieiga per internetą: <
http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/doc/all_about/benchmarking/summary_report.pdf>
 - 17) e-Government in Europe. April 2004, vol 7. Iš *MAIT*. [interaktyvus] [žiūrėta 2005 sausio 10] Prieiga per internetą: <
<http://www.elcot.com/mait-reports/eGov%20in%20Europe.pdf>>
 - 18) Wauters, Patrick. Online availability of Public Services: How is Europe Progressing? 2 February 2004. Iš *eGov Monitor*. [interaktyvus] [žiūrėta 2005 m. sausio 10 d.] Prieiga per internetą:
<http://www.egovmonitor.com/features/cgey01.html>

- 19) Tarmo Kalvet, Merik Meriste, Marek Tiits. En Estonian Survey or Information Society Projects: Inflection Points. Iš *Data Media Group*. [interaktyvus] [žiūrėta 2005 m. sausio 10 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.dtmedia.lv/raksti/en/bit/200010/00101101.stm>>
- 20) Information Society Technologies. Strategic objectives. Iš *CORDIS*. [interaktyvus] [žiūrėta 2005 lapkričio 11 d.] Prieiga per internetą: <<http://www.cordis.lu/ist/activities/activities-d.htm>>
- 21) Išlaidos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP). Iš Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. [interaktyvus] [žiūrėta 2006 m. gegužės 20 d.] Prieiga per internetą: <<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1209&PHPSESSID=083918c3596be42b01055654e4f7e82a>>
- 22) Tikimasi spartesnės informacijos ir ryšių technologijų plėtros. Iš Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. 2006 05 15. [interaktyvus] [žiūrėta 2006 m. gegužės 20 d.] Prieiga per internetą: < <http://www.ivpk.lt/main-news.php?cat=30&gr=1&n=657>>

PRIEDAI

1 PRIEDAS. LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004–2008 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

2005 m. kovo 24 d. Nr. 315

	Informacinė ir žinių visuomenė			
11.	10.30. Skatinti informacinių technologijų ir telekomunikacijų sektoriaus plėtrą, įgyvendinti Lisabonos strategiją ir e. veiksų planą	Parengti naujus informacinės visuomenės plėtros planavimo dokumentus, suderintus su Lisabonos strategijos ir e. Europe veiksų plano nuostatomis	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba	2005 metų IV ketvirtis
12.		Parengti Lietuvos įvaizdžio gerinimo ir informacijos sklaidos internete apie valstybę koordinavimo programą ir ją įgyvendinti	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	2006 metų II ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
13.		Parengti Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių tinklų ir informacijos saugumo įstatymo koncepciją, šio įstatymo projektą ir jo įgyvendinimo planą	Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba	2006 metų II ketvirtis
14.		Parengti Elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų informacinėse sistemose valstybinę strategiją iki 2008 metų ir jos įgyvendinimo priemonių planą ir juos įgyvendinti	Vidaus reikalų ministerija, Susisiekimo ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba	2005 metų IV ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
15.		Įsteigti kompiuterinių incidentų tyrimo padalinį CERT (<i>Computer Emergency Response Team</i>) Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyboje	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija	2006 metų IV ketvirtis
16.		Siekiant suderinti audiovizualinės srities ir informacinės visuomenės reguliavimo sistemą, parengti Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, Susisiekimo ministerija, Kultūros ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2006 metų I ketvirtis
17.		Sukurti nacionalinę vartotojų informacinę sistemą, kurioje būtų pateikiama informacija apie rengiamas ir vykdomas programas ir projektus vartotojų teisių apsaugos ir/ar produktų saugos srityje, Tarybos leidžiamus leidinius, kitą informacinę ir metodinę medžiagą	Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba prie Teisingumo ministerijos	2006 metų I ketvirtis
18.		Parengti Plačiajuosčio (greitaveikio) ryšio prieigos diegimo programą nekonkurencingų/periferinių teritorijų gyventojams, smulkiojo ir vidutinio verslo įmonėms, ūkininkams	Susisiekimo ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2007 metų II ketvirtis
19.		Parengti priemonių, skatinančių naudoti skaitmeninę antžeminę televiziją, planą	Susisiekimo ministerija, Kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba	2008 metų II ketvirtis
20.	10.31. Pasiiekti, kad daugelis Lietuvos gyventojų gebėtų naudotis kompiuteriu, beveik visos mokyklos turėtų greitaveikį interneto ryšį	Įgyvendinti Visuotinio kompiuterinio raštingumo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1176	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2005–2008 metai
21.		Plėtoti Lietuvos mokslo ir studijų kompiuterių tinklą LITNET; suteikti mokykloms greitaveikį interneto ryšį	Švietimo ir mokslo ministerija, Susisiekimo ministerija	2005–2008 metai

22.		Parengti Interneto pradmenų ir elektroninių paslaugų nuotolinio mokymo programą Lietuvos gyventojams	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2007 metų III ketvirtis
23.		Parengti žmonių su negalia kompiuterinio raštingumo ir naudojimosi elektroninėmis paslaugomis mokymo ir testavimo programines priemones	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Invalidų reikalų tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2006 metų IV ketvirtis
24.		Parengti Atvirojosios (atvirojo kodo) programinės įrangos vartojimo ir pritaikymo programą ir ją įgyvendinti	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2005 metų IV ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
25.		Parengti Lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2006–2009 metų programą ir ją įgyvendinti	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Valstybinė lietuvių kalbos komisija	2006 metų I ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
26.	10.32. Visoje šalies teritorijoje išplėtoti viešųjų interneto prieigos centrų tinklą, įsteigti ne mažiau kaip 1000 viešųjų interneto prieigos centrų	Kurti ir plėtoti integruotą viešųjų interneto prieigos centrų (VIPC) tinklą ir užtikrinti jo funkcionavimą	Vidaus reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija	2005 metų IV ketvirtis – 300 VIPC; 2007 metų I ketvirtis – 400 VIPC; 2008 metų IV ketvirtis – 200 VIPC
27.	10.33. Pasiekti, kad gyventojams ir verslo subjektams internetu būtų teikiamos elektroninės valdžios paslaugos. Sujungti valstybės registrus ir informacines sistemas į saugų valstybės institucijų tinklą	Parengti teisės akto dėl elektroninių valdžios vartų funkcionavimo teikiant viešąsias elektronines paslaugas projektą	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Vidaus reikalų ministerija	2005 metų IV ketvirtis
28.		Parengti įstatymo ir kitų teisės aktų projektus, reglamentuojančius viešojo administravimo sektoriuje sukauptos informacijos teikimą privatiems juridiniams ir fiziniams asmenims komerciniais ir nekomerciniais tikslais	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Vidaus reikalų ministerija	2005 metų II ketvirtis – įstatymo parengimas; 2006 metų IV ketvirtis – įstatymo lydymųjų teisės aktų parengimas
29.		Parengti Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, siekiant suderinti su naujos redakcijos Lietuvos Respublikos registrų įstatymu ir kitais teisės aktais	Vidaus reikalų ministerija	2006 metų IV ketvirtis
30.		Parengti naują Elektroninės valdžios koncepcijos įgyvendinimo priemonių planą, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1468, redakciją	Vidaus reikalų ministerija, Susisiekimo ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2005 metų IV ketvirtis
31.		Plėtoti saugų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų tinklą – sujungti visus valstybės registrus ir informacines sistemas, užtikrinti saugų ir efektyvų duomenų teikimą Lietuvos Respublikos valstybės institucijoms, įsijungimą į ES ir valstybių narių administracijų duomenų mainų tarp administracijų programos (IDA) telekomunikacijų tinklus, integruoti apskričių viršininkų administracijų, savivaldybių bei seniūnijų informacines sistemas į saugų valstybinį duomenų perdavimo tinklą, užtikrinti perduodamų asmens duomenų saugumą	Vidaus reikalų ministerija, Susisiekimo ministerija, Žemės ūkio ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, apskričių viršininkai	2008 metų IV ketvirtis
32.		Įdiegti Lietuvos mokslo ir studijų sistemos informacinę sistemą (LieMSIS)	Švietimo ir mokslo ministerija	2007 metų IV ketvirtis
33.		Parengti informacijos teikimo ir administracinių procedūrų tvarkymo elektronine forma paslaugų sektoriuje priemonių planą ir jį įgyvendinti	Ūkio ministerija	2006 metų I ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas

34.		Sudaryti sąlygas valstybės tarnautojams, teikiant viešąsias elektronines paslaugas ir vykdant elektroninių dokumentų mainus, naudotis saugiu elektroniniu parašu	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos archyvų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2008 metų I ketvirtis
35.		Parengti įstatymo, reglamentuojančio valstybės informacinių sistemų valdymą, projektą	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2007 metų III ketvirtis
36.		Parengti Integralių švietimo ir mokslo informacinių sistemų kūrimo strategiją ir jos įgyvendinimo veiksmų planą, patvirtintą švietimo ir mokslo ministro įsakymu, ir jį įgyvendinti	Švietimo ir mokslo ministerija	2005 metų IV ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
37.		Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl Lietuvos geografinės informacijos infrastruktūros (LGII) nuostatų patvirtinimo projektą	Žemės ūkio ministerija	2007 metų IV ketvirtis
38.	10.34. Didinti mokytojų, aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo darbuotojų atlyginimus	Įgyvendinti Naujos mokytojų darbo apmokėjimo sistemos įgyvendinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1231	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2005–2008 metai
39.		Parengti Mokslo ir studijų įstaigų dėstytojų ir mokslo darbuotojų atlyginimų didinimo programą, kurioje būtų numatyta pasiekti, kad vidutinis dėstytojų ir mokslininkų atlyginimas būtų didesnis už šalies vidutinį atlyginimą	Švietimo ir mokslo ministerija, Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2007 metų I ketvirtis
40.	10.35. Remti žemdirbių švietimą, tęstinį mokymą, informavimą, konsultavimą, taip pat taikomuosius mokslinius tyrimus agrariniame sektoriuje. Žemės ūkio mokslo plėtrą, inovacijų taikymą ir technologijų modernizavimą laikyti vienu svarbiausių žemės ūkio plėtros prioritetų	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl žemdirbių konsultavimo sistemos sukūrimo įgyvendinant 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003 nuostatas projektą	Žemės ūkio ministerija	2006 metų IV ketvirtis
41.		Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl nuolatinių globalinių padėties nustatymo stočių tinklo sukūrimo projektą	Žemės ūkio ministerija	2007 metų I ketvirtis
42.		Rengti naujas ir reguliariai peržiūrėti bei patikslinti esamas žemdirbių tęstinio mokymo programas, atsižvelgiant į žemdirbių išsilavinimo lygį ir kvalifikacijos tobulinimo poreikius	Žemės ūkio ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija	2005–2008 metai
43.		Rengiant 2007–2013 metų programinius dokumentus, kaip pasinaudoti ES parama, numatyti žemdirbių ir kaimo gyventojų mokymo, konsultavimo priemones	Žemės ūkio ministerija	2006 metų IV ketvirtis

2 PRIEDAS. EUROSTAT INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS RODIKLIAI

- Information society statistics**
 - Policy indicators**
 - Citizens access to and use of the Internet
 - Enterprises access to and use of ICTs
 - e-government
 - e-learning
 - e-health
 - Buying and selling on-line
 - Internet users' experience and usage regarding ICT-security
 - Broadband penetration
 - Structural Indicators**
 - Broadband penetration rate
 - E-government usage by enterprises (demand side)
 - E-government usage by individuals (demand side) total and by gender
 - E-government availability (supply side)
 - E-commerce
 - Level of Internet access (%)
 - Information technology expenditure as a percentage of GDP
 - Prices of telecommunication
 - Market shares in telecommunication
 - Telecommunication services**
 - Employment
 - Investment
 - Turnover
 - International receipts and payments
 - International calls
 - Traffic
 - SMS (Short message service)
 - Access to networks (1000)
 - Access to networks (per 100 inhabitants)
 - Household share of main telephone lines
 - Operators and service providers
 - Computers and the Internet in households and enterprises**
 - Summary of EU15 and EU25 aggregates for indicators listed in this collection**
 - Households - Summary of EU15 and EU25 aggregates
 - Individuals - Summary of EU15 and EU25 aggregates
 - Enterprises - Summary of EU15 and EU25 aggregates
 - Employees - Summary of EU15 and EU25 aggregates
 - Availability of Computers**

	Households - Availability of Computers
	Enterprises - Availability of Computers
	Employees - Availability of Computers
	Computers - Devices and communication systems
	Households - Computers - Devices and communication systems
	Enterprises - Computers - Devices and communication systems
	Individual computer use, frequency of use and place of use
	Individuals - computer use
	Individuals - frequency of use
	Individuals - place of use
	Availability of the Internet
	Households - Availability of the Internet
	Enterprises - Availability of the Internet
	Employees - Availability of the Internet
	Devices to access the Internet
	Households - Devices to access the Internet
	Employees - Devices to access the Internet
	Individual Internet use, frequency of use and place of use
	Individuals - Internet use
	Individuals - frequency of use
	Individuals - place of use
	Type of connection to the Internet
	Households - Type of connection to the Internet
	Enterprises - Type of connection to the Internet
	Employees - Type of connection to the Internet

3 PRIEDAS. TIKIMASI SPARTESNĖS INFORMACIJOS IR RYŠIŲ TECHNOLOGIJŲ PLĖTROS

2006-05-15 09:24:33

Tikimasi spartesnės informacijos ir ryšių technologijų plėtros

Nors judriuoju telefono ryšiu nesinaudoja dalis Lietuvos gyventojų, tačiau pagal judriojo telefono ryšio skvarbą Lietuva užima lyderio pozicijas ne tik Europos Sąjungoje, bet ir pasaulyje. Tarptautinės telekomunikacijų rinkos tyrimų agentūros „Infoma Telecoms & Media“ duomenimis 2005 m. gruodį Lietuvos judriojo ryšio skverbtis (138,53 proc.) buvo didžiausia pasaulyje (antroje vietoje Liuksemburgas – 131,95 proc.). Tokius pasiekimus sąlygojo keletą metų trunkantis labai spartus judriojo telefono ryšio vartotojų skaičiaus augimas. Europos Sąjungos Komisijos 10-osios ir 11-osios ataskaitų duomenimis, Lietuvoje judriojo ryšio skverbtis 2003-2005 m. buvo didžiausia visoje Europos Sąjungoje (2003-2004 m. – 25 proc., 2004-2005 m. – 37 proc.).

Sparčiai auga gyventojų naudojančių internetą procentas. Kaip skelbia Eurostat Lietuvoje internetą nuolat (t. y. bent kartą per savaitę) naudoja kas 3 gyventojas. Pagal nuolatinius interneto naudotojus Lietuva (30 proc.) lenkia tokias ES nares kaip Graikija (18 proc.), Čekija (26 proc.), Kiprą (26 proc.), Italija (28 proc.), Portugalija (28 proc.), Lenkija (29 proc.), tačiau nedaug atsiliekama nuo Airijos (31 proc.), Vengrijos (34 proc.).

Svarbu pastebėti tai, kad naudojimosi internetu apimtys ženkliai priklauso nuo gyventojų amžiaus – daugiausiai interneto naudotojų yra tarp jaunų žmonių: net 82,5 proc. 15-19 metų amžiaus žmonių naudojo internetą, 20-29 m. amžiaus žmonių grupėje interneto naudotojų buvo 55,1 proc. Pažymėtina, kad 15 – 19 m. amžiaus grupėje interneto naudojimo augimas ypač ryškus, per pusę metų interneto vartojimas šioje amžiaus grupėje išaugo beveik 13 p.p. Ne taip žymiai auga 40 – 49 amžiaus grupės interneto naudotojų procentas, per pusę metų šis rodiklis išaugo 4 p.p.. Tačiau vyresnio amžiaus žmonės informacinėmis technologijomis naudojami mažai, atitinkamu laikotarpiu tik 2,4 proc. vyresnių nei 60 m. amžiaus gyventojų naudojo internetą.

Tai kelia susirūpinimą, tačiau siekiant pakeisti padėtį – būtina sparčiau plėtoti ne tik prieigą prie informacijos, bet ir elektroninį turinį, ir elektronines paslaugas, kurios gali motyvuoti vyresnio amžiaus gyventojus plačiau naudotis IRT, įsitikinęs Informacinės visusmenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorius Aurimas Matulis.

“Ryškūs informacinių technologijų skirtumai pastebimi tarp miestų ir kaimų interneto ir kompiuterių naudotojų. Pavyzdžiui, kompiuteriu miestuose 2005 m. naudojosi beveik 50 proc. gyventojų, tuo tarpu kaime 26 proc. Atitinkamai internetu miestuose naudojosi 40 proc. gyventojų, kaime – 18 proc. Šiame kontekste, didinant informacinių technologijų naudojimą svarbų vaidmenį atlieka mokesstinės lengvatos, kurios leidžia gyventojams susigrąžinti dalį patirtų išlaidų už vieną kompiuterinės įrangos vienetą su programine įranga ir (arba) interneto prieiga per metus.”, - sakė Aurimas Matulis.

2005 m. prašymus pasinaudoti pajamų mokesčių lengvata pateikė apie 40 tūkst. Lietuvos gyventojų. Pateikusiųjų prašymus per 2006 m. skaičius kol kas nėra žinomas. Lietuvos Respublikos Seimo IVPK matydamas akivaizdžią Pajamų mokesčio lengvatos naudą didinant informacinių technologijų skvarbą siūlo šią lengvatą taikyti ir per ateinančius 3 metus.

Artimiausiu metu prognozuojamas informacinių technologijų plėtros lūžis, kurį turėtų sąlygoti ES struktūrinių fondų parama Lietuvos informacinės visuomenės plėtrai. Siekiant padidinti IRT naudojančių Lietuvos gyventojų skaičių, mažinti skaitmeninę atskirtį, skatinti ekonomiką, kuri remtųsi naujausiomis technologijomis, numatoma ypatingą dėmesį skirti elektroninės infrastruktūros, elektroninio turinio ir viešųjų paslaugų plėtrai.

Pasak Aurimo Matulio, naudojant ES struktūrinių fondų lėšas diegiamos viešosios elektroninės paslaugos šalies gyventojams ir verslui, taip pat elektroninės sveikatos, mokymosi, viešųjų pirkimų paslaugos, vystyti elektroninio dalyvavimo (eDemokratijos) procesus. Plėtojant elektroninį turinį siekiama didinti lietuviško turinio apimtį internete: skaitmeninant ir skleidžiant Lietuvos kultūros paveldą. Šios plėtros kryptys nukreiptos į skaitmeninės atskirties mažinimo politiką, užtikrinančią, kad technologijomis būtų lengva naudotis, jos būtų pritaikytos žmonėms su negalia. Esant nepakankamai tolygiai išplėtotai IRT infrastruktūrai taip pat investuojama į plačiajuosčio ryšio plėtrą.

Šaltinis: IVPK

SANTRAUKA UŽSIENIO KALBA (SUMMARY)

The analysis of information society development in EU countries: nowadays and future tendencies

Eglė Kubiakaitė

Summary

Life in nowadays is changing very quickly. The society is changing as well – it is becoming an Information Society. The new technologies are used in all means of life. But in order to use it efficiently and to develop the information society further, everything has to be declared perfectly, the inhabitants have to be taught to use the information society technologies, get the benefit from it and in that way increase their quality of life. The object of master work is information society development in EU countries.

The aims of this work are as follows: to evaluate the development of information society in Lithuania, to make an analysis and compare the main indexes in information society development area between EU countries and Lithuania and propose the suggestions for further information society development.

The tasks of master work: to analyze information society development in EU countries, to analyze the main strategic documents, to make the Lithuania SWOT analysis and propose suggestions for further Lithuanian information society development.

The conclusions of this work are as follows: Lithuania has to put a lot of efforts and money in order to fulfill the aim to reach the average of EU countries till 2015 year. There are a lot of areas where the average is very low comparing to EU average (Percentage of households having access to the Internet at home; Percentage of households with broadband access; E-commerce etc.) But there are also some high indexes - percentage of individuals regularly using the Internet, subscriptions to cellular mobile services is high according to EU average. Lithuania has a lot of strengths and opportunities to reach the goal. A very important thing is that Lithuania has the main strategic documents accepted that are equal to the main EU strategic documents in information society development area. In order to fasten the information society development, Lithuanian government has to develop the IRT infrastructure, educate the citizens how to use the ICT and get the benefit. The e-services have to be developed more quickly, and Lithuanian content has to be developed more in order to save Lithuanian language and culture. Also a very important thing is to reduce the migration of IT specialists to other countries. There are some suggestions in this master work stated, that could help to develop the information society.